

EUROOPPA 2014+ KOILLIS-SUOMI

Raportti EU:n ohjelmakauden 2007-2013 toteuttamisesta Koillismaalla ja
valmistautumisesta ohjelmakauteen 2014-2020

Sisällysluettelo

1.	Johdanto	3
2.	Arvioinnin toteutus.....	4
3.	Ohjelmakausi 2007-2013 Koillismaalla	4
3.1	Strategiset tavoitteet.....	4
3.2	Strategioita toteuttaneet hankkeet.....	10
3.3	Hankkeiden tuloksellisuuden arviointi	15
4.	Ohjelmakauteen 2014-2020 valmistautuminen.....	16
4.1	Valmistelutyö ja kehittämishaasteet Koillismaalla	16
4.2	Toimintamalli, jolla kehittämishaasteisiin vastataan	24
5.	Toimenpideohjelma.....	25
5.1	Yritysten toimintaympäristön kehittäminen	28
5.2	Elinkeinostrategian painopistealoihin kohdistuvat kehittämistoimenpiteet	29
5.2.1	Matkailu.....	29
5.2.2	Puutoimiala.....	30
5.2.3	Kaivostoimiala	31
5.2.4	Luonnontuoteala	32
5.3	Toimenpideohjelman toteutus vuodesta 2014 alkaen.....	33
6.	Yhteenveto	34
	LIITTEET.....	36

1. Johdanto

EU-ohjelmakauden 2007-2013 arviointi toteutetaan Koillismaalla osana uuteen ohjelmakauteen 2014-2020 valmistautumista ja elinkeinostrategian toteutukseen liittyvää suunnittelutyötä. Tämä raportti on tehty Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy:n hallinnoimassa Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi –hankkeessa, joka on saanut EAKR rahoitusta Pohjois-Pohjanmaan liitolta. Raportin tarkoituksena on tarkastella ja arvioida alueella hankerahoituksella toteutettujen kehittämistoimenpiteiden tuloksia suhteessa niille asetettuihin tavoitteisiin sekä näiden tulosten perusteella valmistautua tulevaan ohjelmakauteen.

Koillis-Suomen elinkeinostrategia valmistui vuonna 2011 ja se laadittiin Koillismaan ja Itä-Lapin alueet kattavalla laajalla yhteistyöllä koheesio- ja kilpailukykyohjelman (KOKO -ohjelman) puitteissa. KOKO -ohjelman yllättävä alasajo valtionhallinnon taholta vuoden 2011 lopussa sai aikaan uusia haasteita toimenpiteiden toteuttamiselle ja Koillis-Suomen osalta varsinkin kahden alueen laajalle yhteistyölle, joka oli juuri saatu alulle.

Käsillä oleva raportti keskittyy tarkastelemaan kuluva ohjelmakautta ja sen toteutusta pääasiassa Koillismaan alueella, mutta KOKO –ohjelmatyön, matkailuhankkeiden ja elinkeinostrategian osalta viittauksia on myös laajemmalla, Koillismaan ja Itä-Lapin kattavalta 7 kunnan alueelta. Raporttia varten on toteutettu syksyllä 2012 sähköinen kysely, joka lähetettiin 172:lle Koillismaan ohjelmatyön toteutukseen osallistuneelle henkilölle, jotka edustivat laajaa toimijajoukkoa niin julkiselta kuin yksityiseltäkin sektorilta. Kyselyn tuloksia käsiteltiin marraskuussa 2012 työpajassa, jonka tulokset on myös huomioitu tässä raportissa. Lisäksi raportissa on huomioitu Koillismaalla kehittämishankkeita hallinnoivilta organisaatioilta saadut tiedot ohjelmakaudella toteutetuista hankkeista.

Erityishuomio raportissa kiinnitetään EAKR:n (Euroopan aluekehitysrahaston) toimintalinjan 2 ”Innovaatio-toiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen” mukaisiin toimenpiteisiin sekä muiden rahastojen vastaavan sisältöisiin toimenpiteisiin. Toimintalinjan keskeisenä teemana on innovaatioita tukevan tietoyhteiskunnan vahvistaminen ja keskeisiä kysymyksiä tämän teeman alla ovat:

- Yritysten, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten innovaatiotoiminnan sekä tähän liittyvän yhteistyön edistäminen
- Yritystoimintaa edistävien innovaatio- ja osaamisrakenteiden eli osaamispohjaisten klustereiden ja verkostojen syntyminen, toimivuus ja koordinaatio
- Verkottumisen edistäminen alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti

Tulevaan ohjelmakauteen valmistautumisen osalta tarkastellaan uudelle kaudelle suunniteltuja rakennerahaston ja maaseuturahaston teemoja erityisesti Koillis-Suomen elinkeinostrategiaan valittuihin painopiste-alueisiin peilaten.

2. Arvioinnin toteutus

Arviointi kuluva ohjelmakaudesta koettiin alueella tärkeäksi toteuttaa siinä vaiheessa, kun tulevaa ohjelmakautta suunnitellaan. Tavoitteena oli tarkastella erityisesti EAKR:n toimintalinjan 2 mukaisia hankkeita ja toimenpiteitä, koska tämä tarkastelukin on rahoitettu kyseiseltä toimintalinjalta Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi -hankkeessa. Saman teeman alle laskettiin myös maaseuturahastosta ja ESR:stä (Euroopan sosiaalirahastosta) rahoitettuja toimenpiteitä, jotka ovat saman sisältöisiä EAKR:n toimintalinjan 2 kanssa. Näiden eri rahastojen teemojen yhteensopivuus arvioitiin kunkin organisaation hankevastaavien kanssa yhteistyössä. Koko ohjelmakauden arvioinnin lähteinä käytettiin alueellisia ohjelma-asiakirjoja, sähköistä kyselyä ja työpajatyöskentelyä, eri kehittämisorganisaatioilta saatuja tietoja toteutetuista hankkeista sekä EURA2007-tietokantaa. Arviointia ei suoritettu yksittäisten hankkeiden osalta, vaan teemoittain kokonaisuuksina. Erityisesti keskityttiin analysoimaan tietoja alueen kärkitoimialoihin liittyen.

Tärkeimpänä aineistona arvioinnissa käytettiin syksyllä 2012 toteutettua sähköistä kyselyä. Kysely lähetettiin 172 henkilölle, jotka olivat osallistuneet ohjelmakauden toteutukseen Koillismaalla. Vastaajat olivat hankkeiden ohjausryhmän jäseniä, rahoittajia, kunnallisia päättäjiä, hankesuunnittelijoita ja –vetäjiä, korkeakoulujen ja oppilaitosten sekä muiden sidosryhmien edustajia ja yrittäjien edustajia. Vastauksia saatiin 83, eli vastausprosentti oli 48,3, mitä voi pitää erittäin hyvänä tuloksena sähköiselle kyselylle. Kyselyn avulla haluttiin saada mahdollisimman käytännönläheistä tietoa erityisesti hankkeiden toteutukseen liittyen, joten varsinainen ohjelmallinen arviointi toteutettiin alueellisten strategioiden ja ohjelma-asiakirjojen perusteella siten, että niissä esitettyjä tavoitteita peilattiin kyselyssä esille nousseisiin näkemyksiin.

3. Ohjelmakausi 2007-2013 Koillismaalla

3.1 Strategiset tavoitteet

Alueiden kehittämistä ohjaavat monen eri tason ohjelmat EU-tasolta kuntakohtaisiin strategiapapereihin. EU:n tai kansallisen tason ohjelmia ja niiden toteutumista ei käsitellä tässä raportissa, sillä niiden tavoitteet otetaan huomioon ja yhteen sovitetaan alueiden tavoitteisiin maakuntatasolla maakuntaohjelmassa. Kansallisia ohjelmia ja maakuntaohjelmia puolestaan arvioidaan säännöllisesti osana eri viranomaisten suunnittelujärjestelmiä. Maakuntaohjelmassa sovitetaan yhteen seutujen ja laajemman mittakaavan tavoitteita EU- ja kansalliselta tasolta. Seutukohtaiset strategiat ovat siten lähtökohtaisesti linjassa maakunnallisten ohjelmien ja sitä kautta laajempien ohjelmien kanssa. Strategioita toteuttaville hankkeille rahoitusta haettaessa arvioidaan päätöksiä tehtäessä aina sitä, miten hanke toteuttaa laajempia ohjelmia ja kuinka hyvin se täyttää alueellisesti asetettuja kriteerejä. Näitä kriteerejä on erilaisia riippuen rahoittajasta ja rahastosta, josta toimenpidettä haetaan rahoitettavaksi. Tärkeimmät rahoittajaviranomaiset Koillismaan hankkeille ovat Pohjois-Pohjanmaan liitto (Euroopan aluekehitysrahasto EAKR ja maakunnan kehittämisraha) sekä Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), joka rahoittaa EAKR-hankkeita, Euroopan sosiaalirahaston (ESR) hankkeita ja maaseuturahaston hankkeita. Paikallinen toimintaryhmä Myötäle ry rahoittaa maaseuturahastosta pienimuotoista maaseudun hanketoimintaa. EAKR hankkeet toteuttavat Pohjois-Suomen EAKR toimenpideohjelmaa, ESR hankkeet Manner-Suomen ESR-ohjelmaa, maaseuturahaston hankkeet Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa, Pohjois-Pohjanmaan alueellista maaseutuohjelmaa ja lisäksi Myötäleen hankkeiden osalta Myötäle ry:n maaseudun kehittämisohjelmaa.

EAKR- toimenpideohjelmien toteutumista arvioidaan Työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannosta kansallisen tasolla. Toimintalinjan 2 osalta arvioinnin on toteuttanut Gaia Consulting Oy¹. Pohjois-Suomen EAKR toimenpideohjelmaa on arvioitu Pohjois-Suomen EAKR toimenpideohjelman vuosikertomuksessa². Koillismaahan osalta ohjelmien toteutumisen onnistumista käsitellään alueellisten strategioiden sekä kehittämissuhteiden tuloksellisuuden kautta.

Tärkeimpiä kehittämistyötä ohjanneita paikallistason strategioita ohjelmakaudella 2007-2013 Koillismaalla olivat: Alueellinen osaamisen kehittämisstrategia 2007-2010 ”Osaava Koillismaa”, Koillis-Suomen elinkeinostrategia 2005-2010 ja Koillis-Suomen elinkeinostrategia 2011-2015, Taivalkosken elinkeinopoliittinen ohjelma 2010-2015, Myötälä ry:n maaseudun kehittämissuohjelma 2007-2013 ja kuntien matkailustrategiat (Taivalkosken matkailustrategia 2010, Kuusamo Lapland matkailun kansainvälistymisstrategia päivityksiin sekä Posion matkailustrategia 2010-2014). Nämä kaikki toteuttivat osaltaan laajempia maakunnallisia strategioita ja maakuntaohjelmia. Koillismaahan alueellisten strategioiden ohjelmakautta koskevat painopisteet ja tavoitteet on koottu taulukkoon 1.

Taulukko 1. Koillismaahan alueelliset kehittämissustrategiat, niiden keskeiset sisällöt ja linkittyminen EAKR:n (Euroopan aluekehitysrahaston) toimintalinjan 2 ”Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen” mukaisiin toimenpiteisiin.

Strategia	Painopistealat	Tavoitteet ja kärkitoimenpiteet	Liittyminen EAKR/tl2
Koillis-Suomen elinkeinostrategia 2005-2010	✓ Matkailu ✓ Tietoteollisuus ✓ Puutuoteteollisuus ✓ Alkutuotanto ✓ Hyvinvointipalvelut ✓ Tuotannollinen toiminta ✓ Lähialueyhteistyö ✓ (Yrittäjyyden/ yritystoiminnan kehittäminen) Yrittäjyyden kehittämistä ei ole erikseen kirjattu painopisteeksi, mutta se on tavoite, johon strategian kaikki muut painopisteet tähtäävät, joten sitä käsitellään myös yhtenä painopistealana.	Vienti, saavutettavuus, tunnettuus, kansainvälistyminen, toimialojen rajapintainnovaatiot, tuotekehitys, osaamisen vahvistaminen, tietoyhteiskunnan palvelujen kehittäminen, nuorten yrittäjyys, jalostavan teollisuuden raaka-ainehuollon turvaaminen, puun energiakäyttö. Liiketoimintaosaamisen lisääminen, sukupolvenvaihdojen edistäminen, kuntien ja yksityisten palveluntuottajien yhteistyön lisääminen. Lähialueuominta: kulttuuriteollisuus, metalliteollisuus, puu- ja rakennusteollisuus, raja-asemien edellytysten varmistaminen.	Verkottuminen ja yhteistyö, innovaatiot ja niiden kaupallistaminen, osaamisen lisääminen, tukipalvelut yrityksille
Koillis-Suomen elinkeinostrategia 2011-2015	Tavoitteina: ✓ Saavutettavuus ja logistiikka	Kärkitoimenpiteet: laajakais-tayhteydet, matkailun myynnin organisointi, liikennejärjes-	Uudet teknologiaratkaisut ja innovaatiot, innovaatioiden kaupallistaminen.

¹ EAKR-toimenpideohjelmien ja kansallisen rakennerahastostrategian 2007-2013 arviointi vuosina 2007-2010. Tee-
ma2: Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen ja osaamisrakenteiden vahvistaminen. Loppuraportti.

² Alueellinen kilpailukyky- ja työllisyyssuavoite. Pohjois-Suomen EAKR toimenpideohjelma 2007-2013. Vuosikertomus 2011. Hyväksytty P-S EAKR seurantakomiteassa 30.5.2012.

	✓ Lähialueyhteistyö ja Venäjä ✓ Lisäksi perheyrittäjyys, ekologia ja kestävä kehitys sekä osaamisintensiiviset liike-elämän palvelut Erikoistumisvalinnat: ✓ Matkailu ✓ Metsäklusteri ✓ Kaivostoiminta ✓ Hyvinvointiala, luonnon tuote- ja elintarviketalous, sijoittumispalvelut ja alueellistaminen tukevat muita valintoja	telmäsuunnitelman laatiminen, mineraalialan kehittämisohjelma, lähiruokakonseptit	Matkailukeskusten vahva rooli kehittämisessä, verkostoituminen ja yhteistyö, kansainvälisyys. Kestävän kehityksen tukeminen, osaamisen lisääminen, t&k –toiminnan kehittäminen.
Taivalkosken elinkeinopoliittinen ohjelma 2010-2015	✓ Maa- ja metsätalous ✓ Kaivannais- ja metalliteollisuus ✓ Bioenergia ja metsä ✓ Matkailu	Kilpailukyvyyn säilyttäminen, infrastruktuurin kehittäminen, sukupolvenvaihdokset, kaivos ja alihankintateollisuus, koulutus, puunjalostuksen toimintaedellytysten varmistaminen, energiapuu ja biomassa, raide-liikenneselvitys, tuulivoimaenergiatuotanto, ekologinen rakentaminen, majoitus-kapasiteetin lisääminen, kv-matkailun kehittäminen, talviurheiluinnovaatiot, asiakaspalvelukeskukset, yritysvaikutusten arviointiprosessi, vihreä matkailu ja vapaa-ajan asuntojen rakentaminen	Uudet teknologiaratkaisut ja innovaatiot, osaamisen lisääminen, teknologian siirto ja yhteistyöverkostojen kehittäminen, tukipalvelut yrityksille ja yritysryhmille, kestävä kehityksen tukeminen.
Alueellinen osaamisen kehittämisstrategia 2007-2010 ”Osaava Koillismaa”	✓ Kansainvälisyysosaamisen laajentaminen ✓ Yritystoiminnan kilpailukyvyyn kehittäminen ✓ Koulutuspalvelujen saatavuuden varmistaminen ✓ Ennakoinnin ja koulutuksen järjestäjien yhteistyön kehittäminen	Kv-liiketoiminta- ja palveluosaaminen, kieli- ja kulttuurikoulutusohjelmien toteutus, innovaatiojärjestelmän tehostaminen, yritysten laatu- ja ympäristöohjelmat, prosessiosaamisen kehittäminen, toimialakohtaisten kehittämis- ja innovaatioympäristöjen toiminnan tukeminen osaamisen siirrolla, elinkeinostrategian toteutumisen varmistaminen, aikuiskoulutuksen kehittäminen, etä- ja monimuoto-opetuksen menetelmien ja resurssien kehittäminen, kou-	Yritysten kehittämistä tukevien innovaatioympäristöjen vahvistaminen, t&k -toiminnan tukeminen, uusien innovaatioiden hyödyntäminen, osaavan työvoiman turvaaminen, yritysten kilpailukyvyyn vahvistaminen

		lutus- ja kehittämistarpeiden ennakointi, osaamisorganisaatioiden ja aluekehitystoimijoiden elinkeinolähtöinen yhteistyön kehittäminen	
Myötäle ry, maa-seudun kehittämisohjelma 2007-2013	✓ Yrittävä maaseutu ✓ Ympäristönä maaseutu ✓ Osaava maaseutu ✓ Alueiden väliset ja kv-hankkeet ✓ Leader -työn toimintaraha ✓ Aktivointi ja neuvonta, hanketyö ja rahoitus	Matkailu, alkutuotanto ja jalostus, luonnon keruutuotteet, maaseudun palvelut, bioenergia ja uudet innovaatiot, nuorten yritteliäisyyden tukeminen, kylien toiminnallisuuden kehittäminen, ympäristönhoito, kulttuurimaisemien ja vesistöjen hoito, koulutus, teknologian ja innovaatiopalvelujen siirto paikalliselle tasolle, neuvontapalvelut, yrittäjäkasvatus, kansainvälistymishankkeet	Kehitetään prosessi-, liiketoiminta- ja palveluinnovaatioita sekä yhteisöjen toimintakulttuuria uudistavia sosiaalisia innovaatioita. Kestävän kehityksen tukeminen. Kansalaisille tarkoitetut palvelut ja sovellukset, sekä tukipalvelut yrityksille ja yritysryhmille.
Kuusamo Lapland matkalla kansainvälisyyteen 2013	✓ Markkinointiin voimaa, Lappi-yhteistyö ✓ Myyntiin lisätehoa ✓ Liikenne on elinehto, lentojen varmistaminen ✓ Vetovoimaa ja kilpailukykyä ✓ Ympärivuotisuus ✓ Tunnettuus ja mielenkiinnon herättäminen ✓ Kuusamo Lapland sisäisen yhteistyön vahvistaminen	Imagomarkkinointikampanja: tuotekonseptointi, myynnin aktivointi. Online-nettikauppa, internet-markkinointi, yritysten vientivalmennus, kärkituotteet kilpailukuntoon: NatureActive ja SnowActive, lentoyhteysneuvottelut, suunnitelmallinen lehdistötyö, urheilutapahtumien hyödyntäminen markkinoinnissa, matkailuyhteistyön pysyvä organisointimalli	Yhteistyöverkostojen kehittäminen, kansainvälisyys, tuotekehitystoimenpiteiden edistäminen. Kehitetään yritysten laadukasta toimintaympäristöä sekä yritysten kehittämistä tukevia innovaatioympäristöjä, edistetään eri keskustusten välistä verkostomaista yhteistyötä, tehdään yhteistyötä rajat ylittävien ENPI-ohjelmien kanssa
Taivalkosken matkailustrategia 2010	✓ Kehitystoimintaosaaminen ✓ Matkailun avainyritysten tuote- ja markkinaosaaminen ✓ Uusyrittäjyys ✓ Teknisen ja kehittämisen infran taso	Kehitysfoorumien järjestäminen, hankkeiden suunnittelu ja seuranta. Tutkimuksiin pohjautuvan tiedon tuottaminen, suunnitelmallinen markkinointi, tuotekehitys, sopivien jakeleiden löytäminen ja logistisen yhteistyön tiivistäminen Kuusamon lentokentän vaikutusalueella. Nuorten kannustaminen yrittäjyyteen, harjoittelijoiden käytön tehostaminen matkailuyrityksissä, yritysten erikoistumisen edistäminen, moniammattiyrittäjyyden kehittäminen. Koillismaakes-	Kehitetään prosessi-, liiketoiminta- ja palveluinnovaatioita, paikallisten toimijoiden yhteistyötä, yritystoimintaa ja innovaatioympäristöjä. Edistetään yritysten verkostoitumista, oppilaitosten nivomista elinkeinoelämään sekä korkeakouluyhteistyötä. Osaamisen lisääminen.

		kuksen laajentaminen, Taivalvaaran rinnealueen tuotteet ja palvelut, reitistöjen kehittäminen, majoituskapasiteetin laajentaminen, salokulttuuri ja erämainen luonto, tapahtumat, maankäytön suunnitelmat ja kaavoitus, ympäristö- ja laatu järjestelmät ja –koulutus.	
Posion matkailustrategia 2010-2014	✓ Tarinat ✓ Kestävästi eteenpäin ✓ Matkailupalveluiden laatu	Tukee kasvua, kilpailukykyä ja kannattavuutta, edistää alan ammattimaistumista ja matkailualan arvostuksen kasvua, tunnistaa ja poistaa kasvun ja menestymisen esteet, luo raamit yksityisen ja julkisen sektorin päätöksenteolle, yhteen sovittaa matkailun kehittämisen sitä tukevien alojen kehitystyöhön, tehostaa julkisen rahoituksen vaikuttavuutta, maksimoi matkailun myönteiset ja minimoi kielteiset vaikutukset, helpottaa matkailuelinkeinon kehittymisen seurantaa. Markkinointistrategian, kestävän matkailun strategian ja koulutussuunnitelman tekeminen.	Yhteistyöverkostojen kehittäminen, tuotekehitystoimenpiteiden edistäminen. Edistetään kestävän kehityksen mukais- ta matkailun kehittämistä, paikallisten toimijoiden yhteistyötä, liiketoiminta- ja palveluinnovaatioita, osaamisen kehittämistä sekä kehitetään yritysten laadukasta toimintaympäristöä.

Yleisesti kaikkien yllä mainittujen kehittämisohjelmien ja –strategioiden sisällöt ovat hyvin linjassa keskenään ja teeman 2 mukaiset toimenpiteet näyttäytyvät merkittävänä tavoitteina eri ohjelmissa. Innovaatio- toimintaa ja verkostoitumista koskevat tavoitteet sisältyvät strategioihin kuitenkin enemmän yleisinä läpi- leikkaavina teemoina kuin erityisinä toimenpiteinä. Koillismaahan etäisyys maakuntakeskuksista (Oulusta ja Rovaniemeltä) näkyy mm. teemalle tärkeän korkeatasoisen tutkimus- ja koulutustoiminnan vähäisenä pai- notuksena toimenpiteiden sisällössä. Alueen tilanne on kuitenkin tunnistettu ja sen mukaisesti teemaan viitataan useissa ohjelma-asiakirjoissa painottaen tässä yhteydessä verkostoitumisen tärkeyttä.

Ohjelmakauden toteuttamista selvittäneen kyselyn tulosten mukaan strategiset valinnat alueella ovat olleet pääsääntöisesti oikeita ja toimenpiteiden kohdistaminen alueen vahvuuksiin on koettu onnistuneeksi. Myös kehitettävää strategisessa suunnittelussa löytyy, ja erityisesti strategioiden saattaminen käytännön toi- menpiteiksi vaatii jatkossa terävöittämistä. Kysymykseen ”Mikä ohjelmakaudella 2007-2013 on ollut hyvää ja mitä on tehty oikein? Ovatko ohjelmat, strategiat ja hankkeet olleet mielestänne oikeita?” saatiin 50 vastausta, joista suurin osa koski hankkeita, mutta strategioihin ja ohjelmiinkin otettiin kantaa. Seuraavana on koottu esimerkkejä kyselyyn saaduista vastauksista ohjelmiin ja strategioihin liittyen. Yksittäisiin strate- gioihin tai ohjelmiin ei elinkeinostrategiaa ja KOKO-ohjelmaa lukuun ottamatta otettu kantaa, joten vasta- usten perusteella ei voida tehdä johtopäätöksiä yksittäisten strategioiden osalta.

Positiivista/ onnistunutta ohjelmissa ja strategioissa:

- ✓ Strategiset valinnat ovat varmasti oikeita ja niihin on panostettu johdonmukaisesti. EAKR-hankkeet ovat omalta osaltaan tukeneet alueen strategisia painopisteitä.
- ✓ Mielestäni strategiat ja ohjelmat ovat olleet oikeansuuntaisia. Painopistealueet on valittu oikein. Paluu perusasioihin ja omiin vahvuuksiin on ok.
- ✓ Strateginen työ on ulotettu Koillismaan lisäksi laajemmallekin Koillis-Suomen kuntiin. Yhteistyö Itä-Lapin kanssa on mielestäni onnistunut hyvin. Ohjelma, strategiat ja hankkeet ovat vastanneet alueemme yhteistä tahotilaa.
- ✓ Hankkeet olleet ohjelman mukaisia ja suurin osa tavoitteista on saavutettu, keinot olleet EU ohjelmien mukaiset
- ✓ Strategia oikean suuntainen; yhteistyön hakeminen Itä-Lapin ja Lapin kanssa sekä toimialojen rajojen yli (mm. ruoka-matkailu). Logistiikka, kansainvälinen kasvu kärjessä.
- ✓ Leader-toiminta
- ✓ Alueen vahvuuksia on kehitetty (mm. matkailu) unohtamatta panostuksia peruselinkeinoihin kuten maatalous. Hankkeet ovat olleet kattavia ja kehittämissyhtiön toiminta ammattimaista ja hyvin alueen kehittämistyötä koordinoivaa.
- ✓ Alueella on tapahtunut paljon positiivista kehitystä, avautumista, yhteisöllistymistä, kansainvälistymistä ja paikallista kehitystä

Negatiivista/ kehitettävää ohjelmiin ja strategioihin liittyen:

- ✓ Elinkeinostrategia hyvä. Ohjelmat ja hankkeet ovat olleet tyydyttäviä. Terävin kärki on jäänyt saavuttamatta. Ohjelmakaudella olisi pitänyt saada konkreettista myyntiä/ jonkinlainen myyntiorganisaatio hierottua.
- ✓ Strategiat ja konkreettinen toteutus poikkeavat liian paljon toisistaan. Pitäisi aikaansaada enemmän konkreettista toimintaa ja sen avulla tuloksia eli yrityksiä ja työpaikkoja.
- ✓ Kärjet ovat jääneet vähän liian vähälle huomiolle ja painoarvolle.
- ✓ KOKO- ohjelman (koheesio- ja kilpailukykyohjelma) päättyminen valtioneuvoston päätöksellä luo mielikuvaa ohjelmakauden epäonnistumisesta. KOKO -ohjelmassa linjattiin Koillismaan ja Itä-Lapin alueen tulevaisuutta. Nyt on luotu ohjelmia. Ohjelmien vienti käytäntöön tärkeää.
- ✓ Enemmän yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välille
- ✓ Yritystukien aktiivisempi käyttö, samoin eakr ja maaseuturahasto, eri kehittäjätahojen yhteistyötä pitäisi parantaa
- ✓ Kuntien keskinäinen nokittelu ja erimielisyydet esim. kehittämissyhtiön hallinnoimisessa
- ✓ Yhteiset tavoitteet hämää
- ✓ Ohjelmahallinto yskinyt pahasti, ohjelmat liian yleisellä tasolla

Yhteenvetona ohjelmien onnistumisesta voi todeta, että strategioissa valittuihin painopistealueisiin on uskallettava panostaa ja keskittyä siten alueen omien vahvuuksien kehittämiseen. Toisaalta myös uusiin avauksiin ja innovatiivisuuteen pitäisi riittää resursseja.

Yhteistyön merkitys korostuu ohjelmien, strategioiden ja hankkeiden toteutuksessa niin alueiden välillä, yritysten välillä kuin yksityisen ja julkisen sektorin välillä. Strategioiden toimeenpanoon ja hanketoimijoiden väliseen yhteistyöhön on panostettava erityisesti. Kokonaisuutena EU:n ohjelmakauden 2007-2013 toteutuksen koettiin kyselyyn saatujen vastausten perusteella onnistuneen Koillismaalla melko hyvin (kuva 1).

1. Miten ohjelmakauden 2007-2013 toteutus Koillis-Suomessa mielestänne kokonaisuutena on onnistunut?

Kuva 1. Ohjelmakauden 2007-2013 toteutuksen onnistuminen Koillis-Suomessa.

3.2 Strategioita toteuttaneet hankkeet

Strategioita jalkautetaan kehittämishankkeilla, joilla tähdätään ohjelmien mukaisesti mm. alueen elinkeinojen kehittämiseen, kilpailukyvyyn lisäämiseen sekä vetovoimaisuuden ja asuin ympäristön viihtyisyyden parantamiseen. Tässä luvussa tehdään katsaus alueella toteutettuihin hankkeisiin ja arvioidaan niiden sisältöä ja toteutusta edellisessä kappaleessa esitettyihin alueen ohjelma-asiakirjojen tavoitteisiin nähden ja kyselyistä saatujen vastausten perusteella.

Koillismaan seutukunnassa toteutetuille kehittämishankkeille on myönnetty EAKR ja ESR -rahoitusta (EU:n ja valtion osuus) kuluvalle ohjelmakaudella yhteensä 14,6 M€, mikä ei pidä sisällään yritystukia. Toimintalinjaan 2 näistä kohdistui n. 2,3 M€. Myötäleen kautta on myönnetty n. 2,5 M€ tukea paikalliseen maaseudun kehittämiseen. Maaseuturahastosta muutoin kuin Myötäleen kautta on rahoitettu ohjelmakaudella alle 10 kehittämishanketta. Kaikkiaan maaseuturahastosta rahoitettuja hankkeita, joiden kohdealueena oli Koillismaa, oli 76 kpl, mutta näistä suurin osa oli maakunnallisia hankkeita ja alle 30 paikallisten toimijoiden (näistä puolet erilaisten yhdistysten) toteuttamia hankkeita. Paikallisten ja alueellisten strategioiden toteuttamiseen liittyen onkin huomattava, että paikallisin toimin niiden toteutukseen voidaan vaikuttaa suoraan vain osittain, sillä osa aluetta koskevista hankkeista suunnitellaan ja toteutus organisoidaan alueen ulkopuolelta, jolloin yhteistyöverkostojen merkitys ja kokonaisuuden koordinoinnin rooli korostuvat.

Ohjelmakaudella 2007-2013 merkittävimmät hankkeita suunnitelleista ja toteuttaneista toimijoista Koillismaalla olivat Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy, Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy sekä Kuusamon kaupunki ja Taivalkosken kunta. Myötäle ry:n rooli paikallisena hanketoiminnan aktivoijana ja rahoittajana on ollut merkittävä, sillä se pystyy hyvin kohdentamaan rahoitusta alueella tärkeimmiksi koettuihin toimenpiteisiin. Leader -toiminnan ruohonjuuritasolta lähtevä, pieniin toimijoihin ja yhteisöihin kohdistuva käytännönläheinen toimintatapa sai runsaasti kiitosta myös kyselyn tuloksissa.

Naturpolis Oy:n ohjelmakauden aikana toteuttamat hankkeet on koottu taulukkoon 2. EAKR:n toimintalinjalta 2 rahoitetut hankkeet on merkitty tähdellä (*). Muiden toimijoiden osalta hankkeiden koontia on taulukossa 3. Tiedot on saatu kustakin organisaatiosta sekä rahoittajien ylläpitämistä rekistereistä ja ne on koottu tammikuun 2013 tilanteen mukaisesti. Lyhenteet, joita taulukossa on käytetty: ELY on Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, PPL tarkoittaa Pohjois-Pohjanmaan liittoa, EAKR Euroopan aluekehitysrahastoa, ESR Euroopan sosiaalirahastoa, MTR maatalousrahastoa, tl toimintalinjaa ja tp toimenpidettä.

Taulukko 2. Naturpolis Oy:n toteuttamat kehittämishankkeet ohjelmakaudella 2007-2013. EAKR tl2 rahoitetut hankkeet on merkitty tähdellä (*).

Hanke	Elinkeinostrategian painopisteala/teema, jota toteuttaa	Rahasto ja rahoittaja
Koillis-Suomen kasvusopimushanke (2007)*	Yrittäjyyden kehittäminen	EAKR, tl2, ELY
NatureGis (2007-2008)	Tietoteollisuus, matkailu	EAKR, PPL
Esiselvityshanke ekologisen vapaa-ajan.. (vihreä matkailukeskus) (2008)	Puutuoteteollisuus, tuotannonlinen toiminta, matkailu	PPL
Kuusamo-Lapland – the Call of Four Seasons (2008-2010)	Matkailu	EAKR, tl1, PPL
Yes-yrittäjyyskasvatuskeskukset (2008-2010)	Yrittäjyyden kehittäminen	Opetushallitus
Tiedolla tavoitteisiin hanke (2008-2010)	Alkutuotanto	MTR, tp111, ELY
Koillis-Suomen aluekeskusohjelma (2008-2010)	Painopistealojen edistäminen, yhteistyö, koordinointi	PPL
Koillis-Suomen kasvuohjelma (2008-2011)	Yrittäjyyden kehittäminen, kaikki toimialat	EAKR, tl1 PPL
Food&Travel –yritysryhmähanke (2008-2011)	Matkailu	MTR, ELY
Harjajärven metsäkämpän toimintakonseptin selvitys (2009)	Matkailu	PPL
Taivalkosken matkailun yhteistoimintahanke (2009-2011)*	Matkailu	EAKR, tl2, ELY
KOKO-ohjelma (2010-2012)	Kaikkien alojen edistäminen, yhteistyö, koordinointi	PPL
TIE-Taivalkosken innovatiiviset energiaratkaisut (2010-2013)*	Bioenergia, logistiikka	EAKR, tl2, PPL
FIT (the future of the international tourism) vaihe 1 (2010-2012)	Matkailu	EAKR, tl3, PPL
Tuottava maaseutu (2011-2013)	Perheyrittäjyys, metsäklusteri, luonnontuote- ja elintarviketalous	MTR, tp111, ELY
Matkailueuro –esiselvityshanke (2011-2012)	Matkailu	PPL
Food&Travel yleinen kehittämishanke ja yritysryhmähanke (2011-2013)	Matkailu	MTR, tp313, ELY
SnowWorks (2011-2013)	Matkailu	MTR, tp313, Myötale/ELY
Kuusamo Lapland –alueen matkailuviennin koordinointi (2011-2013)	Saavutettavuus ja logistiikka, matkailu	EAKR, tl1, ELY
Lentoyhteyksien ja matkanjärjestäjäyhteistyön kehittämishanke (2011-2013)	Saavutettavuus ja logistiikka, lähialueyhteistyö ja Venäjä, matkailu	EAKR, tl3, PPL
Koillismaan luonnontuote- ja matkailualan esiselvityshanke	Luonnontuote- ja matkai-	MTR, tp313,

(2012)	lua	Myötälä/ELY
Luonnontuote- ja matkailualan kehittämisselvitys (2012-2013)	Luonnontuoteala ja elintarviketalous, matkailu	MTR, tp124, Myötälä/ELY
Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi (2012-2013)*	Osaamisintensiiviset liikelämän palvelut	EAKR, t12, PPL
Kansainvälistyvän matkailuelinkeinon vaikuttavuuden lisääminen matkailu- ja aluekehityksessä Kuusamossa (2012-2014)	Osaamisintensiiviset liikelämän palvelut, matkailu, kaivostoiminta	MTR, tp331, ELY
Joulushow – Kuusamosta maailmalle yritysryhmähanke (2012-2014)	Matkailu	MTR, tp312, Myötälä/ELY

Kokonaisuutena Naturpoliksen hankkeet ovat toteuttaneet vähintään kohtuullisesti yllä mainittuja strategioita, ohjelmia ja niiden painopistealoja, joskin ne olisivat voineet kohdistua vielä monipuolisemmin eri toimialoille. Hyvinvointipalveluihin ei esimerkiksi ole kohdistunut hankkeita, vaikka se oli yhtenä painopistealana vuoden 2005-2010 elinkeinostrategiassa. Ala on toisaalta osin integroitunut mm. matkailualaan ja luonnontuotealaan, jolloin näiden toimialojen kehittämisen kautta on kohdistunut jonkun verran toimenpiteitä myös hyvinvointialalle. Myös jalostavaan teollisuuteen, puutuoteteollisuuteen tai tietoteollisuuteen on kohdistunut vähän hankkeita, mutta toisaalta on myös hankkeita, joissa toimialarajauksia ei ole ollut lainkaan. Matkailuun on panostettu alueella selvästi eniten. EAKR:n toimintalinjan 2 hankkeet (4 kpl) ovat kohdistuneet tasaisesti eri toimialoille. Hankevalinnan osalta voidaan kuitenkin yleisesti todeta, että hankkeet eivät ole kohdistuneet järjestelmällisesti ja tasaisesti eri painopistealoille. Strategioiden painopistealoille ei toisaalta ole asetettu painoarvoja tai tärkeysjärjestystä, joten hankkeita on kaikilla painopistealoilla toteutettu pitkälti elinkeinoelämästä tulleiden tarpeiden ja kysynnän mukaan, mikä on yleensä tarkoituksenmukaistakin. Hankkeiden koordinointiin ja seurantajärjestelmään tullaan kuitenkin jatkossa kiinnittämään enemmän huomiota.

On myös huomattava, että elinkeinoja kehitetään paitsi aluekehityshankkeiden, myös mm. yritysneuvonnalla ja aluemarkkinoinnilla, joiden toimenpiteet kohdistuvat tasaisesti kaikkiin toimialoihin. Kaikki alueella toteutunut kehittämistoiminta ei siten näy hankkeina, vaan osin panostus kehittämiseen hoidetaan muuta kautta. Myös näin on saavutettu strategioita tukevia ja aluekehityksen kannalta merkittäviä tuloksia, esimerkiksi asiakaspalvelukeskusten sijoittuminen alueelle. Lisäksi on muistettava, että hankkeiden avulla on yleensä mahdollista tuoda vain lisäpanoksia kehittämiseen, kun esimerkiksi varsinainen perustyö yritysten kehittämiseksi tehdään yritysneuvonnan avulla. Jatkossa yksi haaste onkin integroida yritysneuvonta ja hanketoiminta tukemaan toisiaan entistä vahvemmin.

Taulukko 3. Muiden toimijoiden tärkeimmät kehittämis- ja investointihankkeet ohjelmakaudella 2007-2013. EAKR t12 rahoitetut hankkeet on merkitty tähdellä (*).

Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy	Kuusamon kaupunki	Taivalkosken kunta	Posion kunta	Myötälä ry:n rahoituksen jakautuminen toimenpiteittäin
TAKUUPUOLI – Työpoolin toimintaedellytysten kehittämisen Koillismaalla	Matkailu ja kulttuurikeskus Karhuhuntassu (2012-2013) *	Harvaan asutun alueen laajakais-taselvitys (2013)	Tapahtumakoordinaattori (2009-2012) *	Yhteistyö maatalouden ja elintarviketalouden sekä metsätalouden uusien tuot-

(2010-2013)				teiden, menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseksi 1,3%
Koillismaan verkko-osaamiskeskus (2012-2014)	Ympäristö- ja luontokou- vausakatemia (2011-2013) *	Taivalvaaran moni- toimirakennus (2011-2013)		Taloudellisen toi- minnan laajentami- nen maatalouden ulkopuolelle (yritys- tuki) 2,1%
OpinTori, osatoteu- tus (2009-2013)	Kelanranta - Kirkkolahti virkistysalue (2011-2012)	Taivalvaara maail- man lumivarmim- maksi mäkikeskuk- seksi (2010-2011)		Mikroyritysten pe- rustaminen ja kehittäminen 37,6%
Kalastusmatkailun kehittäminen Koillis- Suomessa (2012- 2014)	Kuusamon Ouluntaival (2011-2012)	Taivalkosken reitis- töjen kehittäminen (2010-2012)		Matkailuelinkeinojen edistäminen 10,8%
Strategisen johtami- sen koulutus (2012- 2014)	Rukan stadionin monikäyt- töreitti (2011)	Kalle Pääatalo – näyttely ja arkistoti- la (2009)		Elinkeinoelämän ja maaseutuväestön peruspalvelut 3,8%
Koillis-Suomen eM- BA – liikkeenjohdon kehittämisohjelma (2008-2011)	Rukan half-pipe World Cup 2011			Kylien kunnostus ja kehittäminen 17,7%
Puomi, Paja uusien onnistumisien moni- puolinen innoittaja. Osatoteutus. (2009- 2011)	Kuusamon kalatalo (2010- 2011)			Maaseutuperinnön säilyttäminen ja edistäminen 2,9%
Verkko-opetuksen kehittäminen (2010- 2012)	Kuusamon kaupungin ympäristöhankeohjelma; Matkailukeskuskaupungin toimintaympäristön kehittäminen 2007-2013, 2.vaihe (2009-2010)			Alueiden ja valtioiden välinen yhteis- työ 1,3%
Verkko-opiskelua tukevan toimin- taympäristön kehittäminen (2008-2009) *	Rukan FIS kilpailu- ja har- joittelurinne (2009-2010) *			Paikallisen toiminta- ryhmän toiminnan takaaminen, päte- vyyden hankkiminen ja toiminnan edistäminen 22,5%
	Kuusamon reitistön laadun parantaminen (2009-2010)			
	Aluekehityksen ja innovaatio-osaamisen ammatillisen jatkotutkintokoulutus (2009-2012)			
	ePulpetti Kuusamo (2008- 2010) *			

	Kuusamon lentoaseman laajennus (2007-2009)			
	Kuusamon kaupungin ympäristöhankeohjelma; Matkailukeskuskaupungin toimintaympäristön kehittäminen 2007-2013, 1.vaihe (2007-2009)			
	Rukan pysäköintilaitos (2006-2007)			
	Järjestöyhteistyön esiselvitys (2012-2013)			

Yllä olevaan taulukkoon tähdellä merkittyjen hankkeiden lisäksi EAKR:n toimintalinjaa 2 on toteuttanut myös Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalveluiden ”Syötteen lumoa” –hanke (2010-2012), Posion matkailuyhdistyksen ”Posio –Lapin taikamaa” matkailun kehittämishanke (2007-2010), sekä Ruka-Kuusamo matkailuyhdistyksen hankkeet ”Ruka-Kuusamo Matkailuyhdistys Ry:n sisäisen ja ulkoisen toimintaympäristön ja -prosessien kehittäminen vaihe II” (2010-2012) ja ”Venäjä-CIS vientimarkkinointiyhteistyön kehittäminen” (2012-2013). Lisäksi muutama yritystuki on myönnetty toimintalinjalta 2. Yhteensä kaikille Koillismaahan EAKR toimintalinjan 2 hankkeille on myönnetty rahoitusta n. 2 359 000 €. Vaikka muut hankkeet on rahoitettu eri toimintalinjoista tai rahastoista, ovat monet niistä sisältönsä puolelta hyvin lähellä innovaatioita ja osaaminen –teemaa. Koillis-Suomen Aikuiskoulutuksen ESR-rahastosta rahoitetut hankkeet vastaavat sisällöllisesti EAKR:n kyseistä teemaa lähes täysin. Nämä hankkeet myös saivat kyselyssä hyvää palautetta. Myötälle ry:n toiminnanjohtajan arvion mukaan ohjelmakaudella toimintaryhmän kautta rahoitetuista toimenpiteistä n. 35% on kohdistunut EAKR:n toimintalinjaa 2 vastaaviin toimenpiteisiin. Kaikkiaan Myötälleen kautta myönnetyn rahoituksen määrä alueelle tällä ohjelmakaudella oli vuoden 2013 alussa n. 2 510 000 €. Muita merkittäviä kehittämishankkeita toteuttaneita toimijoita alueella ovat kuluvalle ohjelmakaudella olleet Ruka-Kuusamon ja Posion matkailuyhdistykset sekä Metsähallitus, joiden toteuttamat kehittämishankkeet ovat kohdistuneet pääasiassa matkailuun ja siihen liittyvään infran kehittämiseen.

Kaupungin ja kuntien toteuttamilla investointihankkeilla on luotu puitteita alueen elinkeinotoiminnalle. Niiden vaikutukset näkyvät paitsi elinkeinoelämän toimintaympäristön ja eri toimialojen kehittämismahdollisuuksien paranemisena myös asuin ympäristön viihtyisyyden paranemisena ja esimerkiksi matkailijoiden kokemana alueen toiminnallisuuden paranemisena. Arviota toteutettujen investointihankkeiden vaikuttavuudesta kysyttiin tätä raporttia varten erikseen kunnista. Suurimmat vaikutukset Kuusamossa koettiin olleen Kuusamon Ouluntaipaleen investointihankkeella, Kuusamon kalatalolla, Kuusamon lentoaseman laajennuksella ja Rukan pysäköintilaitoksen rakentamisella. Nämä kaikki myös mainittiin kyselyyn saaduissa vastauksissa onnistumisina, eli näkemys niiden vaikuttavuudesta on laajan toimijajoukon yhteinen. Pienimmät vaikutukset arvioitiin olleen Kuusamon kaupungin ympäristöhankeohjelman mukaisilla toimintaympäristön kehittämishankkeilla sekä Kuusamon reitistön laadun parantamishankkeella, jossa mm. parannettiin Rukan alueen kelkka- ja hiihtoreittejä. Taivalkoskella kaikki kunnan toteuttamat investointihankkeet koettiin onnistuneeksi, kuitenkin siten, että Taivalkosken reitistöjen kehittämishankkeen vaikuttavuus oli hieman pienempi kuin muiden hankkeiden. Posiolta ei saatu vastausta tähän erilliseen kyselyyn.

3.3 Hankkeiden tuloksellisuuden arviointi

Ohjelmakaudella 2007-2013 Koillismaalla toteutettujen yksittäisten kehittämishankkeiden onnistumista tarkasteltiin syksyllä 2012 toteutetun sähköisen kyselyn vastausten perusteella. Kuten ohjelmien ja strategioiden osalta, oltiin myös hankkeiden toteutukseen pääsääntöisesti kohtuullisen tyytyväisiä. Vastaajien mukaan hankkeet olivat olleet ohjelmien mukaisia, suurin osa niille asetetuista tavoitteista oli saavutettu, niillä oli saatu kehitettyä olemassa olevia vahvuuksia, edistettyä pääelinkeinojen kasvua sekä kansainvälistymisvalmiuksia. Yritysten välisen yhteistyön vahvistamiseen oltiin myös tyytyväisiä.

Hankkeiden yleiseen toteutukseen liittyvistä vastauksista koottiin positiiviset ja negatiiviset maininnat liitteen 1 taulukkoon 1. Liitteen 1 taulukkoon 2 on puolestaan koottu mainintoja yksittäisistä hankkeista ja toimenpiteistä. On huomattava, että monet hankkeet ovat edelleen käynnissä, eikä lopullisia arvioita esimerkiksi hankkeiden tavoitteiden toteutumisesta voida siten vielä esittää. Toisaalta osa hankkeista on vasta käynnistynyt, eivätkä vastaajat ole olleet niistä tietoisia vielä kyselyn tekohetkellä. Tämä näkyy mm. tietoliikenteen osalta tullessiin kommentteihin siitä, että sen kehittämiseksi ei koettu olleen toimenpiteitä. Tähän liittyviä toimenpiteitä on kuitenkin käynnistetty ohjelmakauden lopussa, esimerkkinä Taivalkosken laajakaistahanke.

Kyselyn vastauksissa mainittiin enemmän yksittäisiä onnistumisia kuin epäonnistumisia ja monet hankkeet ja toimenpiteet saivat useita erillisiä mainintoja. Muutama hanke tai toimenpide sai sekä risuja että ruusuja, joskin näissäkin tapauksissa positiivisia mainintoja oli enemmän. Selkeästi eniten mainintoja tuli matkailuhankkeista, joita alueella on toteutettukin eniten. Heikkoon taloudelliseen tilanteeseen ja sen vaikutukseen hankkeiden toteutuksessa viitattiin useissa avoimissa vastauksissa: eri toimijoiden rahoitushalukkuus tai yritysten halukkuus osallistua hankkeisiin on vaikeutunut ohjelmakauden kuluessa. Myös hankeväsymyksen arveltiin olevan tähän syynä, samoin kuin hankkeiden tuloksien heikon arvioitavuuden. Hankkeiden arviointia ja mittaristoa tulisi kehittää siten, että mitataan entistä paremmin niitä asioita, joihin hankkeissa tosiasiaa voidaan suoraan vaikuttaa.

KOONTI ONNISTUMISISTA

Matkailun kansainvälistyminen ja Lappi-yhteistyö
Kuntien investointihankkeet
Selvitykset ja raportit, yliopistoyhteistyö
Osaamisen lisääminen, koulutushankkeet
Bioenergiaan ja alkutuotantoon panostaminen
Leader-toiminta
Keskittyminen vahvuuksiin

KOONTI EPÄONNISTUMISISTA

Panostettu liian vähän kärkiyrityksiin sekä alueen ja matkailun markkinointiin
Maakunnallisten hankkeiden vähäinen alueellinen vaikuttavuus
Toimialojen kehittämisen väliset ristiriidat
Hanketoiminnan tuloksellisuus
Matkailun myynnin organisoimattomuus

Kun onnistumisia tarkastellaan toimialoittain, parhaiten hanketoiminnassa onnistuttiin vastaajien mielestä matkailutoimialalla ja alkutuotantoon sekä bioenergiaan liittyvillä toimialoilla. Rakennerahastojen toimintalinjoittain tuloksia tarkasteltaessa tyytyväisiä oltiin melko tasaisesti kaikkien toimintalinjojen mukaisiin toi-

menpiteisiin (TL 1:yritystoiminnan edistäminen, TL 2:innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä TL 3: osaamisrakenteiden vahvistaminen ja alueiden saavutettavuuden ja toimintaympäristön parantaminen), mutta eniten toiveita lisäpanostuksesta tuli yritystoiminnan edistämisen osalta. Toimintalinjan 2 teemoihin liittyen tyytyväisiä oltiin erityisesti yliopistoyhteistyöhön sekä laadukkaisiin osaamisen lisäämiseen tähtääviin hankkeisiin, alueella toteutettuihin selvityksiin sekä verkostoitumista ja yhteistyötä lisääviin toimenpiteisiin ylipäättään. Kansallisen tason tarkastelussa³ on todettu, että tarvittaisiin lisää erityisesti hankkeita, joissa yritys tai yritysryhmä toteuttaa t&k –projektia yhteistyössä jonkin tutkimustahon kanssa sekä kehitysyhtiöiden ja tutkimustahojen yhteisiä t&k –projekteja. Koillismaalla on tälläkin hetkellä joko käynnissä, käynnistymässä tai juuri päättynyt hankkeita, joissa joko Oulun tai Lapin yliopisto on mukana joko osatoteuttajana tai yhteistyökumppanina ja lisäksi yhteistyötä tehdään aktiivisesti mm. ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa. Koillismaalla voikin sanoa olevan pitkät perinteet organisaatioiden välisen yhteistyön toteuttamisessa, mutta yritysten kiinnostus t&k –projekteja kohtaan on täälläkin haaste.

Maaseuturahaston osalta Koillismaalla oltiin tyytyväisiä paitsi Leaderin ja Kalaleaderin toimintaan, myös alkutuotantoon liittyviin panostuksiin. Erikseen maaseuturahastoa ei mainittu vastauksissa, mutta useita hankkeita, jotka oli rahoitettu maaseuturahastosta, mainittiin positiivisina onnistumisina. Näihin liittyen kiiteltiin verkostoitumisen ja osaamisen lisääntymistä, hyvin tehtyjä selvityksiä sekä keskittymistä alueen perinteisiin vahvuuksiin. Kuluneen ohjelmakauden toteutuksen on arvioitu myös Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen taholta toteutuneen hyvin linjassa alueelliseen maaseutuohjelmaan kirjattujen strategisten päämäärien, toimenpiteiden ja tavoitteiden osalta⁴. Kehitettävää on sen mukaan edelleen innovaatiotoiminnassa, uusien toimintamallien kehittämisessä, pysyvien vaikutusten aikaansaamisessa ja kansainvälisyyden lisäämisessä. Sen mukaan, samoin kuin Koillismaalla, toivottiin hanketoiminnan yritysکوhtaisten kehittämisen mahdollistamista ja hankkeiden tuloksellisuuden lisäämistä. Lisäksi sekä Koillismaalla että laajemmin Pohjois-Pohjanmaalla toivottiin hankkeiden käsittelyaikojen lyhentämistä ja niiden vaikuttavuuden monipuolisempaa arviointia.

4. Ohjelmakauteen 2014-2020 valmistautuminen

4.1 Valmistelutyö ja kehittämishaasteet Koillismaalla

Tulevaan ohjelmakauteen valmistauduttaessa erityisesti rakennerahastojen ja maaseuturahaston ohjelmien valmistelua seurataan tiiviisti, jotta niiden tulevat painopistealat ja rahoitusmahdollisuudet voidaan huomioida alueellisten toimenpiteiden toteutuksen suunnittelussa. Myös uuden maakuntaohjelman valmistelussa ollaan Koillismaalta mukana aktiivisesti. Jouni Backmanin vetämälle Itä- ja Pohjois-Suomi työryhmälle tehtiin Koillismaalta kolme eri toimenpide-ehdotusta, jotka kirjattiin työryhmän työ- ja elinkeinoministeriölle jättämään raporttiin ”Katse pohjoiseen”⁵. Niistä kaksi liittyivät kestäväan matkailuun: ”Winter starts from Finland” ja ”Matkailukeskittymät kestävän kehityksen kärkeen” ja yksi hajautettuihin ratkaisuihin kilpailuetuna: ”Local is Global - luonnontuotteet kiinni matkailuvirtaan”. Näiden lisäksi raportin muutkin toimenpide-ehdotukset ovat Koillismaan kannalta erittäin tärkeitä, esimerkiksi ”Hajautetun uusiutuvan energian-

³ EAKR-toimenpideohjelmien ja kansallisen rakennerahastostrategian 2007-2013 arviointi vuosina 2007-2010. Teema2: Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen ja osaamisrakenteiden vahvistaminen. Loppuraportti.

⁴ Pohjois-Pohjanmaan alueellinen maaseudun kehittämisstrategia 2014-2020. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus.

⁵ Katse pohjoiseen. Toimenpide-ehdotukset. TEM raportteja 2/2013. Työ- ja elinkeinoministeriö, alueosasto.

tuotannon edistäminen”, ”Puuraaka-aineen uudet tuotteet ja bioenergia”, ”Etätyön palvelukeskukset kasvuyrittäjyyden kehittämisympäristönä”, ”Kaivannaisalan osaamiskeskittymän kehittäminen” ja ”Kaivannaisalan työvoiman saatavuuden turvaaminen Itä- ja Pohjois-Suomessa” sekä Venäjän tuomien mahdollisuuksien hyödyntämiseen tähtäävät teemat.

Raporttiin valittujen esitysten kautta ei kuitenkaan ole näillä näkymin odotettavissa toimenpiteiden toteutukseen mitään erillisrahoitusta, vaan raportissa nostetaan esiin tärkeimpiä kehittämismahdollisuuksia, joita alueella on tulevilla ohjelmakaudella. Jatkovalmistelu näistä aiheista ja niihin panostuksesta on työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla. Raportissa kuitenkin todetaan, että Itä- ja Pohjois-Suomen kannalta on tärkeää, että aluetta kehitetään näillä raporttiin valituilla painopistealueilla ”kokonaisvaltaisesti, pitkäjänteisesti ja määrätietoisesti turvaamalla kehittämistoiminnan resurssit ja ottamalla ne huomioon mm. rakennerahasto-ohjelman laadinnassa ja varojen suuntaamisessa”. Koillismaan rooli on siten aktiivisesti pitää esillä ja hakea rahoitusta omalle alueelle tärkeimpien hankkeiden toteutuksiin sekä osallistua koko aluetta koskeviin laajempiin teemakokonaisuuksiin, joista on yhteistyöverkostojen välityksellä hyötyä myös Koillismaalle. Useimmat raporttiin nostetuista tärkeimmistä teemoista ovat täysin yhteneväisiä mm. Koillis-Suomen elinkeinostrategian painopisteiden kanssa, mikä antaa hyvät lähtökohdat tulevien kehittämistoimenpiteiden suuntaamiseen. EAKR toimintalinjan 2 mukaiset toimenpiteet korostuvat myös Itä- ja Pohjois-Suomi – työryhmän raportissa, jossa näiden syrjäisillä alueilla tarvittavien tärkeimpien toimenpiteiden johtavana linjauksena näyttäytyvät selkeästi innovaatiotoiminta, erikoisosaamisen kehittäminen ja verkostoituminen.

EU:n rakennerahastovaroilla tuetaan ensisijaisesti hallitusohjelman mukaisten kansallisten ja alueellisten tavoitteiden toteutumista. Rakennerahastovarojen käytössä tulevilla ohjelmakaudella korostetaan niiden pysyvää elinkeinopoliittista vaikuttavuutta, kasvu- ja työllisyysnäkökulmaa sekä alueiden elinkeinorakenteen ja toimintaedellytysten kehittämistä kestäväällä tavalla⁶. Uusi rakennerahasto-ohjelma kattaa sekä EAKR- että ESR-toimet. Itä- ja Pohjois-Suomi sekä Etelä- ja Länsi-Suomi yhdessä ovat laatineet alueelliset suunnitelmat painopisteiden toteuttamiseksi näillä kahdella suuralueella ja ministeriöt ovat laatineet suunnitelmansa valtakunnallisesti toteutettavista teemoista. Nämä kaikki sovitetaan yhdeksi ohjelmaksi. Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelman rahoitus tulevilla ohjelmakaudella on noin 1,2 miljardia euroa⁷ ja pienenee meneillään olevan ohjelmakauden rahoituksesta n. 25%⁸. Itä- ja Pohjois-Suomeen kohdistetaan alueellisesta rahoituksesta n. 71%, eli n. 722 miljoonaa euroa.

Tulevilla ohjelmakaudella rakennerahastojen rahoitusta kohdennetaan viidelle toimintalinjalle:

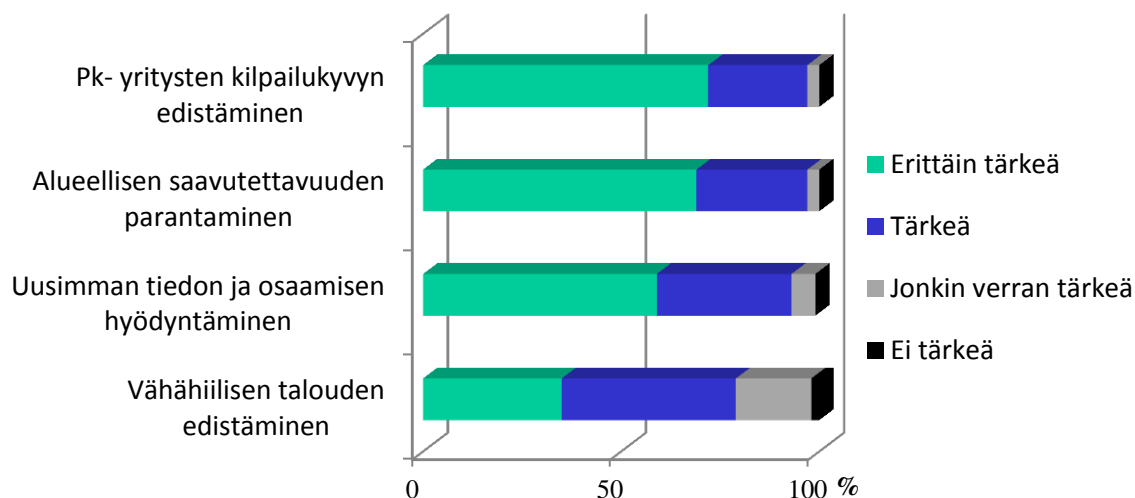
1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky(EAKR)
2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)
3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)
4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)
5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)

Koillismaalla syksyllä 2012 toteutetussa ohjelmakauden arviointia koskevassa kyselyssä pyydettiin vastaajia arvioimaan painopistealueita sen perusteella, miten tärkeäksi ne nähdään alueella (kuva 2). Kysely koski tuolloin suunnitelmissa olleita neljää EAKR -toimintalinjaa, jotka loppukeväällä 2013 päätettiin yhdistää

⁷ Työ- ja elinkeinoministeriön tiedote 28.5.2013

⁸ Alue-Integraattori 1/2013. Työ- ja elinkeinoministeriö.

kahdeksi EAKR-toimintalinjaksi. Vähähiilisen talouden edistäminen ja alueellisen saavutettavuuden parantaminen sisällytettiin toimintalinjoihin 1 ja 2, millä haluttiin selkeyttää ja tiivistää toimintaa⁹.

Kuva 2. Kyselyyn vastanneiden näkemys EAKR:n toimintalinjojen tärkeysjärjestyksestä Koillismaalla vuosina 2014-2020

Tärkeimmäksi toimintalinjaksi nähtiin pk-yritysten kilpailukykyyn edistäminen ja sen kanssa lähes yhtä tärkeä oli alueellisen saavutettavuuden parantaminen. Vähiten tärkeänä pidettiin vähähiilisen talouden edistämistä, joskin senkin valitsi tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi 79% vastaajista. Nykyistä toimintalinjaa 2 vastaavan toimintalinjan ”Uusimman tiedon ja osaamisen hyödyntäminen” valitsi erittäin tärkeäksi 59,4%, tärkeäksi 34,4% ja jonkin verran tärkeäksi 6,2% vastaajista. Kyselyssä tiedusteltiin vastaajilta myös, mitä pitäisi erityisesti ottaa huomioon ja mitä asioita pidetään erityisen tärkeinä uudella ohjelmakaudella. Vastauksia on ryhmitelty näiden alun perin suunnitelmissa olleiden EAKR toimintalinjojen mukaisiin aihepiireihin taulukossa 4. Keväällä 2013 vahvistettujen toimintalinjojen sisältöjen mukaan vähähiilisen talouden edistämisen toimenpiteitä on sisällytetty molempiin EAKR-toimintalinjoihin ja toimintalinjan 1 yhtenä erityistavoitteena on pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen. Molemmissa toimintalinjoissa tulee kohdistaa vähintään 25% rahoituksesta vähähiilistä taloutta edistävään toimintaan.

Taulukko 4. Tärkeimmät asiat, mitä Koillismaalla on kyselyyn vastanneiden mielestä huomioitava tulevilla ohjelmakaudella (EAKR-toimenpidelinjoittain ryhmiteltynä).

Pk-yritysten kilpailukykyyn edistäminen	Alueellisen saavutettavuuden parantaminen	Uusimman tiedon ja osaamisen hyödyntäminen	Vähähiilisen talouden edistäminen
Monipuolisen yritysraهنteen säilyttäminen ja pienyritystoiminnan kehittäminen. Huomioitava myös suurten yritysten sitoutumisen merkitys.	Tärkein asia, millä voi vaikuttaa kaikkien eri toimialojen kehitykseen	Rakentava ja innovatiivinen yhteistyö koko seutukunnan kanssa + Oulun alue ja Venäjä, sekä metsä- ja bioenergiateemoissa Itä-Suomen yliopisto	Puuenergian tuotantoon ja käytön edistämiseen panostaminen

⁹ Työ- ja elinkeinoministeriön tiedote 28.5.2013

Pk-yritysten johtamisen sekä strategisen kyvykkyyden parantaminen	Lentoliikenne tärkeä, mutta myös raideliikenteen kehittäminen. Jos lentoaikatauluja ei saada paremmaksi, panostettava ratayhteyteen.	Uusimman tiedon ja osaamisen hyödyntäminen on alueen kilpailukyyn kehittämisen näkökulmasta erityisen tärkeää.	Uusiutuvien energianlähteiden hyödyntäminen, hajautettu energiantuotanto
Osaavan työvoiman saatavuus, mihin vaikuttettava alueen vetovoimaisuuteen panostamalla	Tietoliikenneyhteyksien luominen siten, että mahdollistetaan etätö ja sitä kautta pidetään alue asutuna ja elinvoimaisena.	Koillis-Suomen ikärakenteen huomioiden osaavan työvoiman saatavuus tulee olemaan haasteellista.	Uusia työllistäviä ja ekologisia yritysinvestointeja
Yrityskehittäminen, sukupolvenvaihdostilanteisiin panostaminen	Infrastruktuurin kehittäminen ja saavutettavuuden parantaminen yritystoiminnan ja matkailun kannalta	Koillis-Suomesta luontoympäristön vahvuuksiin nojautuva tietoyhteiskunta, jossa aluetta kehitetään tietotekniikan ja sosiaalisten innovaatioiden avulla.	Alueen biomassavarat Suomen huippuluokkaa – biotalouden laaja hyödyntäminen mahdollista
Elinkeinoelämän ja eri toimialojen intressien yhteensovitus	Kuljetuskustannusten noustessa panostettava logistiikan kehittämiseen	Tiedon jako yritysälämälle, liikkeenjohdon koulutus	Luonnonvarojen kestävän käytön edistäminen
Pääomasijoittamista (etenkin kotimaista) myös haja-asutusalueen innovatiivisiin kasvuyrityksiin	Kaikki liikenneasiat kuntoon, myös sisäinen saavutettavuus	Hakea ajatuksille huippuasiantuntemusta, että pysytään oikealla tiellä	Elinkeinoelämän ja luonnonvarojen yhteensovittaminen
Yksittäisten yritysten kehittämisestä enemmän näiden välisiin vaikuttaviin ja kilpailukykyisiin yhteishankkeisiin	Laajakaista	Saavutettavuus ja osaava työvoima ovat menestyksen kulmakivet. Oulun alueen osaamisen hyödyntäminen Koillismaalla.	Alueen paras valtti on ainutlaatuinen luonto ja siihen tukeutuvat elinkeinot. Luontaiselinkeinojen kehittäminen.
Jatkojalostusyrittäminen, kylien kehittäminen ja investoinnit	Lähialueyhteistyö Venäjän suuntaan ja yhteyksien muuttaminen euroiksi	Kaivannaisalan oppimiskeskus, Oulun yliopiston Mining School ja ympäristökasvatuksen koulutus tuovat mahdollisuuksia Koillismaalle	Rataverkon kehittäminen vähähiilisenä liikennemuotona
Paikallisen tuotannon kytkeminen tiiviisti esim. matkailun ja kaupan toimialaan. Monialaisten pk-yritysten sekä maatalousyritysten toimintaedellytyksiä pitää parantaa neuvonnalla, hankkeilla ja rahoituksilla.			
Luontoon perustuvien elinkeinoalojen toimintaan nostaminen: ruokatuotanto, luontomatkailu, rajan yli tapahtuva kaupankäynti.			

Eniten toiveita ja ajatuksia kertyi yritystoiminnan kehittämiseen liittyen, joka olikin tärkeimmäksi koettu aihepiiri. Eniten haasteita sen sijaan Koillismaalle tuo alueellinen saavutettavuus, joka on tälle alueelle erittäin tärkeä kehittämiskohde, mutta joka samalla on tavoite, josta komissio on Suomelle epävirallisissa neuvotteluissa todennut, ettei sitä ole tarkoitettu rahoitettavaksi rakennerahastovaroista Suomen kaltaisessa kehittyneessä maassa¹⁰. Koillismaalle kysymys on tärkeä ja ratkaisut sen suhteen tulevat vaikuttamaan merkittävästi alueen kehittämisen mahdollisuuksiin jatkossa. Vähähiilisen talouden integrointi sisään muihin toimintalinjoihin näyttäisi sopivan hyvin Koillismaalle, koska useimmat vähähiilisen talouden edistämisen sisällä olevat aihepiirit linkittyvät luonnostaan esimerkiksi yritysten kilpailukyvyyn edistämiseen tai saavutettavuuden parantamiseen: esimerkiksi rataverkon kehittäminen, maaseutuelinkeinojen kehittäminen, biotalouden kehittäminen tai ekologiset yritysinvestoinnit. Tällä saralla Koillismaalla voi olla paljon annettavaa ja mahdollisuuksia innovatiivisuuteen tulevalle ohjelmakaudella, mikäli yrityksiltä löytyy innokkuutta ja sitoutumishalua kehittämistoimintaan.

Pohjois-Pohjanmaan alueellisen maaseudun kehittämisstrategian 2014-2020¹¹ tavoitteena on edesauttaa maaseudulla asuvien ja sinne muuttavien ihmisten elinolojen paranemista, maaseudulla toimivien yritysten toimintaedellytysten ja kilpailukyvyyn turvaamista ja kehittämistä sekä maaseutu ympäristön viihtyisyyden ja vetovoimaisuuden lisääntymistä. Strategian läpileikkaavina teemoina ovat innovaatiot, ilmastonmuutos ja ympäristö. Nämä tavoitteet ja teemat ovat sisällöllisesti hyvin samankaltaisia rakennerahastojen teemojen ja tavoitteiden kanssa. Tässä raportissa ei käsitellä erikseen Koillismaan tulevien toimenpiteiden (toimintasuunnitelman) vastaavuutta uuden ohjelmakauden maaseutu strategiaan tai rakennerahasto-ohjelmaan, vaan todetaan, että voimassa olevan Koillis-Suomen elinkeinostrategian linjaukset ovat hyvin linjassa näiden molempien ohjelmien kanssa. Aluekehittämisen tärkeimmistä painopisteistä näyttäisi siten vallitsevan melko selkeä yhteinen näkemys. Tulevan ohjelmakauden valmistelussa onkin ainakin etukäteen arvioituna onnistuttu sovittamaan hyvin yhteen eri rahastojen tavoitteet ja teemat.

Yleisiä kehittämishaasteita, joita Koillismaalla toteutetussa kyselyssä nostettiin esiin, olivat pääosin samoja, mitä jo aiemmin käsiteltiin ohjelmakauden ja hankkeiden tuloksellisuuden arvioinnin yhteydessä, eli mihin asioihin toivotaan parannusta tulevalle ohjelmakaudella. Edelleen korostuivat strategioiden yhteensovittaminen ja käytäntöön saaminen, yhteistyön merkitys kuntien, yritysten ja muiden toimijoiden välillä, erilaisten intressien yhteensovittaminen, byrokratian vähentäminen sekä niukat kehittämisresurssit, joiden vuoksi asiat on priorisoitava. Kaikkein eniten kommentteja kyselyyn vastanneiden keskuudessa aiheuttivat tulevat haasteet kaivosten ja muiden toimialojen yhteensovittamisessa, mikä nähtiin siten yhtenä Koillismaan suurimmista haasteista tulevina vuosina.

Lopuksi kyselyssä pyydettiin kommentteja uuden ohjelmakauden valmisteluun liittyen siihen, mitä uutta pitäisi ottaa huomioon ja miten hankkeita pitäisi valmistella. Vastauksia tuli 47, joista kooste on alla:

Ohjelmakauden ja tulevien hankkeiden valmistelussa huomioitavia asioita

✓ Innovoinnin ja kokeilukulttuurin edistämisen jatkossa entistäkin tärkeämpää	✓ Ilmastonmuutoksen myötä Koillismaalla on 20v päästä nykyisen Keski-Suomen ilmasto, mihin on varauduttava
✓ Hankkeiden valmisteluvaiheessa aktiivinen	✓ Kansallisen rakennerahastostrategian ylei-

¹⁰ Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelma 2014-2020 syntyy alueellisten suunnitelmien ja valtakunnallisten teemojen pohjalta. Rakennerahastojen uutiskirje 1/2013.

¹¹ Pohjois-Pohjanmaan alueellinen maaseudun kehittämisstrategia 2014-2020. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus.

uutisointi ulospäin, laajapohjainen yhteistyö	senä tavoitteena on tuottaa kumppanuutta, tasa-arvoa ja positiivisia ympäristövaikutuksia tuottavia hankkeita: tästä vinkkiä Koillismaallekin
✓ Resursseja saatava hankkeiden ulkopuolel- lekin	✓ Uusia rahoitusmuotoja tarvitaan, joustavuutta hankkeisiin, hankkeiden käsittelyajat lyhyemmiksi
✓ Yrityslähtöisyys hankkeissa jo ideointivai- heessa	✓ Enemmän käytännön toimenpiteitä, vähemmän hankkeita ja suunnitelmia
✓ Mikäli ympäristöasioista ei huolehdi- tä, kaikki elinkeinoelämän kehittäminen lop- puu siihen	✓ Hyviä hankeideoita, isoja hankkeita, luovia ratkaisuja, luovaa hulluutta
✓ Ohjelmakauden alussa toteutettavat hank- keet suunniteltava jo nyt: ohjelmakauden riipeä käynnistys	✓ Tarvitaan laajempaa elinkeinopohjaa, jotta asukkaat pystytään säilyttämään /asukkaita lisäämään

Uuden ohjelmakauden toteutukseen Koillismaalla vaikuttaa paljon se, miten elinkeinostrategiaan valitut painopisteet saadaan toteutumaan käytännössä. Strategian valmisteluun käytettiin paljon aikaa ja resursseja, joten myös sen toteuttamiseen on nyt panostettava. Kyselyyn vastaajia pyydettiin arvioimaan ja kommentoimaan voimassa olevan elinkeinostrategian painopistealoja suhteessa tulevaan ohjelmakauteen (kuva 3). Strategia valmistui vuonna 2011, ja sisällöllistä päivitystä ja hienosäätöä tehdään pitkin matkaa, joten tämän kysymyksen vastausten sekä marraskuussa 2012 järjestetyn workshopin tulosten perusteella strategian toteutussuunnitelman valmistelussa tehdään myös strategiaan tarvittavia päivityksiä.

Kuva 3. Elinkeinostrategian painopisteiden arvioinnin tulokset.

Painopisteitä todettiin strategiassa olevan sopiva määrä (64% vastaajista) ja niiden aiheet olivat oikeita 40% mielestä. Eniten keskustelua herätti kaivostoimiala, jonka useat vastaajat haluaisivat jopa poistaa strategian painopistealoista. Elintarvikealan, uusiutuvan energian/biotalous sekä luonnontuotealan tärkeyttä toivottiin puolestaan nostettavan painopistealoiksi nykyisten lisäksi tai sijasta. Muita muutoksia, joita toivottiin, olivat luonto- ja ympäristöarvojen näkyvämpi korostaminen, IT-toimialan lisääminen näkyviin, Venäjä-painopistealueeseen liittyvien toimenpiteiden tarkempi avaaminen sekä se, että painopisteiden tärkeysjärjestystä tulisi voida vaihdella eri aikoina. Näihin otetaan kantaa raportin toimenpidesuunnitelmaosiossa, jossa painopistealueisiin kohdistuvia toimenpiteitä käsitellään laajemmin (kpl 5).

Kansainvälistyminen on kulmakivi useimpien toimialojen kehittämiseen ja alueen kilpailukyvyn parantamiseen, joten siitä oli kyselyssä oma kysymyksensä: ”Mitkä olisivat mielestänne tärkeimmät toimenpiteet Koillis-Suomen kansainvälistymisen edistämiseksi?”. Kysymykseen vastasi 57 vastaajaa, koonti vastauksista on alla.

Tärkeimmät toimenpiteet Koillis-Suomen kansainvälistymisen edistämiseksi

✓ Matkailussa markkinoinnista myyntiin	✓ Suurten tapahtumien parempi hyödyntäminen
✓ Investointien vauhdittaminen	✓ Toimivat tietoliikenneyhteydet
✓ Alueellisen saavutettavuuden parantaminen	✓ Lähialueyhteistyö, Venäjä-yhteydet, viisumivapaus, Barentsin alue
✓ Puutuote- ja puurakentamisen vauhdittaminen, alueellisen energiatuotannon kehittäminen	✓ Yritysneuvonta vientiasioissa
✓ Palveluyritysten kielitaidon ja kulttuuritiedon lisääminen	✓ Luontoimagoon panostaminen, tuotteistaminen ja palvelujen kehittäminen
✓ Yhteistyö yliopistojen kanssa	✓ Alueen markkinointi osana koko pohjoista kalottialuetta

Kyselyssä tiedusteltiin myös näkemyksiä siitä, minkä kaupunkien tulisi olla Koillismaan tärkeimmät yhteistyökumppanit tulevalla ohjelmakaudella (kuva 4).

Kuva 4. Koillismaan tärkeimmät yhteistyökumppanuuskaupungit tulevalla ohjelmakaudella kyselyn vastauksen perusteella.

Oulun kanssa tehtävä yhteistyö nousi selkeästi kärkitilalle. Oulu nähtiin tiedon, hallinnon ja liikenteen valtakunnallisena solmukohtana, jonka kanssa tulee tehdä yhteistyötä erityisesti yritysten liiketoiminnan kehittämiseen ja kansainvälistymiseen liittyen, lentoliikenteen kehittämisessä, ammatillisessa koulutuksessa ja yliopistoyhteistyössä sekä ylipäättään pohjoisten alueiden hyödyntämiseen liittyen. Rovaniemi, joka tuli yhteistyösuuntana toiseksi, puolestaan nähtiin hyvänä yhteistyökumppanina erityisesti matkailuun liittyen, mutta myös saavutettavuuden ja pohjoisuuden kysymyksissä. Kajaanin suunta nähtiin merkityksellisenä logistisesti sekä Venäjä- ja lähialueyhteistyön kannalta. Lisäksi mainittiin koulutusyhteistyö, puunjalostus, kaivosteollisuus ja lähiruokakysymykset, joita voitaisiin edistää yhteistyössä Kainuun kanssa. Kemijärven kanssa yhteistyömahdollisuuksia mainittiin olevan matkailussa, pohjoisuuden kysymyksissä ja logistiikassa, puuteollisuudessa, bioenergiakysymyksissä sekä lähiruuan kehittämisessä ja Venäjän lähialueyhteistyössä. Muita yhteistyösuuntia, joita vastaajat mainitsivat, olivat Helsinki ja pääkaupunkiseutu, Itä-Suomi puu- ja bioenergiakysymyksissä sekä Venäjän puolelta Murmansk, Pietari ja Kostamus. Lisäksi mainittiin Euroopan suurkaupungit, joista toivottiin suoria lentoyhteyksiä, sekä Pudasjärvi, mihin liittyen toivottiin Syötteen ja Rukan tiiviimpää yhteistyötä.

Itä- ja Pohjois-Suomea käsitellään yhtenä kokonaisuutena tulevaa ohjelmakautta koskevassa EU-rakennerahasto-ohjelmassa¹². Tämä on perusteltua mm. näiden alueiden harvan asutuksen ja syrjäisen sijainnin ansiosta. Alueita yhdistävät myös runsaat luonnonvarat, pitkät etäisyydet sekä syrjäinen sijainti eurooppalaisilta päämarkkina-alueilta. Koillismaata koskevassa tarkastelussa kyseiset seikat nousivat myös esiin ja yhteistyötä Itä-Suomen, samoin kuin muun Pohjois-Suomen kanssa toivottiinkin nimenomaan syrjäisyyden aiheuttamiin haittatekijöihin ja toisaalta luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyen.

¹² Itä- ja Pohjois-Suomen alueellisen suunnitelman 3. päivitetty luonnos EU:n rakennerahasto-ohjelmaan 2014-2020. 17.1.2013.

Koillismaan tärkeimmät kehittämishaasteet uudella ohjelmakaudella tiivistetysti:

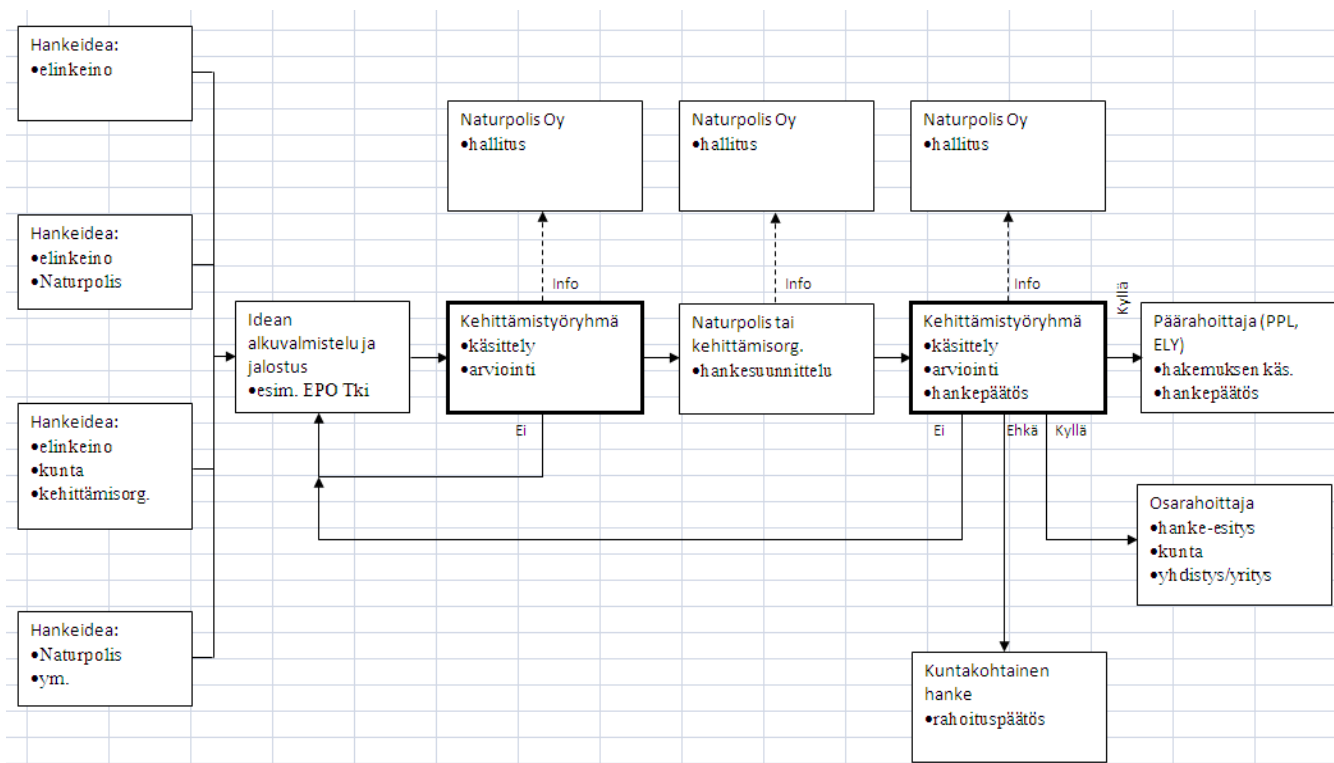
- ✓ Alueellinen saavutettavuus
- ✓ Vähenevien kehittämisresurssien oikea kohdentaminen: panostaminen vahvoihin kärkialoihin, mutta uusien kokeilujen mahdollistaminen
- ✓ Kansainvälistyminen
- ✓ Venäjän tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen
- ✓ Yritysten sitoutuminen kehittämistoimintaan, aktiivisuus t&k&i –toiminnassa
- ✓ Tietotekniset ratkaisut ja luovuus liiketoimintakonseptien kehittämisessä, laajakaistayhteydet
- ✓ Kaivostoimialan ja muiden toimialojen intressien yhteensovittaminen
- ✓ Osaamirakenteiden vahvistaminen
- ✓ Ympäristöarvot, luonnonvarojen kestävä käyttö
- ✓ Yhteistyön ja verkostoitumisen hyödyntäminen ja lisääminen

4.2 Toimintamalli, jolla kehittämishaasteisiin vastataan

Toimintamalli, jolla Koillismaalla vastataan uuden ohjelmakauden asettamiin haasteisiin, on seudullisen kehittämistyöryhmän ja sen hallinnoiman kehittämisrahaston perustaminen. Kehittämistyöryhmä koordinoi osakaskuntien alueiden seudullisia kehittämishankkeita ja osoittaa kuhunkin hankkeeseen kuntarahoitusosuudet rahastosta.

Kehittämistyöryhmän muodostavat Naturpolis Oy:n hallituksen jäsenet lisättynä kahdella (2) Kuusamon kaupunginhallituksen ja kahdella (2) Taivalkosken kunnanhallituksen nimeämällä jäsenellä (ja varajäsenillä) sekä jäsenillä seuraavista elinkeinoelämän järjestöistä: Kuusamon yrittäjät ry (1+1), Ruka-Kuusamo matkailuyhdistys ry (1+1), Taivalkosken yrittäjät ry (1+1) sekä Taivalkosken matkailuyhdistys ry (1+1). Kehittämistyöryhmän puheenjohtaja valitaan Kuusamon jäsenistöstä ja varapuheenjohtaja Taivalkosken jäsenistöstä.

Kehittämistyöryhmällä on oikeus toimeenpanna osakaskuntien alueelliset kehittämishankkeet ja -projektit annettujen resurssien puitteissa. Kehittämistyöryhmän esittelijänä toimii Naturpoliksen toimitusjohtaja. Kehittämistyöryhmän päätökset vahvistaa Naturpoliksen hallitus. Prosessikaavio kehittämistyöryhmän toiminnasta on esitetty kuvassa 5.

Kuva 5. Seudullisen kehittämistyöryhmän toiminnan prosessikaavio.

Hankkeiden suunnittelua ja seurantaan tullaan seuraavalla ohjelmakaudella kehittämään mm. siten, että

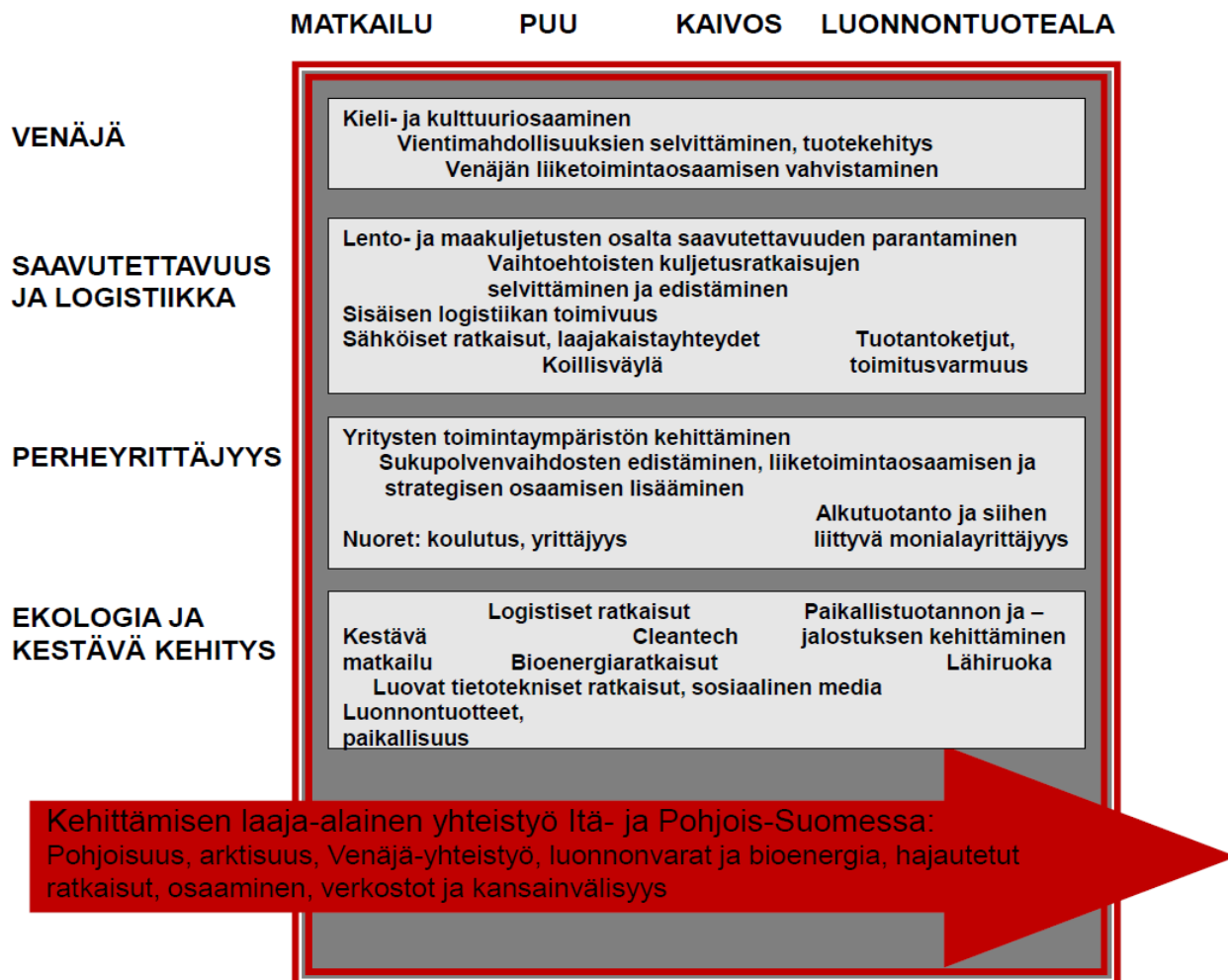
- hankkeiden elinkeinolähtöisyyteen panostetaan entistä enemmän ja yrityksiä aktivoidaan kehittämistoimintaan, t&k&i –toiminnan aktivointiin erityishuomio
- hankkeita toteutetaan toimintasuunnitelman mukaisesti tasapuolisesti painopistealoittain, kuitenkin siten, että tarve hankkeille tulee lähteä ensisijaisesti elinkeinoelämän taholta. Toimintasuunnitelmaa pidetään ajan tasalla ja toiminnan painopistealueita päivitetään tarvittaessa.
- hankkeiden keskinäiseen koordinointiin ja eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön tullaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota
- hankkeiden seuranta ja vaikuttavuuden arviointia kehitetään ohjelmakaudella uusien rahoituskauden mukaisten toimenpiteiden sekä oman alueellisen seurannan avulla

Kehittämistyöryhmä määrittelee toimintansa käynnistyttyä ne periaatteet ja toimintamallit, joilla hankevalmistelua, seuranta ja arviointia käytännössä tullaan jatkossa toteuttamaan. Lähtökohtaisesti kokonaiskoordinointi ohjelmien ja hankkeiden toteutuksessa tulee selkeästi paranemaan kehittämistyöryhmän toiminnan avulla.

5. Toimenpideohjelma

Koillis-Suomen elinkeinostrategiaa toteuttava toimenpideohjelma on runko, jonka mukaan strategiaan valittuja painopistealueita edistetään uudella ohjelmakaudella. Strategian painopisteitä päivitettiin syksyn

2012 kyselytulosten ja workshopin perusteella siten, että luonnontuoteala nostettiin matkailun, kaivostuotantialan ja metsäklusterin/puutoimialan kanssa painopistealueeksi (kuva 6), ja näissä huomioidaan läpileikkaavat teemat: Venäjä, saavutettavuus ja logistiikka, perheyrittäjyys sekä ekologia ja kestävä kehitys. Hyvinvointiala, elintarviketalous, sijoittumispalvelut sekä osaamisintensiiviset liike-elämän palvelut tukevat edelleen strategian mukaisesti muita valintoja.

Kuva 6. Kilpailukyvyyn vahvistaminen aluekehityspalveluiden avulla: painopistealueet ja läpileikkaavat teemat.

Toimenpideohjelman laatimisessa on mahdollisuuksien mukaan hyödynnetty muita saatavilla tai vasta suunnitteilla olevia suunnitelmia (esim. Ruka-Kuusamon matkailustrategian päivitys) ja osallistettu usean organisaation edustajia mukaan suunnitteluprosessiin. Toimintasuunnitelman sisältö on siten muodostettu laajan suunnitteluprosessin tuloksena syntyneen elinkeinostrategian sisällöstä, kyselyn perusteella saadusta arvioinneista ja näkemyksistä, workshopin tuloksista ja näkemyksistä, joita suunnitelluista kehittämistoimenpiteistä saatiin toimialakohtaisesti asiantuntijoilta ja sidosryhmiltä.

Yleisesti aluekehityspalveluiden, tämän toimintasuunnitelman ja sitä toteuttavien kehittämishankkeiden tavoitteena Koillismaalla on seudun elinvoimaisuuden vahvistaminen, toimiva ja tasapainoinen elinkeinoelämä, positiivinen työpaikkakehitys sekä verotulojen kasvu. Näihin yhteisiin tavoitteisiin pyritään kunkin toimialan tai painopistealueen erityisten tavoitteiden ja toimenpiteiden sekä yleisesti alueen kilpailukykyä vahvistavien toimenpiteiden avulla. Kaikki alueen kehittämiseen tähtäävä toiminta ei kuitenkaan kanavoidu kehittämishankkeiden kautta, eli tavoitteiden toteuttamista edesauttavat myös esimerkiksi julkisten orga-

nisaatioiden toteuttamat yrityspalvelut, oppilaitosten toteuttamat koulutuspalvelut sekä kuntien ja valtionhallinnon palvelut. Tähän liittyen julkisen ja yksityisen sektorin sekä kehittämisorganisaatioiden välisen yhteistyön merkitys yritysten toimintaympäristön kehittämiseen liittyvien toimenpiteiden toteuttamisessa ja aluekehityksen kokonaisuuden koordinoinnissa on merkittävässä roolissa toiminnan tuloksellisuuden kannalta. Tässä toimintasuunnitelmassa on huomioitu ne elinkeinostrategian toteuttamiseen tähtäävät toimenpiteet, joita tullaan toteuttamaan pääosin kehittämishankkeiden kautta.

Toimenpidesuunnitelma esitellään tarkemmin kappaleissa 5.1- 5.2. Suunnitellut toimenpiteet eri toimialoilta vastaavat EAKR-toimintalinjan 2 teemoihin mm. seuraavien toimintojen osalta:

- ✓ Erikoisosaamisen lisääminen, innovaatio- ja osaamisrakenteiden vahvistaminen
- ✓ Uusien tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehitys ja käyttöönotto
- ✓ Kysyntä-, käyttäjä- ja työelämälähtöiset innovaatiot suurten keskittymien ulkopuolella
- ✓ Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön ja t&k&i -toiminnan edistäminen
- ✓ Yhteistyö tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden kanssa
- ✓ Kansainvälistymisen ja vientimahdollisuuksien lisääminen, kansalliset ja kansainväliset verkostot
- ✓ Luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen

5.1 Yritysten toimintaympäristön kehittäminen

Tavoitteet	Vahvistetaan alueen ja yritysten kilpailukykyä. Luodaan edellytyksiä ja ylläpidetään monipuolista elinkeino- ja yritysraennetta. Luodaan houkutteleva yritysmpäristö, joka pohjautuu alueen yrittäjäystävälliseen ilmapiiriin, toimivaan infraan, verkostoyhteistyöhön, toimijoiden väliseen luottamukseen, viihtyisään ympäristöön ja osaavaan työvoimaan. Tavoitteena on yritysten ja investointien sijoittuminen alueelle.
Toimenpiteet	✓ Kuntien investointihankkeet ✓ Sijoittumispalveluiden kehittäminen (markkinakartoitus: toimitilat, tontit, työntekijät) ja alueen aktiivisen markkinoinnin kehittäminen uusien, alueen strategisia painopistealoja tukevien, yritysten saamiseksi alueelle ✓ Strategisen johtamisen koulutus, osaamisen lisääminen t&k – toiminnassa, myynnissä ja markkinoinnissa. Koulutuksen ja oppimismpäristöjen kehittäminen ✓ Sukupolvenvaihdosten ja omistajanvaihdosten edistäminen ✓ Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön lisääminen ja luontokaupunki-imagon hyödyntäminen ja kehittäminen ✓ Elinkeinoelämän kehittymisen edellyttämien laajakaistayhteyksien varmistaminen ✓ Alueen sisäinen logistiikan kehittäminen ja ekologisuus, proaktiivisuus liikenteen kehittämisessä: nopea ja helppo saavutettavuus ✓ Uusien liiketoiminta-alueiden ja –mallien kehittäminen, tietoteknisten ratkaisujen käytön selvittäminen ja hyödyntäminen
Toimijat	✓ Kunnat, kehittämisyritys, yritykset, koulutusorganisaatiot

5.2 Elinkeinostrategian painopistealoihin kohdistuvat kehittämistoimenpiteet

5.2.1 Matkailu

Tavoitteet		Tavoitteena olla vetovoimainen, ympärivuotinen ja kansainvälinen Outdoor-matkailualue. Hyödynnetään alueen vahvuuksia, joita ovat mm. luonto, kulttuuri, puhtaus, Venäjän läheisyys, wild food ja luonnontuotteet sekä toimiva palvelurakenne ja kansainvälisen tason tapahtumat. Matkailu, luonnontuote- ja hyvinvointialat sekä asuminen tukevat toisiaan. Alue on helposti saavutettavissa ja sisäinen logistiikka toimii. Tavoitteena on kasvattaa matkailijamääriä ja sen myötä matkailualan työllistävyyttä.
Toimenpiteet		Hyvinvointimatkailu, wellness/ wellbeing-tuotteet. Tuotteistaminen ja markkinoinnin suunnittelu matkailustrategioiden mukaisesti Sosiaalisen median hyödyntäminen myynnissä ja markkinoinnissa. Myyntityön osaamisen ja tuloksellisuuden kehittäminen. Lähiruoka –teema, luonnontuotteet ja Wild Food osana matkailun markkinoinnin suunnittelukonseptia. Tiedollisen ja taidollisen osaamisen kehittäminen. Matkailureitistöjen kehittäminen. Yhteydet sekä alueille että alueiden sisällä. Tapahtumamatkailun suunnittelu, toteutus- ja seurantajärjestelmän kehittäminen. Nuoret matkailun toimijoiksi: suunnittelu- ja toteutus.
Toimijat		Yritykset, matkailuyhdistykset, kehittämisorganisaatiot, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, kunnat
Läpileikkaavat teemat matkailualan toimenpiteissä	Venäjä	✓ Kieli- ja kulttuuriosaamisen lisääminen, palveluvenäjän koulutus ✓ Venäjä markkinoinnin kohdealueena
	Logistiikka ja saavutettavuus	✓ Lentoyhteyksien kehittäminen, lentoliikenteen saavutettavuuden parantaminen ✓ Alueiden sisäiset logistiikkaratkaisut ja matkailureitistöt. ✓ Sosiaalisen median hyödyntäminen
	Ekologia ja kestävä kehitys	✓ Kestävä matkailurakentaminen, matkailukeskittymät kestävän kehityksen kärkeen ✓ Lähiruoka- ja villiruokateemat, luonnontuotteet ja yhteistyö luonnontuotealan yrittäjien kanssa ✓ Alueen kulttuuri osana matkailun toimialaa
	Perheyrittäjyyden tukeminen	✓ Strategisen osaamisen lisääminen

5.2.2 Puutoimiala

Tavoitteet		Tavoitteena on metsien tehokas, järkevä ja ekologinen moninaiskäyttö puunjalostuksen, energiantuotannon ja matkailun hyväksi. Toimialan tuottavuus, työllistyvyys ja kansainvälisyys kehittyvät.
Toimenpiteet		Tuetaan jatkojalostuksen ja bioenergiaratkaisujen kehittämistä tuotekehityksen ja tutkimuksen kautta. Selvitetään uusien ja/tai kehittyneiden jatkojalosteiden tuotantomahdollisuuksia sekä vientitoiminnan mahdollisuuksia. Panostetaan erikoisosaamisen koulutukseen ja verkostojen luomiseen sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Edistetään metsätilojen sukupolvenvaihdoksia puuntuotannon kannattavuuden turvaamiseksi sekä metsien käytön tehostamiseksi. Edistetään logististen ratkaisujen kehittämistä.
Toimijat		Yritykset, kehittämisorganisaatiot, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, kunnat
Läpileikkaavat teemat puutoimialalla	Venäjä	✓ Venäjän vientimahdollisuuksien selvittäminen ja hyödyntäminen: osaamisen ja valmiiden tuotteiden myynti, markkinaselvitykset, tuotekehitys
	Logistiikka ja sää- vutettavuus	✓ Logistiikkaan panostaminen ja sitä kautta kannattavuuden parantaminen, kilpailukykyisen logistiikan varmistaminen ja ylläpito
	Ekologia ja kestävä kehitys	✓ Puun ja muun biomassan hyödyntäminen energiatarkoituksiin ✓ Metsien monikäyttöön ja toimialojen rajapintoihin liittyvät toimintamallit ja ratkaisut
	Perheyrittäjyyden tukeminen	✓ Johtamiskoulutus, myynnin ja markkinoinnin osaamisen kehittäminen, omistajanvaihdokset

5.2.3 Kaivostoimiala

Tavoitteet		Tavoite on edesauttaa ekologisen kaivostoiminnan kehittämistä, vahvistaa kaivannaisalan osaamista sekä kaivostoiminnan mahdollistaman uuden yritystoiminnan kehittämistä. Kaivostoimiala ja muut toimialat löytävät yhteisiä intressejä ja uusia toimintatapoja ja voivat niiden myötä saavuttaa hyötyä ja tuottaa alueelle positiivista työpaikkakehitystä.	
Toimenpiteet		Kaivostoimialan ja muiden toimialojen intressirajapintojen ja yhteistoiminnan mahdollisuuksien selvittäminen. T&k –toimintaan panostaminen, kaivannaisalan koulutus ja osaamisen lisääminen.	
Toimijat		Kunnat, kehittämisorganisaatiot, yritykset, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, kunnat	
Läpileikkaavat teemat kaivostoimialalla	Venäjä	✓	Koillismaan logistisen aseman ja osaamisen hyödyntäminen
		✓	Konseptien vienti, esim. green mining
	Logistiikka ja saavutettavuus	✓	Maakuljetusten toimintaedellytysten turvaaminen ja vaihtoehtoisten maakuljetusratkaisujen selvittäminen ja edistäminen
		✓	Koillisväylän avautumisen huomiointi ja siihen liittyvät toimenpiteet
	Ekologia ja kestävä kehitys	✓	Green mining, cleantech ja bioenergiaratkaisut
		✓	T&k –toimintaan panostaminen
		✓	Teollinen ekologia
	Perheyrittäjyyden tukeminen	✓	Alueellisen yritystoiminnan mahdollisuuksien varmistaminen laaja-alaisesti sekä kaivosten rakentamis- että tuotantovaiheessa.

5.2.4 Luonnontuoteala

Tavoitteet		Tavoitteena on nykyisten tuotantovolyyymien vahvistaminen sekä uusien mahdollisuuksien luominen alkutuotannolle ja siihen liittyvälle monialayrittäjyydelle. Toimijoiden välisen yhteistyön lisääminen siten, että tuotantoketju toimii tehokkaasti ja paikallisten tuotteiden käyttö lisääntyy sekä yksityisellä että julkisella sektorilla ja raaka-aineen saatavuus paikallisille jalostuslaitoksille pystytään turvaamaan. Paikalliset tuotteet on asiakaslähtöisesti tuotteistettu ja helposti saatavilla.
Toimenpiteet		Liiketoimintaosaamisen, alan erikoisosaamisen ja tuotanto-osaamisen, tuotekehityksen ja jatkojalostuksen sekä myynnin ja markkinoinnin kehittäminen koulutuksen ja neuvonnan kautta. Sukupolvenvaihdosten edistäminen sekä alueen yrittäjien ja eri toimialojen välisen yhteistyön vahvistaminen. Paikallistuotteiden tunnettavuuden ja arvostuksen parantaminen tiedotuksen ja markkinoinnin avulla.
Toimijat		Kehittämöorganisaatiot, yritykset, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, kunnat ja yhdistykset.
Läpileikkaavat teemat luonnontuotealalla	Venäjä	✓ Luonnontuotteisiin liittyvä kulttuuri- ja perinnetietous ✓ Kalatuotteiden jalostus /vähempiarvoisen kalan hyödyntämisen mahdollisuuksien kehittäminen ✓ Vientiosaaminen, markkinaselvitykset ja vientirenkaat
	Logistiikka ja saavutettavuus	✓ Selvitetään tuotannon ja logistiikan parantamiseen liittyviä toimitilakysymyksiä, kuten varastotilojen, jatkokäsittelytilojen ja teurastamojen tarvetta ✓ Logistiikan kehittämiseksi ja toimitusvarmuuden parantamiseksi lisätään yrittäjien yhteistoimintaa. Sopimuksellisuus ja toimintakonseptien testaus (hankinta-/myyntirenkaat, osuuskuntatoiminta, maakunnallinen ja maakuntarajat ylittävä toiminta) ✓ Suoramyyntien mahdollisuuksien selvittäminen ja kehittäminen
	Ekologia ja kestävä kehitys	✓ Lähiruuan käytön edistäminen ✓ Logistiikan tehostaminen
	Perheyrittäjyyden tukeminen	✓ Osaamisen lisääminen, monialayrittäjyyden tukeminen, sukupolvenvaihdosten ja omistajanvaihdosten edistäminen nykyisten yritysten toiminnan ja kannattavuuden varmistamiseksi.

5.3 Toimenpideohjelman toteutus vuodesta 2014 alkaen

Tulevaan ohjelmakauteen valmistaudutaan parhaillaan ja uuden toimenpideohjelman mukaisten toimien toteutus on jo osin käynnistynyt tai juuri käynnistymässä. Tulevan ohjelmakauden toimenpiteiden suunnittelussa teemat tulevat noudattamaan entistä vahvemmin alueen strategisia valintoja. Ensimmäisenä uuteen kauteen suuntautuvana hankkeena on jo käynnistynyt USVA -hanke (Maaseudun bioenergiaohjelma vuosille 2014-2019), jonka toteuttajana on Micropolis, ja jossa Naturpolis on mukana osatoteuttajana. Tällaiset laajemmat, usean toimijan yhteistyöhön perustuvat hankekokonaisuudet tulevat jatkossa lisääntymään.

Naturpolis Oy:llä on keväällä 2013 käynnistynyt luonnontuotealalle kohdistuva ”Luonnollisesti läheltä” –hanke, sekä ”Tulevaisuuden bioenergiaratkaisut” –hanke, jotka molemmat toteuttavat nyt laadittua toimenpideohjelmää. Alueelle on myös muodostumassa valtakunnallisestikin merkittävä kaivannaisalan oppimiskeskus, kun Oulun seudun ammattiopiston Taivalkosken yksikkö aloittaa elokuussa 2013 kivi- ja kaivannaisalan perustutkintokoulutuksen. Myös aikuisten muunto- ja täydennyskoulutusta suunnitellaan, ja oppimisympäristön pystyttämiseen liittyvä MAINARI-hanke on käynnissä. Osaamisrakenteita tulee vahvistamaan osaltaan myös Oulun yliopiston, Kuusamon kaupungin, Lapin yliopiston sekä Tampereen ammattikorkeakoulun suunnitteluasteella oleva ympäristökasvatuksen koulutuskokonaisuus. Osaamisen lisääminen ja muut toimintalinjan 2 mukaiset toimenpiteet näyttävätkin olevan vahvasti kehittämisen keskiössä myös tulevalle ohjelmakaudella.

Kuusamon kaupungilla on ohjelmakaudelle 2014-2020 jo suunnitteilla seuraavat investointihankkeet:

Hankkeen nimi	Ajankohta
Maanalainen kevyenliikenteen yhteys Hiihtostadion - Rukan kylä	2013 - 2014
Maanteiden 8692 (Rukatunturintie) ja 18884 (Rukajärventie) liikennejärjestelyt Juhannuskallion kohdalla, Kuusamo	2015
Kaltiolammen virkistysalue II vaihe	2015 - 2016
Reitistöjen laadun kehittäminen /alikuluratkaisut , Rukan ympärysreitin ja Vuosselin ladun perusparannus yms	2015 - 2017
Torankijärven ympärysreitin II- vaihe	2014 - 2016
Vt5 alikulukäytävä tie- ja kevyenliikenteen järjestelyineen välillä Evakko-taival-Meskusvaarantie, Kuusamo	2016
Kelanrannan satama-alueen palvelut	2016 - 2017

Kehittämistyöryhmän toiminnan käynnistyessä huhtikuussa 2013 kaikki alueen kuntarahoitusta tarvitsevat seudullisia kehittämishankkeita koskevat suunnitelmat ja toiminta tullaan käsittelemään työryhmässä. Samoin toimenpideohjelman toteutuksen seuranta tulee olemaan kehittämistyöryhmän tehtävänä. Kuntien investointihankkeet hoidetaan kunnissa edelleen itsenäisesti, kuitenkin siten, että tieto kaikista hankkeista tulee saada ajantasaisesti myös kehittämistyöryhmän tietoon. Tiedonkulkua erilaisista suunnitelmista ja hankkeista tuleekin alueellisen vaikuttavuuden ja kokonaiskoordinoinnin kehittämiseksi pyrkiä lisäämään siten, että kehittämistyöryhmälle saadaan tiedoksi kaikki alueella suunnitteilla tai käynnissä olevat hankkeet.

Koillismaalla tullaan jatkossakin hyödyntämään monipuolisesti eri rahastojen tarjoamat mahdollisuudet alueen ja yritystoiminnan kehittämisessä. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) alueellinen ohjelmatyö sekä maaseutustrategia 2014-2020 tukevat rahoitettavien kohteiden osalta toisiaan. Työnjako rahastojen kesken määritellään Pohjois-Pohjanmaan alueellisen maaseudun kehittämisstrategian¹³ mukaan siten, että maaseuturahaston rahoitus painottuu maaseutuluokituksessa ns. harvaan asutulle ja ydinmaaseudulle ja rakennerahastot pääsääntöisesti taajamiin ja kaupunkeihin. Rahoituksen kohteena on kuitenkin yhteisiä toimia, kuten maaseudun mikroyritysten kehittäminen, matkailu, bioenergian tuotanto ja palveluala sekä kulttuuri- ja ympäristöalat. EAKR-toimet täydentävät ja tukevat maaseudun kehitystä erityisesti laajoissa, alueellisissa ja sitä laajemmissa kehittämistoimissa ja investoinneissa. Rakennerahastojen ja maaseuturahaston ohella tullaan alueella hyödyntämään myös muut mahdolliset käytössä olevat kansalliset ja kansainväliset rahoituskanavat, joiden tarjoamat mahdollisuudet selvitetään aina tapauskohtaisesti.

6. Yhteenveto

Tulevan ohjelmakauden suunnittelutyön tueksi ja toiminnan kehittämiseksi Koillismaalla tehtiin syksyn 2012 ja kevään 2013 aikana ohjelmallista arviointia kuluva ohjelmakauden toteutuksesta ja hankkeiden toiminnasta erityisesti innovaatioiden ja osaamisen näkökulmasta (EAKR toimintalinja 2). Samalla suunniteltiin Koillis-Suomen elinkeinostrategian toteutusta ja kehitettiin uutta aluekehittämisen toimintamallia tulevalle ohjelmakaudelle.

Kuluva ohjelmakauden arvioimiseksi toteutettiin sähköinen kysely ja workshop -tilaisuus, joiden avulla saatiin arvioita ohjelma- ja hanketoiminnan onnistumisesta. Samalla saatiin pohjatietoa elinkeinostrategiaa toteuttavaa toimenpidesuunnitelmaa ja tulevaa ohjelmakautta silmälläpitäen. Tulevan ohjelmakauden toimintasuunnitelman valmisteluun osallistettiin laajalti eri toimialojen asiantuntijoita sekä järjestettiin Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi -seminaari ja yleinen infotilaisuus. Tulokset näistä tilaisuuksista sekä saaduista kuluva ohjelmakauden arvioinneista koottiin käsillä olevaan "Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi -raporttiin". Raportin lopussa oleva toimenpidesuunnitelma tulee toimimaan työkaluna suunniteltaessa seudullisia kehittämishankkeita uudella ohjelmakaudella.

Ohjelmallisen arvioinnin tuloksena oli, että tähänastiseen hankkeiden ja ohjelmien toteutukseen Koillismaalla oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Erityistarkastelun kohteena olleen toimintalinjan 2 teemojen osalta tyytyväisiä oltiin erityisesti osaamisen lisääntymisestä, verkostoitumisesta, kansainvälistymisestä ja korkeakouluyhteistyöstä. Mm. strategioiden toteutukseen ja toimijoiden väliseen yhteistyöhön toivottiin kuitenkin jatkossa lisää panostusta.

Tuleva, vuonna 2014 alkava ohjelmakausi tulee olemaan haastavaa aikaa Koillismaalle mm. aluekehittämiseen ohjattavan EU:n rahoituksen pienenemisen vuoksi. Tähän on nyt valmistauduttu päättämällä alueelle tärkeistä kehittämiskohteista ja painopistealoista. Kehittämistyön ja hankkeiden koordinoinnin sekä seudullisen aluekehittämistyön järjestelmällisyyden ja toimivuuden kehittämiseksi Koillismaalle perustettiin seudullinen kehittämistyöryhmä. Se hallinnoi seudullista kehittämisrahastoa, eli päättää jatkossa seudullisille hankkeille myönnettävistä kuntarahoitusosuuksista Kuusamon ja Taivalkosken osalta. Hankkeiden tuloksellisuuden seuranta ja eri organisaatioiden ja toimijoiden hanketoimenpiteiden keskinäinen koordinointi tulee jatkossa toimimaan entistä järjestelmällisemmin näiden ansiosta. Kehittämistyöryhmä koostuu Naturopolis Oy:n omistajakuntien ja elinkeinoelämän nimeämistä henkilöistä.

¹³ Pohjois-Pohjanmaan alueellinen maaseudun kehittämisstrategia 2014-2020. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus.

Seudun tärkeimmät elinkeinot perustuvat eri tavoin alueen vahvuutena olevien runsaiden luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen. Eri toimialojen toimintojen alueellinen yhteensovittaminen tulee jatkossa olemaan osittain haasteellista, joten on pyrittävä löytämään keinoja rakentaa yhteistyötä ennakkoluulottomasti. Erityisesti kansainvälistymiseltä, luonnontuotealan ja matkailun yhteistyöltä, erilaisilta bioenergiaratkaisuilta sekä osaamisrakenteiden vahvistamiselta ja tietoteknisiin ratkaisuihin liittyviltä toimintamalleilta odotetaan uusia avauksia ja mahdollisuuksia. Paikallisten yritysten vahva sitoutuminen alueen kehittämiseen sekä alueen vahva luontoimago ovat voimavaroja, joita on osattava hyödyntää entistä vahvemmin. Alueen kehittämisen painopisteiksi on nostettu matkailu, metsäklusteri/puutoimiala, kaivostoimiala sekä luonnontuoteala ja elintarviketalous. Näissä huomioidaan läpileikkaavat teemat, joita ovat Venäjä, saavutettavuus ja logistiikka, perheyrittäjyys sekä ekologia ja kestävä kehitys.

Lentoyhteyksien, maantieyhteyksien ja nopeiden laajakaistayhteyksien kehittäminen sekä sisäisten yhteyksien sujuvuuden parantaminen ovat elintärkeitä kaukana kasvukeskuksista sijaitsevan alueen elinkeinoelämän kehittämiselle ja asumisviihtyvyydelle. Myös verkostoituminen ja yhteistyö kuntien, yritysten, kehittämisorganisaatioiden, tutkimuslaitosten ja koulutusorganisaatioiden välillä on ehdoton edellytys alueen elinvoimaisuuden kehittämiselle ja kansainvälistymiselle.

LIITTEET

Liite 1. Taulukot, joihin on koottu kyselyyn saatuja vastauksia.

Taulukko 1. Vastauksia hankkeiden toteutuksen onnistumisesta kokonaisuudessaan ohjelmakaudella 2007-2013.

VAHVUUDET, ONNISTUMISET	HEIKKOUEDET, EPÄONNISTUMISET
✓ Hankkeet ovat toteuttaneet alueen voimavarojen (mm. matkailu, luonto) kestävästä hyödyntämisestä ja imagoa ✓ Matkailussa aktiivista toimintaa Ruka-Kuusamo matkailuyhdistyksen kautta ✓ Hankevalinnat kohdistuneet hyvin painopisteisiin ✓ Hankkeilla parannettu työllisyyttä tai asukkaiden tieto-taitoa ja osaamista ✓ Kalatalouden kehittämiselle luotu perustaa ✓ Saatu toteutettua suuria investointeja, jotka mahdollistavat muun kehittämisen ✓ Hankkeet tukevat hyvin toisiaan ja toteuttavat yhdessä alueellista strategiaa ✓ Myötäileen kautta saadut resurssit ✓ Koillismaahan ja Itä-Lapin välinen yhteistyö ✓ Puutuoteala pitänyt pintansa ✓ Yritysten kehittämiseen käytetyt panokset oikeanlaista toimintaa ✓ Yhteistyön hakeminen yli toimialarajojen, esim. ruoka-matkailu ✓ Päättäjiin ja johtaviin avainhenkilöihin on panostettu tarjoamalla heille korkealaatuisia koulutusta ✓ Yritystä on ollut ✓ Alueella on perusvarmaa ja ammattitaitoista hanke-toimintaa ✓ Viljelijöiden ja yrittäjien aktiivinen osallistuminen tapahtumiin ja heidän omaehtoiset yhteydenotonsa hanketoimijoihin päin, hyvä yhteistyö ✓ Asiakaspalvelukeskustoimiala säilynyt suurena työllistäjänä alueella	✓ Tietoliikenne on strategiassa, mutta ei ole ollut toimenpiteitä ✓ Itä-Lappi –Koillismaa yhteistyön siivet leikattiin, kun KOKO-ohjelma lopetettiin ✓ Kuntien välinen tasapuolisuus tiedottamisessa ja toimenpiteissä ✓ Olisi pitänyt saada konkreettista myyntiä/ jonkinlainen myyntiorganisaatio hierottua ✓ Kärjet jääneet liian vähälle huomiolle ja painoarvolle ✓ Hankeväsymys ✓ Matkailusektorin yhteistyö Lapin kanssa. Matkailun toimenpiteitä ei välttämättä ole kohdistettu oikein, mutta matkailuun panostaminen järkevää ✓ Hankkeita ollut liian paljon ja niiden vaikuttavuus on ollut liian vähäinen ✓ Kaivosalan kehittyminen on tapahtunut aluekehittämisestä riippumatta ✓ Lupaaviin uusiin teemoihin tarttumiseksi resurssit ovat ohuet ✓ Taloudellinen tilanne ja alueen yhteistyön puute ovat estäneet läpimurrot ✓ Alueen markkinointi hiipunut täysin, eikä alueelle ole uusia tulijoita ✓ Maakunnalliset hankkeet jääneet poliitikkojen leikkipaikoiksi ✓ Liiallinen elinkeinoelämäkytkentä vie osalta hankkeista innovatiivisuuden ✓ Työllisyyskysymykset jääneet liian vähälle huomiolle ✓ Heikosti hoidetut ympäristökysymykset ✓ Rekrytoinnit määräaikaan hanketöihin ongelmallisia
PARANNETTAVAA ohjelmakaudesta 2007-2013: ✓ Viestintä ja yhteistyö kehittämissyhtiön ja julkisen hallinnon päättäjien välillä. Lisää avoimuutta. ✓ Toimialojen välinen yhteistyö ✓ Hankerutiini on turvallista ja jokseenkin tuloksekasta, mutta helmet voivat jäädä löytymättä ✓ Hanesuunnittelussa ja toteutuksessa kaivattaisiin laajempaa yhteistyötä ✓ Eri ikäkausien huomioiminen ✓ Hankevetäjien ammattitaitoon kiinnitettävä huomiota ja luotava toimivia mittareita hankemaailmaan ✓ Yhteisöllisyyden merkityksen nostaminen esille ✓ Koillis-Suomen markkinointi hyvänä alueena yrittää, työvoimareservin markkinointi ✓ Kansainvälisiä ja nuoriin kohdistuvia hankkeita voisi olla enemmän ✓ Pitäisi saada enemmän konkreettista toimintaa ja sen avulla tuloksia, eli yrityksiä ja työpaikkoja ✓ Näkyvyyttä, tiedotusta ja todella isoja hankkeita, joilla yritysten toimintaedellytyksiä sekä aluetta pidetään esillä ja markkinoidaan. ✓ Matkailun ja alkutuotannon parempi kytkentä ✓ Luonto- ja kulttuurimatkailun näkyvyyden ja tuotevalikoiman kartuttaminen ✓ Yrittäjien osallistuminen kehittämistyöhön ja ohjelmiin olisi saatava uudelle tasolle	

Taulukko 2. Kyselyyn saatuja vastauksia yksittäisten hankkeiden toteutuksen onnistumisesta ohjelmakaudella 2007-2013.

ONNISTUNEITA HANKKEITA/ TOIMENPITEITÄ	EPÄONNISTUNEITA HANKKEITA/ TOIMENPITEITÄ
✓ EKTR (Euroopan kalatalousrahasto) toiminut hyvin, samoin kalastusmatkailun osalta menty eteenpäin ✓ Julkaisut olleet hyviä ja ammattitaitoisesti tehtyjä ✓ Verkko-opetuksen kehittäminen ✓ Kuusamon kalatalo ✓ KV-matkailuhankkeet ✓ Kasvuohjelmahanke ✓ Kuusamon raja-asema ✓ Lentoaseman laajennus ✓ eMBA-koulutus ✓ Panostus biopohjaisten raaka-aineiden käytön tutkimiseen ja mineraalivarojen hyödyntämistutkimukseen on ollut järkevä valinta ✓ Puitteiden luominen aitoihin elämyksiin perustuvalla luonto- ja kulttuurimatkailulle ✓ Kuusamon ympäristöhankeohjelma (reitistö-, vesien kunnostus, matkailukeskuksen ympäristöarviointi- ja kalatiehankkeita) ✓ Mustavaaran bioenergiahankeissa on toimittu aktiivisesti ✓ Asiakaspalvelukeskustoiminta ✓ Bioeducer-projekti on hyvä esimerkki tutkimusavustusten potentiaalista ✓ Lähellä tuotettujen elintarvikkeiden markkinoille saannin hankkeistus ✓ Maaseudun lähiruoka- ja luonnontuotekyselyn julkaisut antavat tukea ajankohtaisen asian jatkokehitystoiminnalle tulevalle ohjelmakaudella ✓ Rautatieselvitys oli kohtalaisen seikkaperäinen ✓ Matkailumarkkinoinnin yhteistyön avautuminen Lapin suuntaan on ollut työvoitto ✓ Puuteollisuuden ja matkailun hyvin toteutetut mitatavat investoinnit ja yhteistyön kehittyminen ✓ Yliopistoyhteistyö Oulun yliopiston kanssa alueen helmi ✓ Brittichartereiden paluu, jossa kaupungin ja Naturpoliksen tuella oli iso merkitys ✓ Jokainen yrityshanke on sinänsä onnistuminen ✓ Asiakaspalvelukeskustoimialan laajentuminen kirjanpitokeskuksiin	✓ KOKO-ohjelma, koska päättyi ✓ Tehty liikaa selvityksiä ✓ Olisi pitänyt keskittyä yrityksiin ja aloihin, joissa on kasvupotentiaalia ✓ Hankkeiden tulosten/toiminnan jatkuvuus hankkeen päätyttyä ✓ Satsaukset kv-kehittämisestä pitäisi siirtää paikalliseen kehittämiseen ✓ Kuusamon ympäristöhankeohjelman toteutuksen jääminen pirstaleiseksi ✓ Osaamisen kehittämiseen tarkoitetun ohjauspalvelun kehittäminen ei ole onnistunut ✓ Ei saatu matkailun myyntiä järjestettyä ✓ Kallis jääveistosprojekti ✓ Kasvuhanke ✓ KV-hanke epäonnistunut täydellisesti. Suurella budjetilla ei saatu juuri mitään konkreettisia tuloksia. ✓ Maakunnallisissa hankkeissa käytännön toiminta yltää harvoin Koillismaalle asti ✓ Ratahanke pitäisi olla enemmän esillä ✓ Matkailun ja kaivostoiminnan ristiriidat ja vastakkaiset tavoitteet ✓ Metsätalouden ja luonnontuotteiden hyödyntämisen ristiriidat ✓ Liian vähäinen panostus matkailun markkinointiin alkaa näkyä lentovuorojen vähenemisenä

Liite 2. Koillismaan tavoitteita elinkeinostrategian painopistealoilla. Workshopin tulokset.

	Matkailu	Puu	Kaivos	Luonnontuotteet
Venäjä	✓ Venäjäosaaminen alueella: palvelut ja kokonaisuus kuntoon. ✓ Logistiikan parantaminen Pääjärven puolella ✓ Keski-Eurooppaan houkuttelevampia kokonaisuuksia markkinoitavaksi. ✓ Kesämatkailun kärjeksi Land of National Parks (Paanajärven yhdistäminen omiin puistoihin). ✓ Tulevaisuuden voimavara, edellyttää toimenpiteitä. Korostaa ja vahvistaa Kuusamon roolia sijainnista johtuen, luottamus keskeinen asia – yhteistyön historia lähtökohtana.	✓ Vienti Venäjälle: markkinaselvitys, tuotekehitys, valmiiden tuotteiden vienti, kulttuurintuntemus. ✓ Työn vienti venäläiseen metsäteollisuuteen: hakuuut, kunnostustyöt ym. ✓ Matkailun yhdistäminen puutöimialaan, esim. puutalotuotantoa, puutalokortteli yms. ✓ Puuraaka-aineen tuonti puuteollisuuden ja energiatarpeisiin.	✓ Konseptien vienti, green mining, sivuvirtojen hyödyntäminen ✓ Mahdolliset vesistövaikutukset ja haittakorvaukset	✓ Vientiosaaminen ja vientirenkaat: autetaan yrityksiä pääsemään markkinoille. ✓ Luonnontuotteisiin liittyvä kulttuuri- ja perinnetietous, mikä meiltä on jo kadonnut eli benchmarking. ✓ Venäläiset matkailijat kasvattavat luonnontuotteiden kysyntää. Tuotteiden parempi saatavuus sekä tänne tuleville matkailijoille että Venäjällä. ✓ Tarvitaan suoramyyntipiste. ✓ Myös käsityötuotteet ja ohjelmapalvelut luonnontuotteisiin liittyen.
Logistiikka	✓ Lentoliikenne murroksessa, tarvitaan pitkäjänteisiä toimenpiteitä turvaamaan liikennettä: n. 4-5 v sopimukset kantaisivat suhdannevaihteluiden yli. Ei vain yhteys, vaan luotettava yhteys. ✓ Tarvitaan koko Pohjois-Suomen yhteinen saavutettavuusstrategia. ✓ Kuusamon lentokentän kehittäminen ja lentojen turvaaminen, maakuljetukset kuntoon (esim. Oulun lentokenttä), sisäinen logis-	✓ Ykköstavoitteena puun käsittelyprosessien pysyminen mahdollisimman lähellä, eli kuljetusten minimointi ja valmiiden tuotteiden vienti maailmalle. ✓ Rautatiehanke: itäradan jatkumisen Taivalkoskelta Kuusamoon. ✓ Teiden parantaminen: kuljetuskalustolle on tulossa koko- ja painorajojen muutoksia. ✓ Optimaalinen puunhankinta ja metsänhoidon logistiikka ja toimivuus. Logistiikka	✓ Kaivosteollisuus on kuljetusintensivistä; rautatiekuljetuksiin siirtyminen edistäisi EU:n tavoitteita: vähähiilisyys ja ekologisempi toiminta. ✓ Kuljetukset maanteitse edellyttävät vahvempia teitä (rekkojen painorajoitusten nosto): kestävätkö tiet, turvallisuustekijät, matkailuliikenteen häiriöt, poroelinkeinoon vaikutus. Eli tarvitaan rautatie. ✓ Luoteisväylän avautumisen huomiointi ja vaikutukset.	✓ Yrittäjyyteen kannustaminen: kun on enemmän toimijoita, niin logistiikkakin toimii paremmin. Koko tuotantoketjun kuntoon saattaminen (keruu – varastointi – myynti). ✓ Maakunnallista ja maakuntarajat ylittävää toimintaa tarvitaan. ✓ Hankintaosaaminen: myynti- ja ostorenkaat ja koulutus. ✓ Luonnontuotteista lähiruokaa ✓ Vähempiarvoisen kalan hyödyntäminen: jalostukseen voimavaroja

	tiikka (mm. opasteet, kuljetukset reiteille), kansallispuistot helposti saavutettavissa.	jalostuslaitoksista tilaajalle kannattavaksi, jalostuslaitosten kannattavuus.		✓ ja toimijoita. Pakkaamoita, teurastamoita yms lisää alueelle, jotta kuljetustarpeet saadaan vähennettyä.
Perheyrittäjäys	✓ Aito paikallisuus perheyrittäjyyden kärjeksi, vientirenkaat, markkinointiyhteistyö. ✓ Koulutus yrittäjyyteen, sukupolvenvaihdoiksi, kansainvälisten valmiuksien kehittäminen, rohkeat kv kumppanuudet ja yhteistyö, benchmarking.	✓ Nuorten kouluttaminen yrittäjyyteen ja sukupolvenvaihdoiksi edistäminen (rahoitus, verotus ym) ✓ Metsänhoitoon ja puunhankintaan liittyvän logistiikan ja sitä kautta yritystoiminnan edistäminen. ✓ Yrittäjien välinen yhteistoiminta tuo vahvuutta toimialalle. Puun jatkojalostus edistäisi samoin yhteistoimintaa yritysten kesken.	✓ Kaivoksista tulee tekemistä perheyrittäjille: rakentaminen, kuljetus, koneyrittäjät, huolto (majotus, muonitus jne). ✓ 1 kaivostyöpaikka tuo 3 lisätyöpaikkaa. Kaikki logistiikka on perheyrittäjien varassa, bioenergian hyödyntäminen kaivoksissa eri muodoissaan tuo mahdollisuuksia pienemmille perheyrittäjille.	✓ Sukupolvenvaihdoiksi ja omistajanvaihdosten edistäminen ja muut keinot nykyisten yritysten pysyvyyden varmistamiseksi ja hiljaisen tiedon siirtämiseksi. Uusi sukupolvi ja uudet ideat käyttöön. Koulutusta tarvitaan. ✓ Luonnontuotteet ja perheyrittäjäys = luonnon-tuoteyrittäjäys.
Muuta	✓ Kansainvälinen toiminta, yhteistyö pohjoismaiden laajuisesti. ✓ Kilpailukyky ja sen selkeä mittaaminen kansainvälisellä tasolla. ✓ Tuotteet ja myynti kuntoon	✓ Yhteistyön lisääminen matkailun ja muiden sektoreiden kanssa ✓ Yhteys luonnon-tuotealaan: metsä- ja puualan tuotekehitys esim. erikoistuotteet (nilapuu), arkkitehtuuri jne. ✓ Rakennustekniikkaan liittyvät innovaatiot yliopistoyhteistyön kautta. ✓ Puun terveyteen vaikuttavien ominaisuuksien hyödyntäminen (puurakennusten terveellisyys).	✓ Mustavaara lähes riskitön ympäristölle (vrt Juomasuo), green mining (haittojen pienentäminen), matkailuyhteistyön mahdollisuus – visitor center/ teemapuisto kaivoksiin. Avoimuus viestinnässä. ✓ Kaivosten työntekijöiden verotulot jäävät alueelle. ✓ Osaaminen, koulutus, julkisten palveluiden on reagoitava, vaikutus alueen naisytyöpaikkoihin. ✓ Kaivostoimialan roolia mielellään lievennettäisiin strategiassa.	✓ Maaseudulla vaaditaan monialaista yrittäjyyttä, esim. marjojen puoliviljely sivuelinkeinoksi. ✓ Kalankasvatus: potentiaalia olisi, mutta säännöt estävät kasvun. ✓ Jatkojalostuksessa ja vähempiarvoisen kalan hyödyntämisessä on myös mahdollisuuksia.

Muistio

Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi Workshop 21.11.2012 Sokos Hotel Kuusamo klo 9.00-12.00

Ohjausryhmän puheenjohtaja Pekka Käsmä avasi tilaisuuden ja toivotti osallistujat tervetulleiksi klo 9.04

Jari Hentilä esitteli elinkeinostrategian ja sen pääpiirteet, jotka ovat pohjana tulevan ohjelmakauden suunnittelemiseksi. Suunnitelmien pohjatietona käytetään hyväksi myös muita alueellisia suunnitelmia, sekä juuri toteutettua kyselyä, josta on saatu tulokset, jotka tilaisuudessa esitteli Kirsi Kuosku.

Pekka Peiponen, Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy

Pekka Peiponen esitteli Koillis-Suomen Aikuiskoulutuksen kehittämispalveluita, joiden puitteissa alueellisia kehittämishankkeita toteutetaan. Hankkeiden tarkoituksena on kehittää alueen työelämää ja omia palveluita. Ammatillisen koulutuksen hankkeet korostuvat ja lisäksi on joitakin työelämän kehittämishankkeita. Hankkeet eivät ole irrallisia, vaan niillä pyritään kehittämään omaa toimintaa ja alueen työelämää. Hankkeet muodostavat n. 20% toiminnasta. Ne ovat pääosin ESR-hankkeita sekä pienimuotoisempia kansallisen rahoituksen hankkeita. EU-hankkeita on ollut tällä ohjelmakaudella verkko-oppimiseen liittyen, sekä sosiaaliseen työllistämiseen ja nuorten yhteiskuntatutkukseen liittyen. Myös aikuiskoulutuksen ohjaus- ja neuvontapalvelut, kalastusmatkailuhankkeet ja liiketoimintaosaamisen ja johtamisen hankkeet ovat toteutuneet.

Jatkossa toivottaisiin enemmän yhteistyötä hankesuunnittelussa eri toimijoiden välillä. Eri toimijat ovat nyt erikoistuneet eri rahastoihin. Myös maakuntarajat aiheuttavat haasteita yhteistyön kehittämiseen. Ehdotuksena on perustaa yhteinen aluekehityshankkeiden suunnittelutyöryhmä. Uuden kauden kehittämiskohteina ovat samat aihealueet.

Pirjo Jaakkonen, Myötäle ry

Pirjo Jaakkonen esitteli paikallisen toimintaryhmän näkökulmia. Myötäle ry rahoittaa maaseudun kehittämistä maaseuturahastosta. Myötäle rahoittaa pieniä paikallisia hankkeita, isommat saavat rahoituksen suoraan Ely-keskukselta. Myötäle on itsekin hanketoimija, eli he toteuttavat myös itse hankkeita, esim. yhteisöhautohanke. 168 tukihakemusta tullut tähän mennessä käsittelyyn tällä ohjelmakaudella, joista 88 on saanut heiltä myönteisen tukipäätöksen. Suuri osa näistä on ollut yrityshankkeita (66) ja loput yleishyödyllisiä kehittämishankkeita. Elinkeinopainotteisuus näkyy, sillä 40% rahoituksesta on suunnattu elinkeinojen kehittämiseen. Yhdistykset hakevat vain vähän kehittämishankkeita. Yhdistykseen haetaan pääasiassa investointihankkeita, eli kehittämishankkeita saisi olla sinne suuntaan enemmän.

Ohjelmakauden alun hitaus vaikutti käynnistykseen, ruuhkaa rahoitushakemuksista tuli keskivaiheella ja nyt loppukaudesta puolestaan on ruuhkaa maksatusten kanssa. Loppukauden rahoituskehys on todella pieni ja voikin tulla jopa vuoden katkos rahoituspäätöksiin uuden kauden vaihtumisen vuoksi. Yhteistyö tällä kaudella on toiminut hyvin eri toimijoiden kesken, sekä kuntiin että Ely-keskuksen suuntaan. Myötäleen oma koordinoitihanke on ollut toimiva, vaikkakin työläs. Sen avulla on saatu hyvin toteutettua ruohonjuuritason toimia ja tavoitettu toimijoita, jotka muuten eivät saisi hankkeita toteutettua. Paikallisuus toimintatapana on saanut kiitosta, eli ollaan lähellä toteutusta, ohjataan ja neuvotaan. Jäykkyys on koettu hankalaksi hankemaaailmassa, esim. maksupäätösten hitaus. Myötäleen rooli on osin haastava, koska toimintaryhmä ei ole viranomainen, jolloin sitovia ohjeita ja lupauksia ei voida antaa, mutta toisaalta on sitten myös helpompaa opastaa ja neuvoa. Käsittelyajat ovat ohjelmakauden kuluessa kehittyneet positiiviseen suuntaan. Sähköinen haku, flat rate ja lump sum –mallit ovat tulossa myös maaseuturahastoon ensi ohjelmakaudella.

Heikki Ojala, Pohjois-Pohjanmaan liitto

Heikki Ojala Pohjois-Pohjanmaan liitosta totesi, että nyt ollaan oikeaan aikaan liikkeellä suunnittelussa. Pohjois- ja Itä-Suomen osalta ollaan komissiossa parhaillaan päättämässä erityismäärärahasta. Lump sum -tuki suurenee jatkossa n. 100 000 € tukeen. Jatkossa on vain yksi ohjelma koko Manner-Suomessa, mikä helpottaa yhteistyön tekemistä alueiden välillä. Itä- ja Pohjois-Suomen asema on määritelty erikseen, eli budjetointi tulee erikseen sinne ja erikseen Etelä- ja Länsi-Suomeen. Budjetti tulee vähän pieneneeseen nykyisestä ja alueen oma päätöksenteko saattaa myös pienentyä nykyisestä. Tilanne on kuitenkin vielä auki ja muuttuu koko ajan.

Maakuntaohjelman teemat jatkunevat entisellään. Monipuoliset elinkeinot ja korkea työllisyys nähdään tärkeinä tavoitteina. Valtio on toimijana vetäytymässä alueelta voimakkaasti pois, eli yksityisiä työpaikkoja pitää tulla lisää. Rakennerahastoilta vaaditaan työllisyyttä, työpaikkoja ja kasvua. PPL/maakuntaohjelman tavoitteena on tasapainoinen aluerakenne ja laadukkaat yhteydet, mikä on osin ristiriitainen valtakunnan muun kehityksen kanssa. Vetovoima syntyy nuorista ja hyvinvoinnista: kun on työtä, tulee väkeäkin. Matkailu on vetovoimainen, mutta tämä on edelleen globaalisti vielä tuntematonta aluetta. Ennakkoluulottomasti pitää katsoa eri mahdollisuuksia. Pääpaino, missä halutaan onnistua: nuoret ja osaaminen, jne.

Rakennerahastoilla tavoitellaan työllisyysasteen nousua. Tavoitteena 78% työllisyys. Tutkimus ja innovointi, ilmastonmuutos sekä köyhyyden torjunta tavoitteita rakennerahastoissa. Jatkossa NUTS 2 -alue on yhteinen Itä-Suomen kanssa (yhteinen aluesuunnitelma) (NSPA-alue). Jatkossa kannattaa miettiä löytyykö hyviä kumppaneita suuralueelta, esim. Venäjä-kysymyksissä mahdollista. Jatkossa EAKR-painopisteet ovat toimintalinjoissa (ei vielä päätetty), vähähiilisen talouden edistämiseen ohjattaisiin 20% varoista. Saattaa olla vain 2 painopistettä: kilpailukyky ja osaamisen hyödyntäminen. Saavutettavuuteen ei EU halua panostaa, koska Suomi katsotaan rikkaaksi maaksi, joka voi hoitaa tiet ym infrastruktuurin itse. ESR ohjelmassa teemaan sosiaalisesta osallisuudesta ja köyhyyden torjunnasta ohjataan 20% esr-varoista. Yleisehdotus: esr 52% ja eakr 48%. Auki olevat asiat: kaupunkipolitiikka, paikallinen kehittäminen, rahoituskehys. Päälinjana on, että järkevät hankkeet täytyy toteuttaa, strategioista huolimatta ja toisaalta "Mitään ei ole sovittu ennen kuin kaikki on sovittu (J. Yli-Lahti MYRille lokakuussa 2012)".

Timo Halonen, Kuusamon kaupunki

Kuusamon kaupunginjohtajan mukaan elinkeinostrategia on pohja, mitä vasten tarkastellaan tulevaa kehittämistä ja suunniteltavia toimenpiteitä. Visio: luonto-osaaminen, luottamus ja perheyrittäjäys. Tavoitteilla, joihin on sitouduttu, on taipumus toteutua. Luottamuksella on suuri merkitys, kun halutaan saavuttaa tavoitteita. Aito verkottuminen ja rajojen ylittäminen vievät tavoitteita kohti konkretiaa. Elinkeinostrategian painopistematriisista puuttuu Halosen mielestä läpileikkaava teema: luonnontuotteet, eli luontoteeman tulisi olla läpileikkaavana teemana. Tärkeää on saada eri matriisin osat yhteen sovittua ja ratkaisuja elinkeinon välisen tasapainon saavuttamiseksi. Alue tarvitsee myös kaivoslokeron, joka kyselyssä sai eniten kritiikkiä osakseen. Green mining on hyvä tavoite, johon kaivosten osalta on pyrittävä, jotta voidaan luottaa myös kaivosten osuuteen matriisissa, täydentämässä alueen elinkeinorakennetta.

Lappi-yhteistyö on ollut iso strateginen tavoite, johon on panostettu ja Koillismaa onkin saatu osaksi isompia aluekokonaisuuksia. Kysymyksiä nousee siitä, miten matkailuelinkeino organisoituu jatkossa ja miten hyödynnetään alue- ja tuotemarkkinointia ja myyntiä. Ympärikuutosuus ei ole kehittynyt toivottuun suuntaan, eli se ei riitä toteutettujen investointien kannattavuuteen, eli sisällön on luotava uusia mahdollisuuksia. Land of National Parks ja muut tuotteistettavat teemat auttavat jatkossa. Alueen aitous on tärkeintä, ei voi olla samanlainen kuin muut.

Puutoimialalla ei ole yritysten kesken löytynyt tarpeeksi yhteistä tekemistä. Jalostusastetta pitää nostaa, bioenergia-asiat pitää laventua ja ottaa huomioon laajemmin (vähähiilisyys). Kaivostoiminnan osalta pitää kehittämisen tapahtua niin, että voidaan toimia tasapainossa muiden elinkeinojen kanssa. Ensin on opittava tekemään asiat oikein ja vasta sitten toimittava.

Luonnontuotteet eivät ole vain luomu- ja lähiruokaa, vaan osa muita elinkeinoja ja laajempaa luonnon kokonaishuomiointia kaikessa toiminnassa. Läpileikkaavat teemat: Venäjä on suuri mahdollisuus, mikä vaatii paljon pitkäjänteistä työtä, mutta suuri potentiaali, mikä on pystyttävä hyödyntämään. Vaatii perustan infra- ja investoinneista lähtien niin, että yhteydet saadaan ensin luotua. Perheyrittäjyys on kasvullista, paikallista ja lähellä, eli siinä on vastuu mukana, ja ajattelutapa on toinen kuin suurilla pörssiyrityksillä. Teemana perheyrittäjyys tukee muiden tavoitteiden toteuttamista (esim. positiivinen työpaikkakehitys).

Strategiat on oltava kirkkaana mielessä, pitää tietää missä halutaan olla vahvoja ja ollaan myös valmiita panostamaan niihin asioihin. On lähdettävä erikoistumaan, kaikessa ei voi olla yhtä aikaa vahva. Pitää löytää kapeat kärjet, joissa satsataan osaamiseen valituilla aloilla. Hyviä kumppaneita on oltava, jotta voidaan olla hyviä. Meidän on osattava olla näille kiinnostava, vaikka pieni, kumppani. Osaamiseen on panostettava. Nämä tavoitteet ovat täysin linjassa uuden ohjelmakauden EAKR-toimintalinjojen kanssa. Laajakaistan ongelma on se, että se ei kiinnosta asiakasta eikä operaattoria. Kaistan pitäisi pystyä auttamaan nimenomaan palveluiden hyödyntämisessä. Pyritään saamaan langaton laajakaista ja edesauttamaan palveluiden kehittämistä siihen suuntaan, että niitä voi hyödyntää sen avulla. Matkailun myynnin organisoituminen on ratkaisevassa asemassa tulevaan matkailun kehittämiseen. Yrityksillä on suuri rooli. Kaivostoimialalla on käynnissä keskustelu, miten sitä voidaan viedä alueella eteenpäin. Luonnontuoteala on nähtävä laajempaa luonnon huomioimisena kaikessa toiminnassa.

Tuomo Hännisen kommentti: luontoasiat voisivat olla näkyvämmiin esillä strategioissa ja tekemisessä, uusiutuvaan energiaan on myös panostettava.

Klo 11.00 Työryhmätyöskentely: Tuukka Turunen

Työryhmätyöskentelyä varten osallistujat jaettiin 8 ryhmään. Kaksi ryhmää pohti matkailutoimialaa, kaksi ryhmää puutoimialaa, kaksi ryhmää kaivostoimialaa ja kaksi ryhmää luonnontuotetoimialaa. Kaikissa ryhmissä tuli peilata näitä toimialoja elinkeinostrategian läpileikkaavien teemojen kautta: Venäjä, logistiikka, perheyrittäjyys ja mahdolliset muut teemat, joita haluttiin nostaa esiin. Osallistujia pyydettiin miettimään tavoitteita, mahdollisuuksia ja mahdollisia toimenpide-ehdotuksia kuhunkin kolmeen-neljään aihe-alueeseensa.

R1 (Matkailu) *Liisa Vihermaa, Timo Halonen, Kimmo Korpua, Pertti Ervasti*

- Matkailu ja venäjä: venäjäosaaminen alueella: palvelut ja kokonaisuus kuntoon. Toisena logistiikan parantaminen Pääjärven puolella, Keski-Eurooppaan houkuttelevampia kokonaisuuksia markkinoitavaksi. Kesämatkailun kärjeksi Land of National Parks (Paanajärven yhdistäminen omiin puistoihin).
- Matkailu ja logistiikka: Kuusamon lentokentän kehittäminen ja lentojen turvaaminen, maakuljetukset kuntoon (esim. Oulun lentokenttä), sisäinen logistiikka (mm. opasteet, kuljetukset reiteille), kansallispuistot helposti saavutettavissa.
- Matkailu ja perheyrittäjyys: aito paikallisuus perheyrittäjyyden kärjeksi, vientirenkaat, markkinointiyhteistyö.
- Matkailu ja muu: tuotteet ja myynti kuntoon

R2 (Matkailu) *Jokke Kämäräinen ja Pekka Mäntynen*

- Matkailu ja Venäjä: tulevaisuuden voimavara, joka kuitenkin edellyttää toimenpiteitä. Korostaa ja vahvistaa Kuusamon roolia sijainnista johtuen, luottamus keskeinen asia – yhteistyön historia lähtökohtana.
- Matkailu ja logistiikka: lentoliikenne murroksessa, tarvitaan pitkäjänteisiä toimenpiteitä turvaamaan liikennettä: pitkäjänteiset, n. 4-5 v sopimukset kantavat suhdannevaihteluiden yli. Ei vain yhteys,

vaan luotettava yhteys. Yksi seutukunta on liian pieni yksikkö, tarvitaan koko Pohjois-Suomen yhteinen saavutettavuusstrategia. Ajankohtainen asia: selkeät strategiset toimenpiteet on kirjattava ja vietävä eteenpäin laajalla foorumilla.

- Matkailu ja perheyrittäjäys: koulutus yrittäjyyteen, sukupolvenvaihdot, kansainvälisten valmiuksien kehittäminen, rohkeat kv kumppanuudet ja yhteistyö, benchmarking.
- Matkailu ja muut: kansainvälinen toiminta, yhteistyö pohjoismaiden laajuisesti. Kilpailukyky ja sen selkeä mittaaminen kansainvälisellä tasolla.

R3 (Puu/ metsätalous ja puun jatkojalostus) *Jouni Korhonen ja Pekka Peiponen*

- Puu ja Venäjä: iso vientimarkkina-alue. Markkinaselvitys, myynnin kasvattaminen, markkina-aluetta vastaava tuotekehitys. Matkailun yhdistäminen puutoimialaan, esim puutalotuotantoa, puutalokortteli yms. Puuraaka-aineen tuonti puuteollisuuden ja energiatarpeisiin.
- Puu ja logistiikka: optimaalinen puunhankinta ja metsänhoidon logistiikka ja toimivuus. Logistiikka jalostuslaitoksista tilaajalle kannattavaksi, jalostuslaitosten kannattavuus.
- Puu ja perheyrittäjäys: metsänhoitoon ja puunhankintaan liittyvän logistiikan ja sitä kautta yritystoiminnan edistäminen. Yrittäjien välinen yhteistoiminta tuo vahvuutta toimialalle. Puun jatkojalostus edistäisi samoin yhteistoimintaa yritysten kesken.
- Puu ja muut: yhteistyö matkailun ja muiden sektoreiden kanssa ja sen lisääminen, luonnontuoteala: metsä- ja puualan tuotekehitys esim. erikoistuotteet (nilapuu), arkkitehtuuri jne. Rakennustekniikkaan liittyvät innovaatiot yliopistoyhteistyön kautta. Puun terveyteen vaikuttavien ominaisuuksien hyödyntäminen (puurakennusten terveellisyteen liittyvien tutkimusten tulokset).

R4 (Puu/ metsätalous ja puun jatkojalostus) *Päivi Mäkinen, Marjo Kämäräinen, Pekka Käsmä*

- Puu ja Venäjä: valmiiden tuotteiden vienti venäjälle, kysynnän selvittäminen, kulttuurintuntemus. Työn vienti venäläiseen metsäteollisuuteen: hakkuut, kunnostustyöt ym.
- Puu ja logistiikka: ykköstavoitteena puun käsittelyprosessien pysyminen mahdollisimman lähellä, eli kuljetusten minimointi ja valmiiden tuotteiden vienti maailmalle. Rautatiehanke: itäradan jatkuminen Taivalkoskelta Kuusamoon. Teiden parantaminen: kuljetuskalustolle on tulossa koko- ja painorajojen muutoksia.
- Puu ja perheyrittäjäys: 1. nuorten kouluttaminen yrittäjyyteen ja 2. sukupolvenvaihdosten edistäminen (rahoitus, verotus ym)

R5 (Kaivos) *Tauno Korpela, Kalevi Hirvonen, Seija Väisänen*

Kaikki kaivokset ovat erilaisia ja laajasti katsottuna myös malmit ovat luonnontuotteita.

- Kaivos ja Venäjä: konseptien vienti, green mining, sivuvirtojen hyödyntäminen.
- Kaivos ja logistiikka: kaivosteollisuus on kuljetusintensiivistä toimintaa, rautatiekuljetuksiin siirtyminen edistäisi EU:n tavoitteita: vähähiilisyys ja ekologisempi toiminta. Luoteisväylän avautumisen huomiointi ja vaikutukset. Rekkojen painorajan nostaminen, uusia rekkamalleja (10% pienemmät kuljetuskustannukset).
- Kaivos ja perheyrittäjäys: 1 kaivostyöpaikka tuo 3 lisätyöpaikkaa. Kaikki logistiikka on perheyrittäjien varassa, bioenergian hyödyntäminen kaivoksissa eri muodoissaan tuo mahdollisuuksia pienemmille perheyrittäjille.
- Kaivos ja muu: Mustavaara lähes riskitön ympäristölle (vrt Juomasuo), green mining (haittojen pienentäminen), matkailuyhteistyön mahdollisuus – visitor center/ teemapuisto kaivoksiin. Avoimuus viestinnässä. Kaivosten työntekijöiden verotulot jäävät alueelle.

R6 (Kaivos) *Martti Turunen, Liisa Siikaluoma, Heikki Ojala*

- Kaivos ja Venäjä: mahdolliset vesistövaikutukset ja haittakorvaukset.
- Kaivos ja logistiikka: kuljetukset maanteitse edellyttävät vahvempia teitä, kestävätkö tiet kuljetuksia rikastamolle, turvallisuustekijät, matkailuliikenteen häiriöt, poroelinkeinoon vaikutus. Eli tarvitaan rautatie. Luoteisväylä.
- Kaivos ja perheyrittäjäys: kaivoksista tulee tekemistä perheyrittäjille: rakentaminen, kuljetus, koneyrittäjät, huolto (majoitus, muonitus jne).

- Kaivos ja muu: osaaminen, koulutus, julkisten palveluiden on reagoitava, vaikutus alueen naistyöpaikkoihin. Kaivostoimialaa mielellään lievennettäisiin strategiassa.

R7 (Luonnontuotteet) *Juha Korhonen, Kirsi Kuosku, Pirjo Jaakkonen*

- Luonnontuotteet ja Venäjä: tarvitaan vientiosaamista ja vientirenkaita: kilpailutetaan konsultti, joka hoitaa sertifiointin ja auttaa yrityksiä pääsemään markkinoille. Tähän tarvitaan koordinaattori. Venäjältä löytyy vielä osaamista luonnontuotteisiin liittyvästä kulttuuri- ja perinnetietoudesta, mikä meiltä on jo kadonnut (esim. rohdot ja lääkinälliset kasvit) ym, eli benchmarking Venäjältä Suomeen. Rajanylityspaikkojen puute: Venäjän elintarvikeministeriön virkamies paikalla vain kerran viikossa.
- Luonnontuotteet ja logistiikka: kun on enemmän toimijoita, niin logistiikkakin toimii paremmin. Maakunnallista ja maakuntarajat ylittävää toimintaa tarvitaan. Hankintaosaaminen: myynti- ja ostorengat ja koulutus. Toimijoiden yhteistyö koko toimintaketjun laajuudella.
- Luonnontuotteet ja perheyrittäjäys = luonnontuoteyrittäjäys. Maaseudulla vaaditaan monialaista yrittäjäyttä, esim. marjojen puoliviljely sivuelinkeinoksi. Sukupolvenvaihdosten edistäminen. Kalankasvatus: potentiaalia olisi, mutta säännöt estävät kasvun (meidän alue on määrätty taantuvaksi alueeksi sijainninhajausjärjestelmässä tällä hetkellä ja Ely-keskuksen luvat riippuvat tästä alueen luokituksesta). Jatkojalostuksessa ja vähempiarvoisen kalan hyödyntämisessä on mahdollisuuksia.

R8 (Luonnontuotteet) *Anita Mäkipelto, Tuomo Hänninen, Pekka Vääräniemi, Jukka Koutaniemi*

- Luonnontuotteet ja Venäjä: venäläisten matkailijoiden määrän lisääminen kasvattaa luonnontuotteiden kysyntää (viisumit pidemmiksi). Tuotteiden parempi saatavuus sekä matkailijoille (paikan päällä) että rajan takana (Venäjällä). Tarvitaan suoramyyntipiste. Potentiaalia vientituotteille, eli vientikanavat auki Venäjälle. Myös käsityötuotteet ja ohjelmapalvelut luontoon liittyen. Kokonaiselämyksiä: Matkailijoille luonnontuotekohteita ja reittejä (lähiruoka, käsityöt, ohjelmat,...)
- Luonnontuotteet ja logistiikka: koko ketjun kuntoon saattaminen (keruu – varastointi – myynti). Luonnontuotteista lähiruokaa, esim. kala. Vähempiarvoisen kalan hyödyntäminen: jalostukseen voimavaroja ja toimijoita. Pakkaamoita, teurastamoita yms lisää alueelle, jotta kuljetustarpeet saadaan vähennettyä!
- Luonnontuotteet ja perheyrittäjäys: sukupolvenvaihdosten ja omistajanvaihdosten edistäminen ja muut keinot nykyisten yritysten pysyvyyden varmistamiseksi ja hiljaisen tiedon siirtämiseksi. Uusi sukupolvi ja uudet ideat käyttöön. Koulutusta tarvitaan omista tarpeista lähtien. Verohuojennuksia sukupolvenvaihdoksissa pitäisi laajentaa myös muille kuin lähisukulaishille/ lapsille.
- Luonnontuotteet ja muu: Jatkojalostuksen kehittäminen: koneellistamisella saataisiin kustannussäästöjä käsityövaltaisella alalla. Reilun kaupan periaatteet kotimaisten luonnontuotteiden myyntiin. Tuottajalle oikea korvaus, lisää suoramyyntipisteitä, lyhyempiä tuotantoketjuja. Oma tuotemerkki/ brändi koillismaalaisille tuotteille (esim. Kitkan viisas).

Jari Hentilä kiitti lopuksi osallistujia, kertoi että workshopin muistio lähetetään osallistujille sähköpostitse ja että kannanottoja edelleen toivotaan. Jatkossa alkaa valmistautuminen uuteen ohjelmakauteen, eli strategiaa päivitetään ja laaditaan toimenpidesuunnitelma. Seminaari, jossa tuloksia käsitellään, järjestetään alkutalvesta.

Muistio laadittu Kuusamossa 26.11.2012

Kirsi Kuosku
Naturopolis Oy

Eurooppa 2014 + Koillis-Suomi Valmistautuminen uuteen ohjelmakauteen

klo 17.00 – 17.15	Kahvit ja ilmoittautuminen
klo 17.15 – 17.30	Johdatus uuteen ohjelmakauteen, Pohjois-Pohjanmaan liitto
klo 17.30 – 18.30	Elinkeinoelämän näkökulmia ja haasteita • Matkailutoimiala • Toiminnanjohtaja Rauno Kurtti, Syötteen matkailuyhdistys ry • Hallituksen pj. Ville Aho, Ruka-Kuusamon matkailuyhdistys ry. • Puutoimiala, Toimitusjohtaja Jouko Virranniemi, Pölky Oy • Kaivosala, Projektipäällikkö Jukka Pitkäjärvi, Mustavaaran Kaivos Oy • Luonnontuotteet, Kehitysjohtaja Jouko Manninen, Kuusamon Juusto Oy
klo 18.30- 19.00	Kuntien haasteet ja valmistautuminen uuteen ohjelmakauteen • Kuusamo, Kaupunginjohtaja Timo Halonen • Taivalkoski, Kunnanjohtaja Jukka Mikkonen
klo 19.00 – 19.15	Eurooppa 2014+ ohjelman valmistelutilanne Koillismaalla
klo 19.15 – 20.00	Loppukeskustelu

KAUPPAKAMARIPÄIVÄ 26.3.2013 KLO 17-20 SOKOS HOTEL KUUSAMOSSA

EUROOPPA 2014 + KOILLIS-SUOMI, Valmistautuminen uuteen ohjelmakauteen

Osallistujan nimi	Yritys, yhteisö	sähköpostiosoite
Matthi Pohjola	Nordic Holidays	matthi.pohjola@nordicholidays.com
Jukka Koutaniemi	Pro Agria Oulu	jukka.koutaniemi@proagria.fi
Kyösti Salmirinne	Kuusamon golf oy	kyosti.salmirinne@salimirinne.fi
KARI SALMIRINNE MIF OY		KARI.SALMIRINNE@GMAIL.FI
Jukka Mikkonen	Talvalkosken kunta	jukka.mikkonen@talvalkoski.fi
Jouko Viiraniemi	PÖLKKY OY	jouko.viiraniemi@polkky.fi
Jouko Manninen	Kuusamon Seurot Oy	jouko.manninen@kuusamonseurot.fi
Kari Siivio	Naturpolis Oy	Kari.Siivio@naturpolis.fi
ERKKI ENKKELÄ	NATURPOLIS OY/VENÄJÄ+IVY	ERKKI.ENKKELA@- - -
Pekka Kauppi	Motupac Oy	pekk.kauppi@cah.fi
Pekka Kauppi	Kuusamon kaupunki	pecca.kauppi@kuusamo.fi
Tauno Leongela	Naturpolis Oy	tauno.leongela@naturpolis.fi
JUKKA PITKÄNÄRVI	MUSTAMMÄN KATU OY	JUKKA.PITKANARVI@MUSTAMMANKATU.OY
Jyrki Mäkelä	Kaupunginvaltuusto kum	Jyrki.makela@kuusamo.fi
Anu Helin	Kuusamon kaupunki	anu.helin@kuusamo.fi
Sari Paivarinta	Kuusamon lentoasema	Sari.paivarinta@rtggh.fi
Risto Typpi	Lahitapiola	risto.typpi(at)lahitapiola.fi
Päivi Mäkinen	Koillis-Suomen Aikuiskehitysoy	paivi.makinen@kisa.fi
Ville Ah.	Ruhakko Oy	ville.aho@ruha.fi
Mirja Markkula	Naturpolis Oy	mirja.markkula@naturpolis.fi
Elisa Kuusisto	Naturpolis Oy	elisa.kuusisto@naturpolis.fi
Timo Kuvaja	KAUPUNGINVALTUUSTO	Timo.kuvaja@kuusamo.fi
Pekka Vaaraniemi	Talvalkosken yrittäjät ry	Pekka@Vaaraniemi.net
Pekka Vaaraniemi	Talvalkosken kauppi	pecca.vaaraniemi@gmail.com

Osallistujan nimi

Yritys, yhteisö

sähköpostiosoite

Heikki Härkönen	Kuusamon kaupunki	Heikki.harkonen77@gmail.com
Timo Halonen	-	timo.halonen@kuusamo.fi
Seija Väisänen	Naturpolis Oy	seija.vaisanen@naturpolis.fi
Pekka Väisänen	Oulun kaupunki	esa.pelikaanen@chamber.fi
Petri Kujala	Koillis-Suomen	Petri.Kujala@koillis-suomi.fi
Ulla Mäkelä	KUUSAMON KAUP.	ulla.makela@kuusamo.fi
Pekka Virtanen	Kuusamon kaupunginvaltuusto	pekka.virtanen@kuusamo.fi
Matti Turunen	Kuusamo	matti.turunen@kuusamo.fi
Uro Tuomaan	SL Urakointi Oy	uro.tuomaan@slurakointi.fi
Pauli Saapunki	Kuus. Kaupunki	pauli.saapunki@pp.inet.fi
Jouni Korhonen	P-P TE-tuote	jouni.korhonen@p-p-tuote.fi
Vesa Neuvonen	Mainostoimisto Dava	Vesa@dava.fi
JUKKA SAARIO	KAUSTISMAKILA	jukkasaario@hotmail.com
Pertti Ervasti	Kainuun ammattipisto	pertti.ervasti@kai.fi
Kari Hämäläinen	OSTO, TAVALLINEN	kari.hamalainen@osto.fi
Veli Mäkelä	Kuusamon kaupunginvaltuusto	veli.makela@kuusamo.fi
Liisa Siikahuoma	Kuusamon kaupunki	liisa.siikahuoma@kuusamo.fi
Henna Haisanen	Kuusamon kaupunki	henna.haisanen@kuusamo.fi
Kari Kivela	Kuusamon Oy	kari-a.kivela@op.fi
Pekka Peiponen	Koillis-Suomen Aikuisopisto Oy	pekka.peiponen@kso.fi
Heikki Tahkola	Oulun kalatalouskeskus/prosperia	heikki.tahkola@prosperia.fi
Piirjo Jankkonen	Myötälä Oy	piirjo.jankkonen@myotala.fi
Markku Knuutti	Kauppakeusamo	kauppakeusamo@gmail.com
Ulla Paavola	Kuusamon kaupunki	ulla.paavola@kuusamo.fi

sähköpostiosoite

Mus. kalchayensis NATURALIS. 7

kirsi.kuoski@naturpo.fi

JAKI, Heru & Daryun P. F.

[illegible]

Tiedote
26.3.2013

Koillismaalla valmistellaan uusia aluekehittämisen toimenpiteitä

Koillismaalla valmistellaan parhaillaan Koillis-Suomen elinkeinostrategiaa toteuttavaa toimenpidesuunnitelmaa. Suunnitelmassa linjataan aluekehittämisen kärkitoimenpiteet uudelle, vuonna 2014 alkavalle EU:n ohjelmakaudelle. Suunnitelman luonnosta käsitellään tiistaina 26.3.2013 järjestettävässä Kauppakamaripäivässä ja se on yleisön tutustuttavana ja kommentoitavana myös Naturpoliksen avoimien ovien päivänä 27.3.2013.

Toimenpidesuunnitelma koostuu yleisistä yritysten toimintaympäristön kehittämisen toimenpiteistä sekä painopistealojen ja niitä läpileikkaavien teemojen toimenpiteistä. Kehittämisen painopistealoja uudella ohjelmakaudella ovat matkailu-, kaivos-, puu- ja luonnontuotetoimialat, ja näissä huomioitavia läpileikkavia teemoja puolestaan Venäjä, saavutettavuus ja logistiikka, perheyrittäjyys sekä ekologia ja kestävä kehitys. Hyvinvointiala, elintarviketalous, sijoittumispalvelut sekä osaamisintensiiviset liike-elämän palvelut tukevat osaltaan muita valintoja.

Yleisesti aluekehityspalveluiden, tämän toimintasuunnitelman ja sitä toteuttavien kehittämishankkeiden tavoitteena Koillismaalla on seudun elinvoimaisuuden vahvistaminen, toimiva ja tasapainoinen elinkeinoelämä, positiivinen työpaikkakehitys sekä verotulojen kasvu. Näihin yhteisiin tavoitteisiin pyritään kunkin toimialan tai painopistealueen erityisten tavoitteiden ja toimenpiteiden sekä yleisesti alueen kilpailukykyä vahvistavien toimenpiteiden avulla. Kaikki alueen kehittämiseen tähtäävä toiminta ei kuitenkaan kanavoidu kehittämishankkeiden kautta, eli tavoitteiden toteuttamista edesauttavat myös esimerkiksi julkisten organisaatioiden toteuttamat yrityspalvelut, oppilaitosten toteuttamat koulutuspalvelut sekä kuntien ja valtionhallinnon palvelut. Tässä toimintasuunnitelmassa on huomioitu ne elinkeinostrategian toteuttamiseen tähtäävät toimenpiteet, joita tullaan toteuttamaan pääosin kehittämishankkeiden kautta.

Toimintasuunnitelma viimeistellään saatujen kommenttien jälkeen ja se valmistuu kevään 2013 aikana. Suunnitelma tulee toimimaan työkaluna mm. Koillismaan seudulliselle kehittämistyöryhmälle, joka jatkossa koordinoi Koillismaan aluekehittämishankkeita. Suunnitelmaa on valmisteltu Pohjois-Pohjanmaan liiton rahoittamassa Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi –hankkeessa.

Lisätiedot:

Seudullinen kehittämistyöryhmä: Jari Hentilä, toimitusjohtaja, Naturpolis Oy
Puh. 0400 393 797, jari.hentila@naturpolis.fi

Toimintasuunnitelman valmistelu: Kirsi Kuosku, ohjelmakoordinaattori, Naturpolis Oy
Puh. 0400 375 930, kirsi.kuosku@naturpolis.fi

YRITYSPALVELUT – MARKKINOINTI – ALUEKEHITYS

AVOIMET OVET

keskiviikkona 27.3.2013 klo 8–16

Kuusamossa os. Nuottatie 6 A
Taivalkoskella os. Kauppatie 11

Tutustuttavana Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi
-hankkeessa tehty suunnitelma tulevien
vuosien aluekehittämisen toimenpiteistä.
TERVETULOA!

www.naturpolis.fi

[illegible]

**OHJAUSRYHMÄN KOKOUS NRO 1
PÖYTÄKIRJA**

Aika: 24.9.2012 kello 9-10.45
Paikka: Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy (3. krs), Nuottatie 6 A, 93600 KUUSAMO

Osallistujat: Matti Pohjola, Kuusamon Yrittäjät
Pekka Vääräniemi, Taivalkosken Yrittäjät
Martti Turunen, Kuusamon kaupunki
Pekka Käsmä, Taivalkosken kunta

Mika Perttunen, Naturpolis Oy
Heikki Laukkanen, Pohjois-Pohjanmaan liitto
Jari Hentilä, Naturpolis Oy

KÄSITELTÄVÄT ASIAT:

- 1 § Kokouksen avaus
- 2 § Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
- 3 § Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi
- 4 § Ohjausryhmän toimintaan liittyvät asiat
 - 4.1. Ohjausryhmän kokoonpanon toteaminen (liite 1)
 - 4.2. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja sihteerin valinta
 - 4.3. Ohjausryhmän tehtävät
 - 4.4. Ohjausryhmän kokousten laillisuus, koollekutsuminen ja pöytäkirjojen tarkastus
 - 4.5. Ohjausryhmän kuluperusteet
- 5 § Hankkeen rahoituspäätös ja kuntarahapäätökset (liitteet 2-5)
- 6 § Hankkeen hallinnointi, kirjanpito ja maksuliikenne
- 7 § Hankkeen taloustilanne
 - 7.1. Taloustilanne 1.5.–24.9.2012
- 8 § Hankkeen toimintasuunnitelma
- 9 § Muut asiat
- 10 § Tiedoksi saatettavat asiat
- 11 § Seuraava ohjausryhmän kokous
- 12 § Kokouksen päättäminen

1 § Kokouksen avaus

Toimitusjohtaja Jari Hentilä avasi kokouksen ja toivotti osanottajat tervetulleeksi.

2 § Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Päätösesitys: Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Todettiin.

3 § Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Päätösesitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

4 § Ohjausryhmän toimintaan liittyvät asiat

4.1. Ohjausryhmän kokoonpanon toteaminen

Hankkeen hallinnoija Naturpolis Oy on tehnyt Eurooppa 2014+Koillis-Suomi kehittämishankkeesta asettamispäätöksen 12.9.2012 (liite 1). Ohjausryhmä voi tarvittaessa täydentää kokoonpanoa asiantuntijajäsenillä.

Jäsenet

Matti Pohjola, Kuusamon Yrittäjät
Pekka Vääräniemi, Taivalkosken Yrittäjät
Martti Turunen, Kuusamon kaupunki
Pekka Käsmä, Taivalkosken kunta

Asiantuntijajäsenet

Mika Perttunen, Naturpolis Oy, kehitysjohtaja
Heikki Laukkanen, Pohjois-Pohjanmaan liitto

Päätösesitys: Kokouksen avaja toteaa ohjausryhmän kokoonpanon, jota ohjausryhmä voi tarvittaessa täydentää asiantuntijajäsenillä.

Päätös: Hyväksyttiin.

4.2. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja ohjausryhmän sihteerin valinta

Päätösesitys: Ohjausryhmä valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Ohjausryhmän sihteerinä toimii asettamispäätöksen mukaisesti Mika Perttunen.

Päätös: Puheenjohtajaksi valittiin Pekka Käsmä ja varapuheenjohtajaksi Matti Pohjola. Sihteerinä toimii hankkeen projektipäällikkö.

4.3. Ohjausryhmän tehtävät

Päätösesitys: Ohjausryhmän tehtävä on projektisuunnitelman toteutumisen seuranta ja toiminnan ohjaus projektipäätöksen mukaisesti. Hankkeen ensimmäisessä kokouksessa sovitaan ohjausryhmän työskentelytavoista ja aikatauluista.

Päätös: Hyväksyttiin ja todettiin, että hankepäätöksessä mainitut tehtävät käytiin läpi kokouksessa.

4.4. Ohjausryhmän kokousten laillisuus, koolle kutsuminen ja pöytäkirjojen tarkastus

Päätösesitys: Ohjausryhmän katsotaan olevan päätösvaltainen, mikäli vähintään puolet jäsenistä sekä puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja on läsnä. Ohjausryhmän jäsenille toimitetaan kokouskutsu vähintään viikkoa ennen kokousta. Ohjausryhmän sihteeri toimittaa kokouksen pöytäkirjan sähköpostitse kaikille ohjausryhmän jäsenille, joilla on 7 vuorokautta aikaa tarkastaa pöytäkirja ja huomauttaa mahdollisista virheellisyyksistä. Mikäli huomautuksia ei 7 vuorokauden sisällä ole tullut, todetaan pöytäkirja hyväksytyksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

4.5. Ohjausryhmän kuluperusteista päättäminen

Päätösesitys: Ohjausryhmän luottamushenkilö- ja yrittäjäjäsenille maksetaan kokouspalkkiona 42 eur/kokous. Viran- ja toimenhaltijoille ei makseta kokouspalkkiota eikä matkakorvauksia. Ohjausryhmän jäsenten matkakustannukset korvataan valtion matkustussäännön mukaisesti. Ohjausryhmän kuluiksi hyväksytään kohtuulliset kokousten järjestämisestä aiheutuneet kulut.

Päätös: Hyväksyttiin.

5 § Hankkeen rahoituspäätös ja omarahoitus

Pohjois-Pohjanmaan liitto myöntänyt 6.8.2012 hankkeen hallinnoija Koillis-Suomen kehittämisyritys Naturpolis Oy:lle kehittämisavustuksen. Päätöksen mukaan hyväksytyt menot ovat yhteensä 50 000 euroa (kertakorvausmalli) ja Pohjois-Pohjanmaan liiton keskuksen avustus 70 % avustuksen piiriin hyväksyttävistä menoista (35 000 euroa).

Hankkeen kuntarahoitus) on 30 % eli 15 000 euroa.

Kuntarahoitushakemukset on lähetetty Kuusamoon ja Taivalkoskelle 11.4. ja 27.4. ja 1.6.2012.

Kuntarahoituspäätökset:

Kuusamon kaupunki (2.5.2012 § 108)	11 816,40 euroa
Taivalkosken kunta (18.6.2012 § 231)	3 183,60 euroa
YHTEENSÄ	15 000 euroa

Päätösesitys: Ohjausryhmä käsittelee Pohjois-Pohjanmaan liiton 6.8.2012 myönnetyn rahoituspäätöksen ja siihen liittyvän hankesuunnitelman sekä ohjeen ohjausryhmätyöskentelyyn (liitteet 2-4) ja hankkeen omarahoituksen (liite 5).

Päätös: Käsiteltiin ja todettiin.

6 § Hankkeen hallinnointi, kirjanpito ja maksuliikenne

Päätösesitys: Ohjausryhmä toteaa, että hankkeen hallinnoijana toimii Koillis-Suomen Kehittämisyhtiö Naturpolis Oy. Hankkeen maksuliikenne ja talous hoidetaan Naturpolis Oy:n pankkitilien ja kirjanpidon kautta. Eurooppa 2014+Koillis-Suomi hankkeelle on avattu oma kustannuspaikka kirjanpitoon. Talouden seurannan helpottamiseksi lisäksi kirjanpidossa käytetään hankkeelle määriteltyjä tunnisteita, jolloin talouden toteutumista pystytään seuraamaan kustannuslajikohtaisesti.

Päätös: Todettiin.

7 § Hankkeen taloustilanne

8.1. Hankkeen taloustilanne ajalta 1.5.–24.9.2012

Päätösesitys: Käsitellään hankkeen taloustilanne ajalla 1.5.–24.9.2012. (tiedot tuodaan kokoukseen).

Päätös: Todettiin, että hankkeen kokonaisbudjetista on tähän mennessä käytetty kesä-syyskuun aikana noin puolet (25 000 €). Suurin osa tähän mennessä tehdystä työstä on tehty KOKO-ohjelmassa tehtyjen toimenpiteiden jälkihoitoon, hankkeiden liikkeelle saamiseen ja muihin toimiin, joilla varmistetaan alueen valmius uuden ohjelmakauden mukaisten toimenpiteiden käynnistämiseen. Jatkossa keskitytään pelkästään ohjelmakauden toimenpiteiden suunnitteluun sekä hankesuunnitelmassa mainittujen kyselyn, work shopin ja loppuseminaarin valmisteluun.

8 § Hankkeen toimintasuunnitelma

Päätösesitys: Hankesuunnitelman ja -päätöksen mukaan hanke etenee seuraavan suunnitelman mukaisesti:

1. Yhteenveto meneillään olevan ohjelmakauden onnistumisesta
-kysely (yrityksille, kunnille, muille hanketoimijoille, rahoittajille...)
2. Arvio tulevan ohjelmakauden asettamista haasteista ja tarvittavista toimenpiteistä
-kysely
-raportti kyselyn, eri seminaarien sekä TEM:n ja maakunnan liiton ja ELY:n asiakirjojen pohjalta
-work shop
-ohjausryhmän arvio
3. Toimenpideohjelma elinkeinostrategian käytännön toteuttamiseksi uudella ohjelmakaudella
4. Eurooppa 2014+ -seminaari
-viestintä keskeisistä tavoitteista
-vuoropuhelu, kommentointi
-toimenpideohjelman viimeistely seminaarin pohjalta

Päätös: Hyväksyttiin yksimielisesti.

9 § Muut asiat Ei ollut.

10 § Tiedoksi saatettavat asiat

Hankkeen taustamateriaalit jäsenille:

- LIITE 6 Arvio_kuluvan_kauden_vaikutuksista (Pohjois-Suomen EAKR -
toimenpideohjelma2007-2013 toteuma ja vaikuttavuus)
LIITE 7 Eurooppa 2020 strategia (Suomen kansallinen ohjelma, kevät 2012)
LIITE 8 Painopisteet_TEM_14062012 (EU- rakennerahastokauden 2014-2020
kansallinen valmistelu ja rakennerahasto-ohjelman painopisteet)
LIITE 9 Toimintalinjat 2014 (Rakennerahastokauden 2014-2020 toimintalinjat,
komission asetuksiin pohjautuvat investointiprioriteetit, sekä alueellisten
eritystavoitteiden valmistelutilanne)
LIITE 10 Keisanen: 2014+ esittely kunnille (Info valmistelun käynnistymisestä ja
toimijoiden näkemysten kuuleminen)

Lisäksi todettiin, että ohjausryhmän jäsenillä on mahdollisuus osallistua
5.10.2012 klä 9 Oulussa järjestettävään Itä- ja Pohjois-Suomen yhteiseen
valmisteluseminaariin. Kyyti lähtee Nuottatie 6 A:sta klo 6.

11 § Seuraava ohjausryhmän kokous

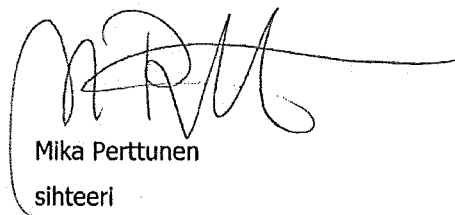
Seuraava ohjausryhmän kokous pidetään work shopin jälkeen 27.11.2012 klo
13 Taivalkosken kunnantalolla.

12 § Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osanottajia ja päätti kokouksen klo 10.45.

Pekka Käsmä
puheenjohtaja

Mika Perttunen
sihteeri

OHJAUSRYHMÄN KOKOUS NRO 2

PÖYTÄKIRJA

Aika: 27.11.2012 kello 13.00 – 13.43
Paikka: Taivalkosken kunnantalo, Kirkkotie 6, 93400 Taivalkoski

Osallistujat: Pekka Käsmä, Taivalkosken kunta, puheenjohtaja
Pekka Vääräniemi, Taivalkosken Yrittäjät
Martti Turunen, Kuusamon kaupunki

Kirsi Kuosku, Naturpolis Oy, sihteeri
Heikki Laukkanen, Pohjois-Pohjanmaan liitto
Jari Hentilä, Naturpolis Oy

KÄSITELTÄVÄT ASIAT:

- 13 § Kokouksen avaus
- 14 § Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
- 15 § Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi
- 16 § Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)
- 17 § Hankkeen toiminnallinen katsaus
 - 17.1. Workshopin ja kyselyn yhteenveto (liite 2 ja 3)
 - 17.2. Toiminnan jatko
- 18 § Hankkeen taloustilanne (liite 4)
- 19 § Jatkoajan hakeminen hankkeelle
- 20 § Muut asiat
- 21 § Tiedoksi saatettavat asiat
- 22 § Seuraava ohjausryhmän kokous
- 23 § Kokouksen päättäminen

13 § Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Pekka Käsmä avasi kokouksen klo 14.00 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi.

14 § Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Päätösesitys: Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Todettiin.

15 § Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Päätösesitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

16 § Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Hyväksyttiin.

17 § Hankkeen toiminnallinen katsaus

17.1. Works shopin ja kyselyn yhteenveto

Hankkeen järjestämä workshop pidettiin keskiviikkona 21.11.2012. Tilaisuuteen osallistui n. 30 henkilöä. Workshopin pohjana oli lokakuussa 2012 tehty kysely. Kyselyn tarkoituksena oli kerätä kommentteja ja kokemuksia kuluvalta ohjelmakaudelta ja täsmentää niiden avulla Koillis- Suomen elinkeinostrategiaa tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta sekä linjata näiden perusteella suuntaviivoja tulevaan ohjelmakauteen. (Workshopin ohjelma ja kyselyn tulokset liitteenä 2 ja 3).

Päätösesitys: Ohjausryhmä käy keskustelua aiheesta ja merkitsee asian tietoon saatetuksi.

Päätös: Käytiin keskustelua kyselyn tuloksista. Kaivannaisteollisuuden, Venäjä-kysymysten ja matkailun todettiin näyttäytyvän erilaisena eri kunnissa. Esimerkiksi Mustavaara nähdään positiivisena molemmissa kunnissa, vaikka kaivosteollisuutta Kuusamossa on muutoin kritisoitu. Matkailua tullaan jatkossa edelleen terävöittämään ja saavutettavuuteen tullaan panostamaan. Venäjäosaaminen korostuu jatkossa, samoin luonnontuoteala nähdään tärkeänä. Todettiin, että hankkeen avulla tuotetaan päivitetty ohjelma-asiakirja elinkeinostrategiasta, eli elinkeinostrategia saadaan päivitettyä ja syvennettyä workshopin tulosten analysoinnin avulla. Elinkeinostrategian välitarkastelu ohjelmakausien välissä ja sen hienosäätö nähtiin olevan järkevää ja paikallaan. Kärkihankkeisiin panostaminen ja niiden vieminen yhdessä eteenpäin, sekä yrityslähtöinen ajattelu ja toimien tarkka kohdentaminen ovat tulevaisuudessa entistä tärkeämmässä roolissa.

17.2. Toiminnan jatko

Hankkeessa vielä toteutettavat toimenpiteet:

- raportti/ suunnitelma uuden ohjelmakauden toteuttamiseksi
 - o Ohjelmallinen arviointi/ raportti Koillismaalla tehdyistä toimenpiteistä ja niiden tuloksista suhteessa tavoitteisiin
 - o Koillis-Suomen toimintamalli ja –suunnitelma, jolla vastataan uuden ohjelmakauden haasteisiin
 - o Elinkeinostrategiaa toteuttava toimenpidesuunnitelma
- Eurooppa 2014+ Koillismaa –seminaari, jossa tulokset julkaistaan ja vielä jalostetaan
- ohjausryhmän kokous hankkeen loppuun
- sidosryhmille ja kiinnostuneille järjestettävä infotilaisuus tuloksista

Päätösesitys: Ohjausryhmä hyväksyy jatkotoimenpiteet ja päättää loppuseminaarin ajankohdan.

Päätös: Ohjausryhmälle jaettiin toimenpidesuunnitelma hankkeen loppuajalle. Todettiin listan olevan kattava ja toteuttavan hankkeelle rahoituspäätöksessä asetetut vaatimukset. Todettiin, että elinkeinostrategiaa toteuttavaa toteutussuunnitelmaa tullaan valmistelemaan kyselyn ja workshopin tulosten perusteella yhdessä Taivalkosken EPO -työryhmän ja Kuusamon matkailutyöryhmän kanssa. Jatkossa alueella päätetyt terävät kärjet pitäisi saada näkymään myös raportissa, mikä helpottaisi rahoittajan työtä. Nyt ollaan perustamassa erillistä kehittämistyöryhmää, joka jatkossa huolehtii kuntarahojen jakamisesta hankkeille ja jossa hankkeiden alueellista vaikuttavuutta arvioidaan.

Loppuseminaarin ajankohdaksi päätettiin helmi-maaliskuu.

18 § Hankkeen taloustilanne

Hankkeen taloustilanne ajalta 1.5.–19.11.2012 (talousraportti liitteenä 4).

	Budjetti	Toteuma
Palkat	38 423	39 421,46
Ostopalvelut	3 000	760,00
Matkat	4 000	1 510,46
Toimisto- ja vuokratulot (puhelin ja vuokrat)	2 277	2 111,91
Kopiointi, postitus, tiedottaminen	1 300	736,87
Hallinto ja kirjanpito	500	0
Kokous ja palaverikulut	500	1 096,14
Koko hanke	50 000	45 636,84

Päätösesitys: Ohjausryhmä käsittelee hankkeen taloustilanteen.

Päätös: Hankkeen todettiin olevan toiminnan osalta loppusuoralla. Lopputyömäärä hoidetaan pääosin Jarin virkатыönä, eli lisäkustannuksia ei tule, vaikka kaikki loppu toiminta ei budjetin sisälle mahtuisikaan. Taloustilanne käsiteltiin ja hyväksyttiin.

19 § Jatkoajan hakeminen hankkeelle

Päätösesitys: Ohjelman valmisteluakataulusta ja toimenpiteistä johtuen hankkeelle haetaan jatkoaikaa 31.3.2013 saakka.

Päätös: Tulokset eivät ole vielä valmiita, joten jatkoaikaa voi hakea. Päätettiin hakea jatkoaikaa 31.3.2013 saakka. Muutos toteutusaikaan on haettava vuoden 2012 puolella.

20 § Muut asiat

Ei ollut.

21 § Tiedoksi saatettavat asiat

Ei ollut.

22 § Seuraava ohjausryhmän kokous

Seuraava ohjausryhmä päätettiin kutsua koolle erikseen sovittavana ajankohtana alkuvuonna.

23 § Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 13.43.

Allekirjoitukset

Pekka Käsmä

Puheenjohtaja

Kirsi Kuosku

Sihteeri

OHJAUSRYHMÄN KOKOUS NRO 3

PÖYTÄKIRJA

Aika: 26.3.2013 kello 15.02 – 15.52
Paikka: Naturpolis, kokoustila Kitka, 3. krs

Paikalla: Pekka Käsmä, Taivalkosken kunta, puheenjohtaja
Martti Turunen, Kuusamon kaupunki
Pekka Vääräniemi, Taivalkosken Yrittäjät

Jari Hentilä, Naturpolis Oy
Kirsi Kuosku, Naturpolis Oy, sihteeri

Poissa: Matti Pohjola, Kuusamon Yrittäjät
Heikki Laukkanen, Pohjois-Pohjanmaan liitto

KÄSITELTÄVÄT ASIAT:

- 24 § Kokouksen avaus
- 25 § Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
- 26 § Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi
- 27 § Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)
- 28 § Hankkeen toiminnallinen katsaus (liite 2)
- 29 § Hankkeen seurantatiedot 1.7.-31.12.2012 (liite 3)
- 30 § Hankkeen taloustilanne
- 31 § Muut asiat
- 32 § Tiedoksi saatettavat asiat
- 33 § Seuraava ohjausryhmän kokous
- 34 § Kokouksen päättäminen

24 § Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Pekka Käsmä avasi kokouksen klo 15.02.

25 § Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Päätösesitys: Kokous todetaan laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Todettiin.

26 § Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Päätösesitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

27 § Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 1)

Päätösesitys: Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Hyväksyttiin.

28 § Hankkeen toiminnallinen katsaus

Hankkeessa on tehty raporttiluonnos (liite 2), jossa esitellään arviointi kuluva ohjelmakauden toteutuksesta Koillismaalla, suunnitelma tulevan ohjelmakauden toteutuksesta (toimenpidesuunnitelma) ja uusi kehittämistyön toimintamalli. Toimenpidesuunnitelmaa on laadittu laajapohjaisella yhteistyöllä ja koko raporttiluonnos on toimitettu yhteistyökumppaneille kommentoitavaksi. Raportti viimeistellään saatujen kommenttien perusteella loppuseminaarin ja yleisötilaisuuden jälkeen. Hankkeen loppuseminaari, "Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi seminaari", järjestetään yhteistyössä Oulun Kauppakamarin kanssa 26.3.2013 ja yleisölle suunnattu infotilaisuus 27.3.2013 Naturpoliksen avoimien ovien päivänä.

Päätösesitys: Ohjausryhmä keskustelee raportista ja hyväksyy sen sekä hankkeen tulevat lopputoimenpiteet projektisuunnitelman ja rahoituspäätöksen mukaisiksi.

Päätös: Hankkeessa on projektisuunnitelman mukaisesti koostettu raportti kuluva ohjelmakauden arvioinnista ja tulevan ohjelmakauden suunnittelusta ja toimenpiteistä sekä luotu toimintamalli, jolla tulevan ohjelmakauden haasteisiin vastataan. Ohjausryhmä totesi toteutuksen olevan selkeä, ja se antaa hyvät mahdollisuudet keskustelulle ja toimenpiteiden suunnittelulle. Taivalkosken tulevat investointihankkeet puuttuvat vielä raportista ja ne lisätään heti, kun niistä saadaan tieto Taivalkoskelta. Todettiin, että tulevaisuuden toimenpiteissä tähtäimen pitää olla kannattavassa liiketoiminnassa ja tavoitteen ja päämäärän pitää olla selkeästi esillä. Raporttia täsmennetään kevään kuluessa vielä saatujen kommenttien perusteella ja se hyväksytetään valmistuttuaan seudullisessa kehittämistyöryhmässä. Päätösesitys hyväksyttiin.

29 § Hankkeen seurantatiedot 1.7.-31.12.2012

Esitellään hankkeen seurantatietolomake ajalta 1.7.-31.12.2012 (liite 3). Hankkeen toiminnassa mukana seuranta-ajanjaksolla oli 13 yritystä ja 21 muuta organisaatiota (tavoitteena hankkeen aikana 20 yritystä ja 5 muuta organisaatiota).

Päätösesitys: Ohjausryhmä käsittelee seurantalomakkeen tiedot ja toteaa hankkeeseen osallistuneiden yritysten ja muiden organisaatioiden määrän vastaavan hankkeen toteutusaikaan nähden hyvin hankkeen tavoitteita.

Päätös: Päätösesitys hyväksyttiin.

30 § Hankkeen taloustilanne

Hankkeen taloustilanne ajalta 1.5.2012–19.3.2013.

	Budjetti	Toteuma	Erotus
Palkat	38 423	43 397,66	-4 974,66
Ostopalvelut	3 000	760,00	2 240,00
Matkat	4 000	1 510,46	2 489,54
Toimisto- ja vuokratulut (puhelin ja vuokrat)	2 277	2 050,90	226,10
Kopiointi, postitus, tiedottaminen	1 300	750,55	549,45
Hallinto ja kirjanpito	500	0	500,00
Kokous ja palaverikulut	500	1 530,43	-1 030,43
Koko hanke	50 000	50 000,00	0,00

Päätösesitys: Ohjausryhmä käsittelee hankkeen taloustilanteen ja toteaa hankkeen toteutuneen rahoituspäätöksen mukaisesti.

Päätös: Kirsi Kuosku esitteli hankkeen toteutuneet kustannukset. Hankkeen loppuun mennessä budjetti toteutui suunnitellusti. Päätösesitys hyväksyttiin.

31 § Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

32 § Tiedoksi saatettavat asiat

Tiedoksi saatettavia asioita ei ollut.

33 § Seuraava ohjausryhmän kokous

Ohjausryhmän tulee hankkeen päätyttyä käsitellä ja hyväksyä hankkeen viimeinen seurantalomake sekä loppuraportti.

Päätösesitys: Pidetään viimeinen ohjausryhmän kokous 4 kk:n sisällä projektin päättymisestä. Kokous voi tarvittaessa olla myös sähköpostikokous.

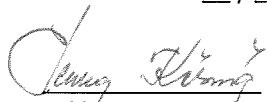
Päätös: Järjestetään ohjausryhmän viimeinen kokous parhaaksi katsotulla tavalla 4 kk:n sisällä projektin päättymisestä. Päätösesitys hyväksyttiin.

34 § Kokouksen päättäminen

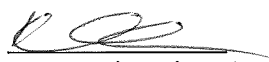
Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.52.

Allekirjoitukset

Taivalkoskella 11/4 2013

Pekka Käsmä, puheenjohtaja

Kuusamossa 9/4 2013

Kirsi Kuosku, sihteeri

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto

EAKR-PROJEKTIN LOPPURAPORTTI

Ohjelmakausi 2007 - 2013

Viranomaisen merkintöjä

Saapumispvm	19.06.2013	Diaarinumero	276/2012
Käsittelijä	Heikki Laukkanen	Puhelinnumero	050-9180035
Projektitkoodi	A32153	Tila	Valmis 19.06.2013

1. PROJEKTIN PERUSTIEDOT

Projektin nimi	Eurooppa 2014+Koillis-Suomi
Ohjelma	Pohjois-Suomi
Toimintalinja	2 : Innovaatiotoiminnan ja verkostoitumisen edistäminen sekä osaamisrakenteiden vahvistaminen
Projektityyppi	Kehittämishanke
Vastuuviranomainen	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Aloituspäivämäärä	01.04.2012
Päätymispäivämäärä	31.03.2013

2. PROJEKTIN TOTEUTTAJAN TIEDOT

Toteuttajan nimi				Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy			
Projektin vastuuhenkilön nimi				Jari Hentilä			
Sähköpostiosoite		jari.hentila@naturpolis.fi		Puhelinnumero		0400 393 797	

3. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄN TIEDOT

Täyttäjän nimi	Kirsi Kuosku		
Sähköpostiosoite	kirsi.kuosku@naturpolis.fi	Puhelinnumero	0400 375 930

4. PROJEKTIN LÄHTÖKOHTA, TAVOITTEET JA KOHDERYHMÄ

Projekti jatkoi KOKO:n aikana tehtyä pohjatyötä seudullisten aluekehittämistoimenpiteiden koordinoinnin kehittämiseksi ja tulevien kehittämissuunnitelmien suuntaamiseksi tulevan ohjelmakauden asettamien haasteiden mukaan. Jotta tulevan ohjelmakauden toimintaa voitiin perustellusti suunnitella, kerättiin kokemuksia ja tehtiin ohjelmallista arviointia kuluva ohjelmakauden toteutuksesta ja tehdyistä toiminnoista erityisesti innovaatioiden ja osaamisen näkökulmasta (toimintalinja 2). Hankkeessa myös suunniteltiin Koillis-Suomen elinkeinostrategian toteutusta ja kehitettiin uutta seudullista aluekehittämisen toimintamallia tulevalle ohjelmakaudelle. Hankkeen kohderyhmänä olivat Koillis-Suomen kunnat, yrittäjäjärjestöt ja kaikki hanketoiminnassa mukana olevat organisaatiot sekä alueen yritykset.

5. PROJEKTIN TOTEUTUS JA YHTEISTYÖ

Projektin toteutus oli selvitysluonteinen, joten osallistuvia yrityksiä ja organisaatioita ei valittu etukäteen. Yritykset ja organisaatiot osallistuivat projektiin arvioimalla kuluva ohjelmakauden toteutusta sähköisen kyselyn avulla, osallistumalla elinkeinostrategian jalkauttamista valmistelemaan workshopiin ja sen yhteydessä olleeseen "Vahvuudet uusin silmin" -sparraustilaisuuteen, osallistumalla toimintasuunnitelman

valmisteluun sekä osallistumalla tulevan ohjelmakauden haasteisiin ja niihin vastaamiseen keskittyneeseen Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi -seminaariin ja infotilaisuuteen. Koko prosessi hankkeen alusta loppuun pidettiin hyvin avoimena ja vuorovaikutteisena, jotta mielipiteet ja kommentit saatiin kirjattua monipuolisesti. Hankkeeseen mukaan lähtikin erittäin suuri joukko toimijoita, organisaatioiden osalta jopa arvioitua huomattavasti enemmän, mikä toi hankkeelle laajasti hyväksytyn, alueen toimijoiden yhteiseen näkemykseen perustuvan tuloksen.

6. JULKISUUS JA TIEDOTTAMINEN

Hankkeen toimenpiteistä tiedotettiin ajantasaisesti Naturpoliksen internet-sivuilla sekä sähköisissä uutiskirjeissä. Sähköisestä kyselystä lähetettiin erikseen tieto 172:lle hanketoiminnassa mukana olleelle henkilölle ja lisäksi tästä kyselystä tiedotettiin Naturpoliksen Internet-sivuilla. Kyselyn tuloksia käsiteltiin workshopissa, ja koko hankkeen tuloksista tiedottamiseksi laadittiin hankkeen lopussa erillinen lehdistötiedote, jota jaettiin myös kaikille avoimessa loppuseminaarissa. Tuloksista tiedottamiseksi järjestettiin lopuksi vielä sidosryhmille ja alueen asukkaille ja yrityksille avoin infotilaisuus, josta ilmoitettiin lehti-ilmoituksella.

6.1 Projektin mahdollinen internet-osoite

7. ONGELMAT JA SUOSITUKSET

Projektin toteutukseen ei liittynyt suurempia ongelmia. Alkuperäiselle aikataululle haettiin 3 kuukauden jatkoaikaa projektipäällikön vaihtumisen aiheuttaman aikatauluviiveen vuoksi, jotta lopputulos kyettiin varmistamaan. Koska ohjelmakauden aikana ei hankkeista oltu eri organisaatioissa pidetty ajantasaisesti kokonaisseurantaa, oli koko ohjelmakauden aikaisten tietojen kokoamisessa ennakkoon arvioitua suurempi työ. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota toimivan seurantajärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitämiseen jo heti ohjelmakauden alusta alkaen. Yleisenä suosituksena ja havaintona lump sum -hankkeen toteutuksesta on, että toteutuksen helpottamiseksi hankkeen tulokset kannattaa kirjata hankesuunnitelmaan hyvin yksiselitteisesti.

8. PROJEKTIN TULOKSET

Projektin tavoitteet toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Ohjelmallisen arvioinnin tuloksena oli, että tähän astiseen hankkeiden ja ohjelmien toteutukseen Koillismaalla oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Erityistarkastelun kohteena olleen toimintalinjan 2 teemojen osalta tyytyväisiä oltiin erityisesti osaamisen lisääntymisestä, verkostoitumisesta, kansainvälistymisestä ja korkeakouluyhteistyöstä. Strategioiden toteutukseen ja toimijoiden väliseen yhteistyöhön toivottiin jatkossa vielä lisää panostusta.

Tärkeimpiä tavoitteita hankkeessa oli myös luoda Koillismaalle uusi toimintamalli ja -suunnitelma, jolla vastataan uuden ohjelmakauden haasteisiin. Nämä sekä kuluvan ohjelmakauden arviointitulokset koottiin "Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi -raporttiin". Raportin lopussa oleva toimenpidesuunnitelma tulee toimimaan työkaluna suunniteltaessa uusia seudullisia kehittämishankkeita. Hankkeiden koordinointiin perustettiin seudullinen kehittämistyöryhmä, joka hallinnoi seudullista kehittämisrahastoa, eli se päättää

jatkossa hankkeille myönnettävistä kuntarahoitusosuuksista Kuusamon ja Taivalkosken osalta.

Ohjelmallinen arviointi kuluvasta ohjelmakaudesta toi tarvittavaa tietoa uuden ohjelmakauden toimenpiteiden suunnittelun tueksi, kuten oli tarkoituskin. Samoin prosessin myötä saatiin näkemystä, millaisia toimintatapoja kannattaa ottaa käyttöön uuden ohjelmakauden myötä, jotta jatkossa järjestelmällistä seuranta voidaan edelleen kehittää ja parantaa.

9. PROJEKTIN INNOVATIIVISUUS

Projektin aikana luotiin Koillismaan alukehittämistyöhön uusi toimintamalli, joka parantaa seudullisen kehittämistyön toimintakulttuuria, kehittämisorganisaatioiden välistä yhteistyötä, innovatiivista ja verkostomaista toimintatapaa sekä linkittää seudullisen kehittämisen osaksi maakunnallista ja valtakunnallista kehittämistyötä. Seudullisen kehittämisrahaston ja sitä hallinnoivan seudullisen kehittämistyöryhmän perustaminen helpottaa hankkeiden koordinoitua, tuo toimintaan lisää avoimuutta ja vaikutusmahdollisuuksia, selkeyttää prosesseja ja tuo lisää järjestelmällisyyttä ja jatkuvuutta toimintaan.

10. PROJEKTIN TASA-ARVOVAIKUTUKSET

Ei tasa-arvovaikutuksia

11. PROJEKTIN VAIKUTUKSET KESTÄVÄÄN KEHITYKSEEN

Projektin aikana päivitettiin Koillis-Suomen elinkeinostrategia samalla kun laadittiin sitä toteuttava toimintasuunnitelma. Luonnontuoteala nostettiin hankkeen aikana saadun palautteen perusteella kehittämisen yhdeksi painopistealaksi Koillismaalla, samoin kuin ekologia ja kestävä kehitys yhdeksi painopistealaksi läpileikkaavaksi teemaksi. Näillä on vaikutusta seudun tulevia kehittämistoimenpiteitä suunniteltaessa, joten hankkeella on ollut positiivinen vaikutus kestävään kehitykseen.

12. HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Hankkeeseen osallistettiin laaja toimijajoukko, minkä ansiosta lopputulokselle on saatu yleinen hyväksyntä alueella. Jatko-toimenpiteiden suunnittelua helpotti koko toimijaverkoston osaamisen hyödyntäminen. Sähköinen kysely ja kommentointimahdollisuus mahdollistavat laajankin toimijajoukon osallistumisen suunnitteluprosesseihin. Hyvänä käytäntönä tulee mainita myös hankkeen yksi lopputulos, eli seudullisen kehittämistyöryhmän ja kehittämisrahaston perustaminen aluekehityshankkeiden koordinoituihin. Hankkeiden tuloksellisuuden seuranta ja eri organisaatioiden ja toimijoiden hanketoimenpiteiden keskinäinen koordinoituihin tulee jatkossa toimimaan entistä järjestelmällisemmin näiden ansiosta.

13. TOIMINNAN JATKUVUUS

Suunnitelmallinen seudullinen aluekehittämistyö jatkuu hankkeen aikana käynnistetyn seudullisen kehittämistyöryhmän toiminnan puitteissa. Hankkeessa laadittu toimintasuunnitelma tullaan päivittämään säännöllisesti tässä kehittämistyöryhmässä, jolloin sen avulla on mahdollista regoida muuttuviin tilanteisiin ja suunnata seudullisia kehittämishankkeita kulloinkin tärkeimmiksi katsottuihin painopistealueisiin.

Kehittämistyöryhmä, joka koostuu yhtiön omistajakuntien ja elinkeinoelämän nimeämistä henkilöistä, hallinnoi seudullista kehittämisrahastoa. Kehittämistyöryhmä osoittaa kuhunkin hankkeeseen kuntarahoitusosuudet rahastosta. Työryhmän esittelijänä toimii Naturpoliksen toimitusjohtaja ja päätökset vahvistaa yhtiön hallitus.

Kehittämistyöryhmän puheenjohtaja valitaan Kuusamon jäsenistöstä ja varapuheenjohtaja Taivalkosken jäsenistöstä. Ryhmän kokoonpanon myötä seudulliseen aluekehittämistyöhön saadaan jatkossa laajan toimijajoukon vahva sitoutuminen, samoin kuin hanketoiminnan avoimuus ja vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät.

14. PROJEKTIN RAHOITUS

Projektin rahoitus suunnitelman * mukaan:

Projektin toteutunut rahoitus:

EAKR- ja valtion rahoitus	35 000,00 €	70 %		35 000,00 €	70 %
Kuntien rahoitus	15 000,00 €	30 %		15 000,00 €	30 %
Muu julkinen rahoitus	0 €	0 %		0 €	0 %
Yksityinen rahoitus	0 €	0 %		0 €	0 %
Tulot	0 €	0 %		0 €	0 %
Rahoitus yhteensä	50 000,00 €	100 %		50 000,00 €	100 %

* Suunnitelma = viimeisin hyväksytty projektisuunnitelma

15. YHTEENVETO PROJEKTIN TOTEUTUKSESTA JA TULOKSISTA

Tulevan ohjelmakauden suunnittelun ja toiminnan kehittämisen pohjaksi Koillismaalla tehtiin ohjelmallista arviointia kuluvan ohjelmakauden toteutuksesta ja tehdyistä toimista erityisesti innovaatioiden ja osaamisen näkökulmasta (EAKR toimintalinja 2). Hankkeessa myös suunniteltiin Koillis-Suomen elinkeinostrategian toteutusta ja kehitettiin uutta toimintamallia tulevalle ohjelmakaudelle. Hankkeen kohderyhminä olivat Koillismaan kunnat, yrittäjäjärjestöt ja yritykset sekä kaikki hanketoiminnassa mukana olevat organisaatiot.

Kuluvan ohjelmakauden arvioimiseksi toteutettiin sähköinen kysely, joka lähetettiin Koillismaan hanketoiminnassa mukana olleille tahoille ja henkilöille (kunnat, ohjausryhmät, yritykset, sidosryhmät, rahoittajat, hanketoiminnassa mukana olevat organisaatiot) sekä järjestettiin workshop -tilaisuus, jossa tiedotettiin sen tuloksista ja valmisteltiin elinkeinostrategian jalkauttamista. Lisäksi toimintasuunnitelman valmisteluun osallistettiin laajalti eri toimialojen asiantuntijoita, sekä järjestettiin tulevan ohjelmakauden valmisteluun keskittynyt Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi -seminaari ja yleinen infotilaisuus. Tärkeimpiä tavoitteita hankkeessa oli myös luoda Koillismaalle uusi toimintamalli ja -suunnitelma, jolla vastataan uuden ohjelmakauden haasteisiin. Nämä sekä kuluvan ohjelmakauden arviointitulokset koottiin "Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi -raporttiin". Raportin lopussa oleva toimenpidesuunnitelma tulee toimimaan työkaluna suunniteltaessa seudullisia kehittämishankkeita uudella ohjelmakaudella.

Projektin tavoitteet toteutuivat suunnitelmien mukaisesti. Ohjelmallisen arvioinnin tuloksena oli, että tähänastiseen hankkeiden ja ohjelmien toteutukseen Koillismaalla oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä. Erityistarkastelun kohteena olleen toimintalinjan 2 teemojen osalta tyytyväisiä oltiin erityisesti osaamisen lisääntymisestä, verkostoitumisesta, kansainvälistymisestä ja korkeakouluyhteistyöstä. Mm. strategioiden

toteutukseen ja toimijoiden väliseen yhteistyöhön toivottiin jatkossa lisää panostusta.

Hankkeiden seudullisen koordinoinnin sekä aluekehittämistyön järjestelmällisyyden ja toimivuuden kehittämiseksi perustettiin seudullinen kehittämissyöryhmä. Se hallinnoi seudullista kehittämisrahastoa, eli päättää jatkossa seudullisille hankkeille myönnettävistä kuntarahoitusosuuksista Kuusamon ja Taivalkosken osalta. Hankkeiden tuloksellisuuden seuranta ja eri organisaatioiden ja toimijoiden hanketoimenpiteiden keskinäinen koordinaatio tuleekin jatkossa toimimaan entistä järjestelmällisemmin näiden ansiosta. Kehittämissyöryhmä koostuu Naturpolis Oy:n omistajakuntien ja elinkeinoelämän nimeämistä henkilöistä.

16. AINEISTON SÄILYTYS

Missä säilytetään projektin toteutukseen liittyviä asiakirjoja, kuten kirjanpitoaineistoa, toiminnan tarkastuksen kannalta tarpeellisia asiakirjoja, tietoja toiminnasta ja osallistujista sekä ohjausryhmän pöytäkirjoja. Säilytyspaikan osoite tai yhteystiedot.

Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy arkistoi hankkeidensa asiakirjat Kuusamon kaupungin arkistotiloihin, jossa on erilliset hyllytilat Naturpolis Oy:n arkistointimateriaalia varten osoitteessa Keskuskuja 6, 93600 Kuusamo.

Kirjanpitositteet arkistoi Naturpolis Oy:n kirjanpidosta vastaava Kuusamon kaupunki / kirjanpitäjä Jarmo Moilanen, osoite Keskuskuja 6, 93600 Kuusamo.

Naturpolis Oy:n hallitus on tehnyt päätöksen arkistoinnista 18.2.2008 § 13.

Päiväys ja allekirjoitus

17.06.2013

Jari Hentilä

Toimitusjohtaja